

Lokalny Program Rewitalizacji Nowej Słupi 2020+

Spis treści

Wprowadzenie i metodyka pracy	5
Dokumenty strategiczne i planistyczne powiązane z problematyką rewitalizacji.....	6
Dokumenty poziomu europejskiego	6
Dokumenty poziomu krajowego	8
Dokumenty poziomu regionalnego	9
Dokumenty poziomu lokalnego	12
Diagnoza i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych	16
Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne.....	16
Położenie.....	16
Układ komunikacyjny – drogi publiczne.....	19
Szlaki turystyczne, w tym trasy rowerowe.....	20
Zjawiska środowiskowe	21
Geologia	22
Klimat	22
Zasoby wodne	23
Gleby	24
Lasy.....	25
Ochrona przyrody i krajobrazu.....	26
Zjawiska techniczne	27
Ochrona zabytków	27
Zjawiska gospodarcze	29
Przedsiębiorczość	29
Rolnictwo.....	33
Zjawiska społeczne	34
Demografia	34
Rynek pracy	38
Kultura i rekreacja	39
Edukacja	40
Pomoc społeczna	43
Ochrona zdrowia	46
Organizacje pozarządowe	46

Wyniki konsultacji społecznych i badań ankietowych	47
Charakterystyka przeprowadzonych konsultacji społecznych	47
Struktura Respondentów	50
Wyniki konsultacji społecznych	51
Warsztaty	51
Formularz Konsultacji Społecznych	62
Ankiety	63
Skrypt Elektroniczny	69
Poczta elektroniczna	70
Spotkania z Interesariuszami	70
Spacer studyjny	75
Wywiady standardowe i wywiady pogłębione	80
Debata	81
Wnioski z przeprowadzanych badań i konsultacji społecznych	83
Delimitacja przestrzenna obszarów rewitalizacji	85
Obszar rewitalizacji- Nowa Słupia	86
Ład przestrzenny miejscowości Nowa Słupia	86
Waloryzacja przestrzeni miejscowości Nowa Słupia.	89
Obszar rewitalizacji – Rudki	96
Ład przestrzenny miejscowości Rudki	96
Waloryzacja przestrzeni miejscowości Rudki	98
Analiza SWOT	105
Wizja	109
Obszar rewitalizacji- Nowa Słupia	109
Obszar rewitalizacji- Rudki	113
Cele rewitalizacji	115
Cel nadrzędny, cele strategiczne i operacyjne	115
Cele operacyjne w strategicznych obszarach gminy	118
Projekty rewitalizacyjne	119
Wskaźniki	128
Plan rzeczowo-finansowy	133

Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych	135
Instrumenty wdrażania programu, monitoringu i komunikacji społecznej.....	137
System zarządzania	137
Monitorowanie	138
Zasady wdrażania.....	139
Zaangażowanie i współpraca z Partnerami	140
Uzasadnienie odstępiania od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	143
Spis Tabel.....	144
Spis Wykresów.....	144
Spis Rysunków.....	145
Spis Map	145

Wprowadzenie i metodyka pracy

Lokalny Program Rewitalizacji Nowej Słupi 2020+ został opracowany zgodnie z **Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020** zatwierdzonymi przez Ministerstwo Rozwoju i Infrastruktury w dniu 3 lipca 2015 roku. Dokument został opracowany z wykorzystaniem przy wykorzystaniu danych zastanych jak i informacji pozyskanych od Interesariuszy w procesie badawczym i konsultacji społecznych. Przyjęta metodologia pozwoliła na wzięcie pod uwagę, przy opracowywaniu poszczególnych rozdziałów, zarówno wskaźników jakościowych jak i ilościowych. W trakcie prac nad dokumentem przeprowadzono dokładną diagnozę całego obszaru Gminy Nowa Słupia z wykorzystaniem ogólnie dostępnych danych statystycznych, jak również dokumentów strategicznych i planistycznych właściwych dla Gminy, powiatu i województwa świętokrzyskiego. Pozwoliło to na wstępne określenie kluczowych problemów i potrzeb występujących w Gminie, których rozwiązanie lub złagodzenie powinno stanowić cele do osiągnięcia poprzez działania przedstawione w Programie Rewitalizacji (PR). Całość prac nad opracowaniem dokumentu została podzielona na cztery etapy, co umożliwiło na efektywne działania i włączenie szerokiego grona Interesariuszy w proces tworzenia dokumentu. W celu jak najbardziej przejrzystego zaprezentowania wyników analiz i konsultacji społecznych rozdziały zostały podzielone na bloki tematyczne odnoszące się do poszczególnych obszarów:

- a. Obszar społeczny;
- b. Obszar gospodarczy;
- c. Obszar funkcjonalno-przestrzenny;
- d. Obszar techniczny;
- e. Obszar środowiskowy.

Zastosowanie powyższego podejścia pozwoli osobie korzystającej z Programu Rewitalizacji na sprawne poruszanie się po dokumencie, jak również zrozumienie powiązań między zdiagnozowanymi problemami/barierami, a planowanymi działaniami. Przygotowania ostatecznej wersji dokumentu od początku były prowadzone z uwzględnieniem kluczowych zagadnień takich jak rozumienie rewitalizacji, jako procesu – rozłożonego w czasie, ale jednocześnie koncentrującego się głównie na rozwiązywaniu kwestii społecznych z wykorzystaniem innych obszarów rewitalizacji, jako zagadnień mających bezpośrednie przełożenie na interesariuszy. Zrezygnowano w objęciu działaniami rewitalizacyjnymi szerszego obszaru Gminy ze względu na fakt, że zgodnie z wytycznymi obszary poddane procesowi Rewitalizacji powinny być skoncentrowane terytorialnie, a wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów powinno zostać przeprowadzone w sposób kompleksowy z wykorzystaniem komplementarności działań różnych grup interesariuszy i źródeł finansowania

Lokalny Program Rewitalizacji Nowej Słupi 2020+ zgodnie z założeniami metodologicznymi jest dokumentem komplementarnym z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim i gminnym, dzięki czemu proponowane działania w efektywniejszy sposób pozwolą na uzyskanie środków finansowych i kompleksowe rozwiązywanie kwestii, które obecnie stanowią wyzwania dla lepszego życia mieszkańców i rozwoju społeczności gminnej.

Dokumenty strategiczne i planistyczne powiązane z problematyką rewitalizacji

---

Plan rewitalizacji opracowany został wg „Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” przyjętych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju w dniu 3 lipca 2015 roku. Zgodnie z tym dokumentem lokalne plany rewitalizacji powinny być spójne z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Dzięki temu efektywność założeń będzie większa i przyczyni się do realizacji szerszych planów na różnych poziomach. Ponad to Wytoczne wskazują warunki i sposoby zapewnienia komplementarności interwencji dla projektów rewitalizacyjnych. Przedstawione w niniejszym Planie Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone będą w sposób spójny wewnątrz – silne powiązanie między poszczególnymi działaniami oraz zewnątrz co oznacza zgodność z lokalnymi politykami sektorowymi – kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych. Potrzeba rewitalizacji jest postrzegana, jako istotne działanie również na poziomie UE. Z tego między innymi powodu kluczowy dokument, jakim jest Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu zwraca na to uwagę w *Priorytecie III*. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Spójność założeń Planu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia z tym dokumentem przekłada się również na korespondencje z pozostałymi dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Dokumenty poziomu europejskiego

Do najważniejszych dokumentów programowych Unii Europejskiej na kolejne lata jest „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest nową długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Została zatwierdzona przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., zastępując w ten sposób realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską. Strategia „Europa 2020” jest zarówno kontynuacją wizji rozwoju nakreślonej przez Strategię Lizbońską, jak i próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, które ze wzmożoną siłą ujawniły się podczas ostatniego kryzysu, który przyniósł największe od co najmniej 80 lat załamanie gospodarcze oraz uwidocznili poważne słabości strukturalne gospodarek europejskich. Strategia Europa 2020 ma na celu uczynienie z gospodarki unijnej najbardziej konkurencyjnej, opartej na wiedzy gospodarki świata zdolnej do utrzymania zrównoważonego wzrostu gospodarczego, stworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy oraz zachowania spójności społecznej.

Kolejnym ważnym dokumentem powiązany ze Strategią Europa 2020 są Wspólne Ramy Strategiczne 2014 – 2020. WSR które powinny ułatwić państwom członkowskim przygotowanie się do wdrożenia polityki spójności w latach 2014 – 2020. Władze krajowe i regionalne podczas opracowywania dokumentów dotyczących Funduszy Europejskich na lata 2014 – 2020 na poziomie krajowym stosują Wspólne Ramy Strategiczne, zobowiązując się do realizacji celów dotyczących rozwoju i zatrudnienia we wspólnej Europie.

Realizacja założeń powyższych dokumentów przekłada się na obowiązek opracowania przez poszczególne państwa członkowskie strategii właściwych dla danego państwa.

W przypadku Polski jest to Strategia Rozwoju Kraju 2020. Dokument ten jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski”. SRK 2020 stanowi kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014 – 2020.

Uzupełnieniem SRK 2020 na poziomie kraju jest konieczność wdrożenia przez państwo 9 zintegrowanych strategii służących realizacji założonych celów rozwojowych: „Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki”, „Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego”, „Strategia Rozwoju Transportu”, „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, „Sprawne Państwo”, „Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego”, „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie”, „Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP”, „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa”.

W strategiach zintegrowanych nastąpiło odejście od wąskiego sektorowego podejścia na rzecz integracji obszarów oraz przenikania się różnych zjawisk i procesów.

Ramy przestrzenne dla prowadzenia polityki rozwoju w Polsce, w tym realizacji poszczególnych strategii rozwojowych stanowi koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju – „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”. Jest to główny dokument strategiczny kreujący ład przestrzenny w Polsce oraz porządkujący zagadnienia związane z rozwojem – w którym przestrzeń traktowana jest jako płaszczyzna odniesienia dla działań rozwojowych.

Ze względu na położenie geograficzne oraz dotychczasowe doświadczenia zarówno w zakresie polityki regionalnej, jak i pozyskiwania źródeł finansowania, największe znaczenie dla rozwoju Gminy Nowa Słupia ma polityka rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

Najważniejszym dokumentem rozwojowym województwa jest „Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020”, której głównym celem strategicznym jest wzrost atrakcyjności województwa względem innych regionów Polski i Europy. Założeniem efektów realizacji niniejszej Strategii jest poprawa wizerunku województwa, ze wskazaniem faktycznych i potencjalnych korzyści dla mieszkańców i inwestorów w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.

Wzrost atrakcyjności całego województwa jest uzależniony od szeregu działań na poziomie kraju (głównie działania rządowe) oraz na szczeblu samego regionu. W tym przypadku kluczowe znaczenie ma skuteczność działań związanych z samorządnością. W ramach realizacji SRWŚ do roku 2020 ważne będą poczynania samorządu Województwa, Powiatu oraz samej Gminy Nowa Słupia. Dlatego też jest tak ważne, aby Gmina Nowa Słupia nakreślając swoją politykę miała na uwadze poczynania i polityki horyzontalne Województwa Świętokrzyskiego.

Przy planowaniu zamierzeń i stwarzania warunków do rozwoju Gminy należy mieć w szczególności na uwadze oddziaływanie Gminy na swoje najbliższe sąsiedztwo oraz powiązania z nim. Dlatego też ważne jest, aby wiele pomysłów samorządowych było realizowane przy współpracy z sąsiednimi społecznościami.

Do najważniejszych z tego rodzaju inicjatyw należą w szczególności realizacje inwestycji i zamierzeń w ramach wspólnych obszarów tematycznych i geograficznych. Tego rodzaju

rozwiązania pojawiły się w trakcie opracowywania Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020, które wskazały mocne strony dla wykorzystania kooperacji i tworzenia inwestycji zintegrowanych, o większym oddziaływaniu niż na poszczególne gminy.

Dokumenty poziomu krajowego

Strategie polityki przestrzennej województw określane zostają w dokumentach szczebla rządowego takich jak obowiązująca Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r.

Celem strategicznym tego dokumentu jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

Dokument KPZK 2030 jest wiążący przy sporządzaniu Planów Zagospodarowania Przestrzennego Województw, który to wymóg został uwzględniony w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego*, przyjętym Uchwałą Sejmiku Woj. Świętokrzyskiego Nr XLVII/833/14 z dnia 22 września 2014 r.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (PZWŚw) wyznaczył za cel główny zagospodarowania przestrzennego woj. świętokrzyskiego (zgodnie z polityką spójności obowiązujących wyższych dokumentów rangi krajowej i europejskiej /UE/):

„Wzmocnienie spójności terytorialnej regionu oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych drogą poprawy dostępności komunikacyjnej, zwiększenia wpływu miast na sąsiadujące obszary wiejskie a także ułatwienia dostępu społeczeństwa do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług.”

Uwzględniając ustawowy wymóg scalenia w PZWŚ w zasadniczych celów polityki przestrzennej kraju (KPZK 2030) oraz przyjętej w 2013 r. uchwałą Sejmiku Woj. Świętokrzyskiego „Strategię rozwoju województwa świętokrzyskiego” – przyjęto w w/w Planie cel generalny:

„Kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa świętokrzyskiego, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej regionu oraz efektywnemu wykorzystaniu jego potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu.”

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakłada obowiązek wyznaczenia „obszarów problemowych” oraz „metropolitalnych”, które w przyjętej w pracach nad KPZK 2030 typologii są jednym z typów obszarów funkcjonalnych. Wskazanie w KPZK wyłącznie obszarów problemowych i metropolitalnych nie wystarcza dla prowadzenia nowoczesnej polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, zapewniającej realizację celów polityki rozwoju w odniesieniu do całej przestrzeni.

Dla realizacji celów KPZK 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania (krajowym, regionalnym, funkcjonalnym). Można je podzielić na cztery podstawowe typy:

- określone w odniesieniu do całego systemu osadniczego, wyznaczone na podstawie stopnia urbanizacji, obejmujące obszary miejskie – rdzenie i ich strefy funkcjonalne – i obszary funkcjonalne wiejskie,
- wyznaczone na podstawie typu potencjału rozwojowego ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i warunków dla polityki rozwoju w skali makroregionalnej,
- wyznaczone ze względu na możliwość wystąpienia konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego,
- wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Na tych obszarach dochodzi do kumulacji problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, co staje się barierą dla osiągnięcia spójności przestrzennej kraju.

Kontynuacją działań naprawy przestrzeni w wyznaczonych obszarach funkcjonalnych i wskazanych tam obszarach problemowych realizowana może być już na najniższym poziomie, bezpośrednio u źródła problemów m.in. poprzez działania rewitalizacyjne, zmierzające do takich zmian przestrzennych, technicznych, społecznych i gospodarczych, podejmowanych w interesie publicznym, których celem będzie wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej, przywrócenie mu dawnych funkcji bądź znalezienie nowych funkcji oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju z wykorzystaniem jego cech endogenicznych.

Plan Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia będzie odpowiedzią na cele i założenie krajowych dokumentów strategicznych m.in. Średnio- i Długookresową Strategię Rozwoju Kraju, Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie; pakiet legislacyjny dla polityki spójności przyjęty przez PE i Radę UE 17 grudnia 2013, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030; Założenia Krajowej Polityki Miejskiej; Umowa Partnerstwa przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 8.01.2014; projekty programów operacyjnych dotyczących polityki spójności, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020; Strategia Europa 2020.

Dokumenty poziomu regionalnego

Do kluczowych dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym należą Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020, Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2014-2020. Oba dokumenty powinny być spójne z LPR Gminy Nowa Słupia. Dlatego na etapie diagnozy dokonano szczegółowej analizy tych strategii pod kątem rewitalizacji.

Gmina Nowa Słupia, zlokalizowana jest około 40 km od stolicy województwa świętokrzyskiego, jest położona w samym sercu Gór Świętokrzyskich. Zasadniczym dokumentem regionalnym, z którym korespondować będzie LPR Gminy Nowa Słupia to Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego. Wszystkie wyżej wymienione dokumenty powinny mieć swoje odzwierciedlenie w polityce przestrzennej, społecznej i ekonomicznej w skali samorządu lokalnego.

Szczególnie ważnym jest zachowanie spójności polityki przestrzennej gminy z polityką przestrzenną województwa, kształtowaną przez Marszałka Województwa i przyjętą przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego.

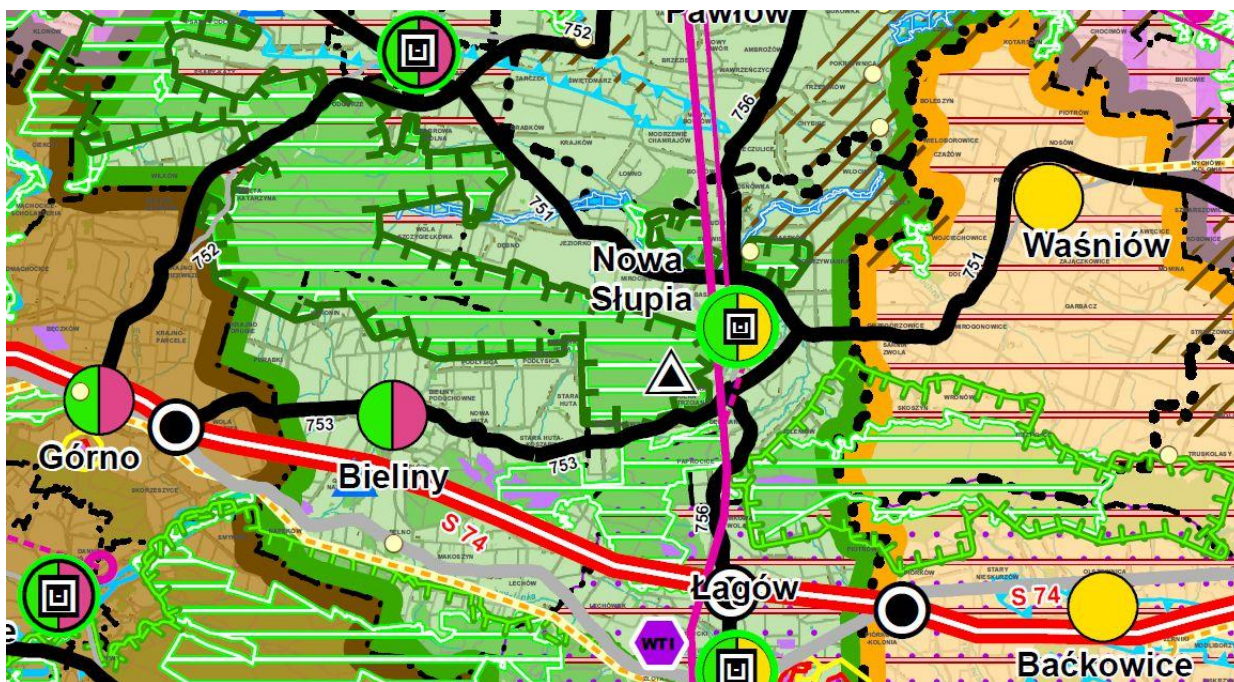
Tym samym, zgodnie z przyjętą aktualizacją dokumentu rangi regionalnej w zakresie polityki przestrzennej województwa tj. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, przyjętego Uchwałą Sejmiku Woj. Świętokrzyskiego Nr XLVII/833/14 z dnia 22 września 2014 r. Gmina Nowa Słupia znalazła się w Obszarze turystycznym Gór Świętokrzyskich, jest to obszar o największym potencjale przyrodniczo-krajobrazowym. Sama miejscowość gminna Nowa Słupia przyjmuje za wiodącą funkcję osadniczą układ dwóch funkcji określonych w PZPWŚw tj. wielofunkcyjną aktywizację gospodarczą o przewadze funkcji rolniczych i funkcję obsługi ruchu turystycznego. Szczególnie ta druga, jest istotnym atutem i aktywatorem działań rewitalizacyjnych.

PZPWŚw wskazuje jako główny kierunek zagospodarowania dla Obszaru turystycznego Gór Świętokrzyskich, powinno być wsparcie inwestycji turystycznych podejmowanych w oparciu o kompleksową strategię rozwoju turystyki (biorącą pod uwagę priorytetową ochronę i wyeksponowanie najcenniejszych walorów), obejmującą cały obszar funkcjonalny Gór Świętokrzyskich.

Powyższe ma wyrażać się poprzez następujące priorytety działań mogące odnosić się do gminy:

- 1) intensyfikacja zagospodarowania turystycznego atrakcyjnych obiektów i miejscowości pełniących funkcje centrów turystycznych w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ochroną krajobrazu;
- 2) wykreowanie regionalnego produktu turystycznego Gór Świętokrzyskich;
- 3) doposażenie w „dużą i małą” infrastrukturę turystyczną;
- 4) szersze udostępnienie atrakcji kulturowych i przyrodniczych;
- 5) wprowadzenie nowych, innowacyjnych produktów turystycznych, zwiększających konkurencyjność tego rejonu;
- 6) wzmożona ochrona krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem architektury regionalnej (przestrzeganie ustalonych kryteriów i zasad budownictwa regionalnego oraz zakaz zabudowy na terenach eksponowanych krajobrazowo) wyznaczanie punktów i ciągów widokowych.

MAPA 1 WYRYS Z PZPWŚW – KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ – SYNTEZA USTALEŃ

Źródło: <http://bip.sejmik.kielce.pl>

Dokumenty poziomu lokalnego

1) Strategia Rozwoju Gminy Nowa Słupia na lata 2016-2023 - jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu Gminy, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, w kompetencjach realizowanych przez jej władze. Respektując obowiązujące zasady rozwoju regionalnego w Polsce oraz wyzwania, przed jakimi stoi każda gmina, Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej. Jest ona dokumentem z jednej strony definiującym najważniejsze przedsięwzięcia społeczne, gospodarcze i środowiskowe, z drugiej zaś zawiera kierunki alokacji zasobów, które w możliwie najlepszy sposób powinny przyczynić się do realizacji pożądanego wizji rozwoju. Program Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia jest w pełni spójny ze Strategią Rozwoju Gminy Nowa Słupia na lata 2016-2023. W Strategii znajdują się odniesienia dotyczące zakresu planowanej rewitalizacji. Kluczowe zapisy w Strategii wyznaczają obszary i priorytety dla działań rewitalizacyjnych, jakie planuje przeprowadzić Gmina Nowa Słupia.

W strategii zwrócono uwagę, na ważny element, który będzie stanowił trzon Programu Rewitalizacji tj. w zakresie strategii działania rozwoju oraz zadań realizacyjnych za podstawowy cel przyjęto „wzrost atrakcyjności Gminy Nowa Słupia jako miejsca wypoczynku i zamieszkania”. Ten cel będzie się wyrażał przede wszystkim, jak przyjęto w strategii, poprzez „rozbudowę i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Dalej jako cele operacyjne ustala się: rozwój bazy agroturystycznej, budowę terenów inwestycyjnych, zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych, rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw (przeciwdziałanie bezrobociu). Nie bez znaczenia jest też cel strategiczny zdefiniowany jako „zwiększenie poziomu zaspokajania potrzeb społecznych”. Tutaj celem operacyjnym o ustalonych zadaniach realizacyjnych będzie m.in. zwiększony stopień pomocy społecznej i wszechstronny rozwój intelektualny, fizyczny i kulturalny.

Powyższe cele wskazane w strategii rozwoju dają obraz potrzeb mieszkańców oraz tworzą wstępny zarys kierunków rewitalizacyjnych, które w oparciu o analizy zostaną zdefiniowane w późniejszej części dokumentu Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego dla Gminy Nowa Słupia.

2) „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022” - Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy Nowa Słupia została sporządzona na podstawie danych pochodzących z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy w Nowej Słupi, oraz instytucji i organizacji współpracujących z GOPS. Ma ona pomóc w rozszerzeniu i pogłębieniu form pracy socjalnej.

Strategia ma także określić kierunki strategicznych działań w odniesieniu do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej, m.in. bezrobocia, pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym, osób niepełnosprawnych, starszych, rodzin i dzieci, wskazać skuteczne metody ich rozwiązywania oraz ustalić formy i zasady współpracy pomiędzy instytucjami tak, by sprawniej realizowały one zadania z zakresu pomocy społecznej.

3) „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Nowa Słupia na lata 2016-2019” jest dokumentem uzupełniającym do innych aktów planowania w gminie (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Słupia, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego

oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Działania te określone są w odniesieniu do całej gminy jako jednostki podziału administracyjnego, a nie odnoszą się jedynie do władz gminy, których bezpośredni wpływ na działalność instytucji sprawujących w różnej formie opiekę nad zabytkami jest ograniczony tylko do nielicznych. Program stanowi podwalinę współpracy między samorządem gminy, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Współpraca ta rozwijana w kolejnych latach powinna przynieść lokalnej społeczności, i nie tylko, wymierne korzyści – zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

4) Lokalny program rewitalizacji części miejscowości Nowa Słupia.

Jako najważniejszy, w Lokalnym Programie Rewitalizacji części miejscowości Nowa Słupia (z 2008r.) został wskazany następujący cel:

„Zasadniczym celem rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru. Zostanie ono osiągnięte przez rozwijanie nowych form działalności gospodarczej, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji, oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw. W działaniach tych będą brane pod uwagę zagadnienia ochrony stanu środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój gospodarczo - społeczny. (...) Proces rewitalizacji obszaru w miejscowości Nowa Słupia, przyczyni się do ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego, tradycji, wartości historycznych oraz wzrostu świadomości lokalnej i regionalnej mieszkańców, co jest szczególnie ważne w kontekście integracji europejskiej”.

W programie wyznaczono jeden główny obszar znajdujący się w miejscowości Nowa Słupia. W jego obszarze zaplanowano działania inwestycyjne, ukierunkowane na realizację celów społecznych, gospodarczych, związanych także z rozwojem turystycznym i kulturalnym. W programie wyznaczono granice stref konserwatorskich (oznaczone „A”, „B”, „E” i „K” oraz sformułowano szczegółowe wytyczne konserwatorskie określające m. in. możliwości przebudowy obecnej zabudowy Nowej Słupi, dla ochrony układu przestrzennego Nowej Słupi), w którym dominowała stale zabudowa drewniana. Do dziś zachował się niemal nie zmieniony średniowieczny układ urbanistyczny.

5) Plany odnowy miejscowości

Na terenie gminy funkcjonują dokumenty operacyjne, określające plany, strategię działań społeczno - gospodarczych, cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich: Plan Odnowy Miejscowości Dębno przyjęty uchwałą nr XXXIII/44/14 Rady Gminy Nowa Słupia z dnia 18 czerwca 2014 r.; - Plan Odnowy Miejscowości Mirocice przyjęty uchwałą nr I/2/2010 Rady Gminy Nowa Słupia z dnia 29 stycznia 2010 r.; - Plan Odnowy Miejscowości Nowa Słupia przyjęty uchwałą nr I/1/2010 Rady Gminy Nowa Słupia z dnia 29 stycznia 2010 r.; - Plan Odnowy Miejscowości Rudki przyjęty uchwałą nr II/20/2009 Rady Gminy Nowa Słupia z dnia 30 marca 2009 r.

6) Prawo miejscowe.

Na obszarze Gminy Nowa Słupia nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Przeznaczenie i zagospodarowanie terenu ustalane jest drogą decyzji

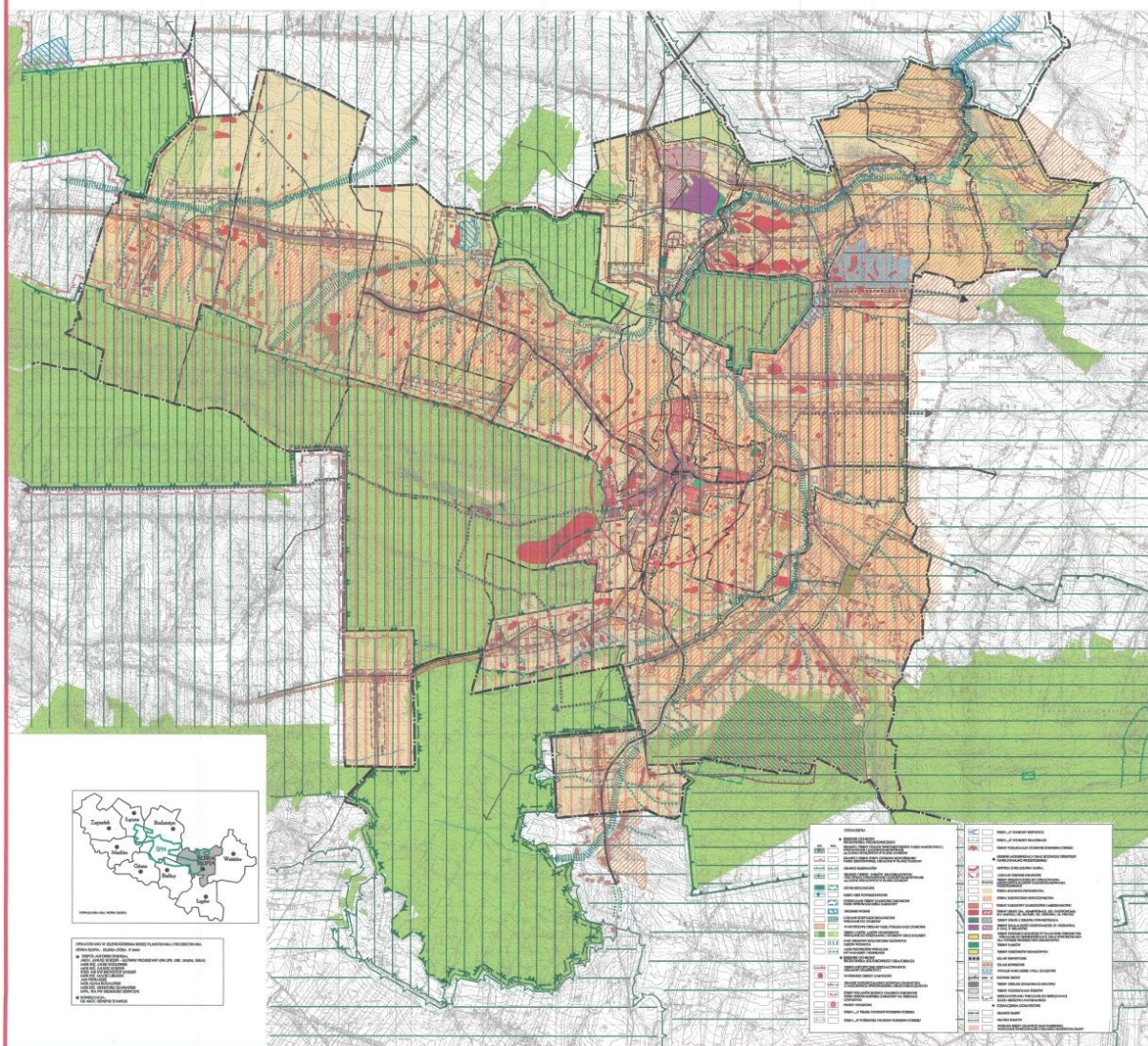
o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz drogą decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

7) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Słupia.

W zakresie polityki przestrzennej gmina podejmuje działania na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Słupia, przyjętego Uchwałą Nr V/29/2000 Rady Gminy Nowa Słupia z dnia 22 sierpnia 2000 r. Studium w obszarze granic administracyjnych gminy opracowane w roku 2000, w wyniku szeregu zmian prawa i zakresu problematyki obligatoryjnej w takich dokumentach planistycznych, obecnie można przyjąć, że jest nieaktualne, choć obowiązujące. Rada Gminy Nowa Słupia przyjęła zmianę Nr 1 „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowa Słupia” (Uchwała Nr XXI/26/16 z dnia 21 marca 2016 r.). Zmiana ta studium dotyczy jedynie wąskiego zakresu obszaru i problematyki zamykającej się w terenie górniczym „Skała IIB” i tym samym nie odnosi się do problematyki związanej z rewitalizacją. Rada Gminy Nowa Słupia podjęła Uchwałę o przystąpieniu do opracowania Zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowa Słupia” w 2011 roku. Do dnia opracowania niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji zmiana studium jest w trakcie procedury planistycznej.

- STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
- RYS. 4 KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO ORAZ OSADNICTWA
- SKALA 1:25 000

Diagnoza i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Gmina Nowa Słupia położona jest w otoczeniu puszczy świętokrzyskiej, ma na swoim obszarze znaczny procent lasów, pozostały obszar posiada wybitnie charakter wiejski. Położona jest w północnej części województwa świętokrzyskiego i we wschodniej części ziemskiego powiatu kieleckiego – największego pod względem powierzchni i wchodzących w jego skład gmin – powiatu na obszarze województwa świętokrzyskiego. Gmina graniczy z pięcioma gminami: Bieliny, Bodzentyn, Pawłów, Waśniów i Łagów. W większości wspólne cechy tych gminy to formy ochrony przyrody obejmujące swoim zasięgiem każdą z nich. Sama gmina Nowa Słupia położona jest w Górach Świętokrzyskich, posiada na swoim obszarze wschodnią część Pasma Łysogór z drugim co do wielkości w Górach Świętokrzyskich szczytem – Łyscem. Góra ta dawniej była miejscem kultu Prasłowian, obecnie na szczycie znajduje się Bazylika mniejsza pw. Trójcy Świętej i sanktuarium Relikwii Drzewa Krzyża Świętego – miejsce pielgrzymek wiernych kościoła katolickiego. Ponadto obszar gminy obejmuje fragment zachodniej części Pasma Jeleniowskiego. Duża część gminy znajduje się na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, teren zajmuje 1839 ha, gdzie występuje pięć rezerwatów przyrody: „Chełmowa Góra”, „Święty Krzyż”, „Łysica”, „Czarny Las”, „Mokry Bór”.

Położenie

Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem ukształtowania terenu. Pod względem fizycznogeograficznym (Kondracki J., 1998) wchodzi w skład podprowincji Wyżyny Małopolska, makroregionu Wyżyna Kielecka, mezoregionu Góry Świętokrzyskie i trzech mikroregionów: Pasma Pokrzywiańskie, Obniżenie Wilkowskie i Pasma Świętokrzyskie.

MAPA 3 LOKALIZACJA GMINY NOWA SŁUPIA NA TLE KRAJU I WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

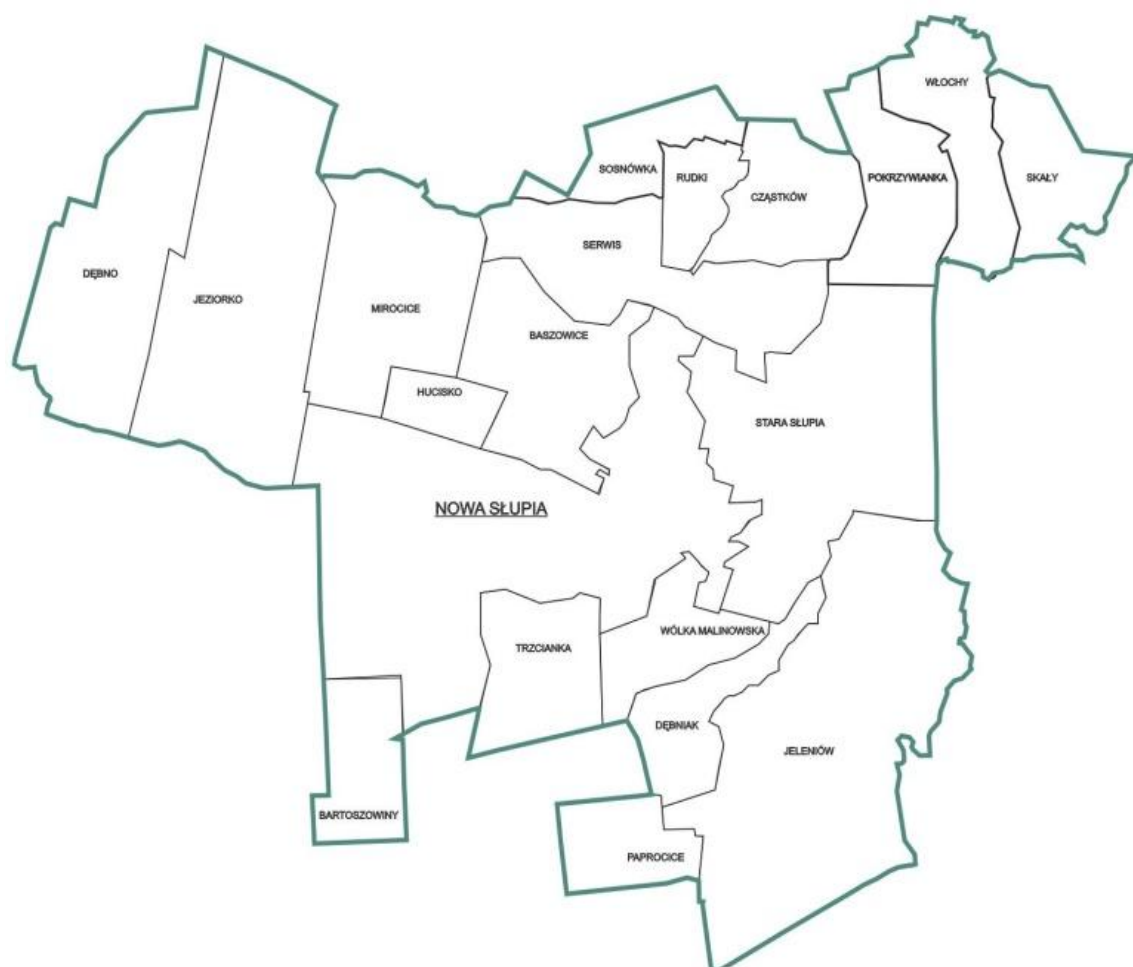
Źródło: Opracowanie własne

Całkowita powierzchnia Gminy Nowa Słupia wynosi 8594,00 ha. Strukturę terytorialną gminy stanowią miejscowości tworzące 20 sołectw: Bartoszowiny, Baszowice, Częstków, Dębniak, Dębno, Hucisko, Jeleninów, Jeziorko, Milanowska Wólka, Mirocice, Nowa Słupia, Paprocice, Pokrzywianka, Rudki, Serwis, Skąły, Sosnowka, Stara Słupia, Trzcianka, Włochy.

MAPA 4 LOKALIZACJA GMINY NOWA SŁUPIA NA TLE POWIATU KIELECKIEGO

MAPA 5 SOŁECTWA GMINY NOWA SŁUPIA

Źródło: Opracowanie własne

Układ komunikacyjny - drogi publiczne

Gmina jest stosunkowo dobrze połączona z regionem poprzez układ dróg wojewódzkich DW751 relacji Suchedniów – Bodzentyn – Nowa Słupia – Ostrowiec Św., DW753 relacji Wola Jachowa – Nowa Słupia oraz DW 756 relacji Starachowice – Nowa Słupia – Łagów – Szydłów – Stopnica. Drogi te wchodzi w skład stworzonej przez samorząd województwa i wpisanej do programów i dokumentów poziomu regionalnego tzw. Małej Pętli Świętokrzyskiej. Drogi wojewódzkie są uzupełnione poprzez sieć dróg rangi powiatowej tworzonej poprzez wymienione niżej w tabeli drogi:

TABELA 1 DROGI POWIATOWE W GMINIE NOWA SŁUPIA

L.P.	RELACJA	NR DROGI POWIATOWEJ	DŁUGOŚĆ W KM
1	Sosnówka - Osiedle Górne - Włochy - Wieloborowice	0632 T	6,17
2	Rudki - Częstków - Pokrzywianka Dolna - Skąły	0633 T	5,60

3	Cząstków - Podchełmie - Góry - Stara Słupia	0634 T	3,89
4	Serwis - Podchełmie - Grzegorzowice - Sarnia Zwola	0635 T	3,95
5	Wałsnów - Jeleniów	0638 T	1,82
6	Wólka Milanowska - Jeleniów	0639 T	2,52
7	Wólka Milanowska - Paprocice	0640 T	2,70
8	Bartoszewiny - Lechów	0641 T	4,48
9	Stara Słupia - Jeleniów - Wieś - Majdan - Podłazy - Piórków - Załazce - Komorniki - Wszachów	0707 T	4,90
10	Wojciechów - Dębno	0597 T	1,69
11	Bodzentyn – Celiny – Wola Szczygiełkowa – Dębno - Jezioro	0599 T	10,25

Na poziomie lokalnym obsługę komunikacyjną zapewniają drogi gminne i jest ich blisko 80 odcinków posiadających numerację. Ich długość na terenie gminy zamyka się w niemalże 84 km. Ponadto szereg dróg najniższej kategorii niesklasyfikowane, bez numerów będących najczęściej drogami klasy wewnętrznej stanowiące dojazdy wewnątrz osiedli, do posesji prywatnych czy też dojazd do pól. Sukcesywnie drogi gminne są poddawane remontom, co znacznie poprawia bezpieczeństwo na tych odcinkach, szczególnie w okresie zimowym.

Szlaki turystyczne, w tym trasy rowerowe

Na terenie Gminy Nowa Słupia są wyznaczone szlaki i trasy turystyczne. Najważniejsze z nich to:

- SZLAK CZERWONY im. Edmunda Massalskiego. Długość trasy na terenie gminy: 8 km.
- SZLAK NIEBIESKI im. Stanisława Jeżewskiego Długość trasy na terenie gminy: 14 km.
- SZLAK ZIELONY Łągów - Nowa Słupia Długość trasy na terenie gminy: 5,5 km.
- SZLAK CZARNY Nowa Słupia - Góra Szczytniak Długość trasy na terenie gminy: 14 km.

Szereg tras turystycznych w oparciu o w/w szlaki oraz dukty leśne i polne, w części nieoznaczone:

- trasa 1: Nowa Słupia - G. Chełmowa 3,5 km - Nowa Słupia 7 km; szlak czarny, bez szlaku, szlak niebieski.
- trasa 2: Nowa Słupia - Stara Słupia szkoła 3 km - Stara Słupia zakład 3,5 km - Grzegorzewice 5,5 km - Grzegorzewice dwór 6,5 km - Zagaje Grzegorzewickie 7,5 km - Kamieniołom w Skalach 8,5 km - Włochy 10,5 km - Pokrzywianka Dolna 12 km -

Cząstków 13,5 km - Rudki 15,5 km- Nowa Słupia 19 km. Szlak niebieski - bez szlaku - szlak czarny.

- trasa 3: Nowa Słupia - G. Chełmowa 3,5 km - Pokrzywianka Górna 4,5 km- Cząstków 5,5 km - Rudki 6,5 km - Serwis 7,5 km - Baszowice 10 km - Hucisko 11 km - Nowa Słupia 14,5 km. Szlak czarny, bez szlaku.
- trasa 4: Nowa Słupia - Trzcianka 4 km - Bartoszowiny 6,5 km - Huta Szklana 9,5 km - Święty Krzyż 12 km - Nowa Słupia 16 km. Bez szlaku, szlak czerwony, szlak niebieski.
- trasa 5: Nowa Słupia - Stara Słupia 1,5 km - Jeleniów 3,5 km - Skoszyn 5,5 km - G. Szczytniak 9,5 km - G. Jeleniowska 14 km - Paprocice 17 km - Kobyla Góra 19 km - Wólka Milanowska 21 km - N. Słupia 23 km.
- trasa 6: Nowa Słupia - Św. Krzyż 4 km - Trzcianka 6,5 km - Kobyla Góra 7,5 km - Wólka Milanowska 9,5 km - Nowa Słupia 11,5 km. Szlaki niebieski, czerwony, zielony

Zjawiska środowiskowe

Większa część gminy znajduje się na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Na terenie gminy znajdują się cztery rezerваты ścisłe przyrody:

- w granicach parku na Górze Chełmowej,
- Święty Krzyż
- Wąwóz w Skalkach
- Góra Jeleniowska

Obszar Gminy obejmuje także część terenu Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego, w skład którego wchodzi zalesione tereny Pasma Jeleniowskiego. Grunty leśne w Gminie Nowa Słupia liczą 2 429,2 ha, w tym lasy zajmują teren o powierzchni 2391 ha. Pod względem własności w większości są to lasy państwowe zarządzane przez Dyрекcję Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Nadleśnictwa Łagów. Wskaźnik lesistości dla gminy wynosi 27,9% i jest wyższy od wskaźnika lesistości województwa- 27,7%. W skład Świętokrzyskiego Parku Narodowego wchodzi następujące kompleksy leśne:

- pasma Łysogór z drzewostanami jodłowo-świerkowymi, z udziałem modrzewia, buka, jaworu i świerka,
- Góry Chełmowej, z dominującym udziałem modrzewia polskiego,
- Serwisu –Dąbrowy , z drzewostanem z przewagą świerka.

Istniejące w Gminie Nowa Słupia powierzchnie leśne stwarzają korzystne warunki do rekreacji oraz spełniają ważną rolę wodochronną.

W gminie dominują gleby lekkie. Około 40% gruntów ornych ma właściwe stosunki wodne; gleb okresowo suchych jest ok. 18%. Około 40% powierzchni gminy zajmują gleby okresowo nadmiernie uwilgotnione, wymagające zmelioryzowania. Erozją zagrożone jest około 15% gruntów ornych. Grunty o klasach bonitacyjnych I-III zajmują około 37% obszaru gminy, zaś w klasie IV około 38% obszaru gminy. Gmina posiada niekorzystne warunki hydrologiczne. Terenem bezwodnym jest przede wszystkim obszar głównego pasma Gór Świętokrzyskich. Niemal cała gmina leży w zlewni rzeki Kamiennej; zachodni skrawek gminy leży w zlewni rzeki Nidy, zaś skrajna część południowo-wschodnia należy do zlewni rzeki Czarnej Staszowskiej. Głównymi rzekami gminy są Czarna Woda i Pokrzywianka, o wodach II i III klasy czystości. Rzeki te charakteryzują się niekorzystnym rozkładem zasobów wód w ciągu

roku. Retencja wód powierzchniowych nie pokrywa dodatniego bilansu wodnego, co sprzyja pogłębianiu się deficytu wody.

Geologia

Gmina leży na terenie Wyżyny Kieleckiej w obrębie Gór Świętokrzyskich. Południową jej część zajmują pasma Łysogór i Pasma Jeleniowskie, rozdzielone doliną Słupianki. W północnej części gminy występuje lokalna kulminacja Góra Chełmowa. Kompleks Gór Świętokrzyskich tworzą niskie góry rusztowe, o deniwelacjach rzędu 200-350 m. Zasadniczym rysem ich rzeźby jest występowanie szeregu przebiegających równolegle, twardełcowych pasm i grzbietów rozdzielonych podłużnymi szerokimi obniżeniami, wykształconych na skałach mniej odpornych. Najwyższy grzbiet Gór Świętokrzyskich - Łysogóry zbudowany jest z najbardziej odpornych skał - kwarcytów kambryjskich. Od północy i południa towarzyszą mu niższe pasma i grzbiety utworzone na mniej odpornych skałach kambryjskich i młodopaleozoicznych, a zewnętrzny najniższy stopień tworzą pasma i grzbiety zbudowane ze skał mezozoicznych. Rzeki wcinając się tu w utwory o różnej odporności tworzą w części swego biegu przełomowe doliny. O charakterze krajobrazu terenów gminy decyduje przede wszystkim kulminacja wschodniego skłonu Pasma Łysogórskiego z drugim obok Łysicy (611,0 m n.p.m.) najwyższym wierzchołkiem Gór Świętokrzyskich, tj. Łysą Górą (Łyscem – 593 m. n.p.m.), a także zachodnia część pasma Jeleniowskiego z najwyższymi wzniesieniami: górą Jeleniowską (481 m. n.p.m.) i Szczytnikiem (552 m.). Od północy do głównego Pasma Łysogór przylega szeroka na 4-5 km, utworzona w mało odpornych łupkach i szarogłazach syluru północnego, Dolina Wilkowska i jej przedłużenie w kierunku wschodnim - Dolina Dębniańska, (której część wchodzi w obręb gminy). Dno doliny położone na wysokości około 300 m. n.p.m. posiada system rynien pradolinnych z okresu deglacji lądolodu południowopolskiego.

Klimat

Klimat terenów gminy jest bardzo zróżnicowany, na co wpływ ma także zróżnicowanie ich szerokości względnej. Wyraźnie ostrzejsze cechy ma klimat strefy grzbietowej Łysogór, łagodniejsze – w strefie osadniczej gminy. Roczna temperatura powietrza waha się na poziomie ok. 5,7° C (dla Św. Krzyża do ok. 4,5°). W miesiącach letnich upały miejscami dochodzą do 32 – 33° C, zaś w zimie mrozy dochodzą niekiedy do minus 30 – 35° C. Roczne sumy opadów atmosferycznych dla obszaru gminy wynoszą 600 mm, choć ostatnie lata charakteryzują się sumą opadów znacznie wyższą od przyjętej średniej rocznej. Przeważają wiatry zachodnie i północno zachodnie rzadziej występują wiatry wschodnie, południowo-wschodnie i południowo – zachodnie o średniej prędkości 3 m/s. Najrzadziej spotykane są wiatry północne, północno wschodnie i południowe. Średnie nasłonecznienie trwa od 5 do 6 godzin dziennie.

Dla charakterystyki klimatu w obszarze gminy ważne będzie podanie charakterystyki klimatycznej Św. Krzyża. Średnia roczna temperatura powietrza na Świętym Krzyżu wynosi 5,7°C. W przebiegu rocznym maksimum średniej temperatury powietrza występuje w lipcu i wynosi 15,9°C a minimum w styczniu z temperaturą -4,5°C. Najwyższa temperatura minimalna przy gruncie wynosi 21,1°C, a najniższa -34,1°C. Lato na Świętym Krzyżu trwa przeciętnie 57 dni a zima blisko dwukrotnie dłużej bo 121 dni. Średnie wartości zachmurzenia wynoszą 6,6 w skali od 0 do 10. Przebieg roczny zachmurzenia charakteryzuje się wzrostem od sierpnia (5,7) do grudnia (7,7) oraz spadkiem od grudnia do czerwca. Przeważającym

kierunkiem wiatru jest na Świętym Krzyżu kierunek południowy (18,9%) szczególnie w ciągu siedmiu miesięcy tj. od lutego do maja i od sierpnia do października. Najrzadziej wieje wiatr ze wschodu (4,8%) i południowego wschodu. Średnia wieloletnia prędkość wiatru wynosi dla Świętego Krzyża 4,6 m/s, co jest wielkością porównywalną z danymi ze stacji na Wybrzeżu (np. na Helu 4,4 m/s, w Łebie 5,1 m/s). Największe średnie dobowe prędkości wiatru występują jesienią i zimą z maksimum w listopadzie (5,7 m/s). Szczytowe partie Łysogór otrzymują w roku średnio od 800 do 850 mm opadów a najniżej położone fragmenty Parku i las Serwis (250 m n.p.m.) od 550 do 600 mm. Na Świętym Krzyżu (587,7 m n.p.m.) średnia roczna suma opadu za okres 1955-1993 wynosiła 810 mm. Najwyższy opad (równy 1344,7 mm) zanotowano w roku 1961, a najniższy (569,7 mm) w roku 1964. Roczna liczba dni z opadem na Świętym Krzyżu wahała się w okresie 1955-1994 od 112 do 260. Najwyżej położone obszary Parku cechuje górski charakter warunków śnieżnych. Na Świętym Krzyżu pokrywa śnieżna może potencjalnie zalegać średnio 144 dni, może trwać nawet ok. 200 dni.

W obrębie Parku można wyróżnić trzy piętra klimatyczne: szczytowe, zboczy i dolin. Piętro szczytowe ma zdecydowanie najniższe wartości średniej temperatury miesięcznej, średniej temperatury maksymalnej i średniej rocznej. Święty Krzyż prawie w każdym miesiącu jest chłodniejszy o około 1,5 °C od terenu stacji położonych w dolinach. W stosunku do najcieplejszych zboczy wartości te są o około 2,5 °C mniejsze. Temperatura minimalna rozkłada się różnie w zależności od pory roku. Od listopada do kwietnia średnia temperatura minimalna jest na szczytach najniższa, a od maja do października jest wyższa niż w dolinach. Piętro dolin odznacza się największymi wahaniami temperatury powietrza, cechują je również największe kontrasty termiczne w skali doby. Istnieje tu duże zagrożenie przymrozkami. W obszarze stoków i wierzchowin temperatury maksymalne są generalnie o około 1° niższe niż w dnach dolin. Dobowe wahania temperatury powietrza są tu silnie zmniejszone i wynoszą 7-10°. Podczas pogody wyżowej występuje często inwersyjny rozkład temperatury minimalnej powietrza.

Duże znaczenie dla charakterystyki warunków klimatycznych gminy ma stan czystości atmosfery. Emisję zanieczyszczeń powietrza według stanu na koniec 1995 roku – na podstawie opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska przedstawiają poniższe dane, dotyczące wielkości emisji:

- pyłu - 8.586 (kg/rok),
- SO₂ - 8.389 (j.w.),
- tlenków azotu - 6.649 (j.w.),
- tlenków węgla - 14.462 (j.w.).

Według badań Wojewódzkiej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w latach 1990, 1994 i 1995 stwierdzono na obszarze gminy średnie opady pyłu: 64.5 (q/m²/rok), 63.3, 49.7. Wyniki ostatnich badań wskazują na tendencję do poprawy stanu zanieczyszczeń powietrza.

Zasoby wodne

Tereny gminy leżą niemal w całości w zlewni rzeki Kamiennej, w części tylko w zlewni rzeki Nidy i w zlewni rzeki Czarnej Staszowskiej. Do głównych rzek gminy zalicza się Czarną Wodę i Pokrzywiankę - prawobrzeżny dopływ Świśliny. Pokrzywianka bierze początek na wysokości 361 m n.p.m. niedaleko miejscowości Wola Szczygiełkowa, zaś jej długość w Wieloborowicach wynosi 21,25 km. Rzeka ta o zlewni osiagającej do w/w profilu wielkość ok. 187 km² płynie dnem Doliny Dębniańskiej z zachodu na wschód odwadniając północne obszary Pasma

Łysogórskiego i Jeleniowskiego (a także południową część Pasma Bostowskiego i południowo - wschodnią Pasma Klonowskiego). Począwszy od źródła na całej swej długości do profilu w Wieloborowicach Pokrzywianka przyjmuje 12 małych dopływów, w tym: Czarną Wodę, Słupiankę z interesującym przełomem przed Nową Słupią oraz Dobruchną. Od źródłowego odcinka do pierwszych zabudowań Woli Szczygiełkowej prowadzi ona wody czyste. Do miejscowości Rudki Pokrzywianka prowadzi wody pozaklasowe. Decydują o tym: miano Coli oraz występowanie azotynów i fosforu ogólnego, pozostałe wskaźniki zanieczyszczeń są w I i II klasie. Wody w końcowym odcinku w/w rzeki są pozaklasowe, jest ona głównym odbiornikiem ścieków z Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska w Rudkach, który przekracza określone przepisami dopuszczalne normy zanieczyszczeń. Środowisko wodne rzek i potoków gminy charakteryzują ponadto wysokie stany wód na wiosnę oraz niskie stany wód w okresie letnim.

Tereny gminy posiadają niekorzystne warunki hydrogeologiczne, w części są całkowicie bezwodne. Terenem bezwodnym jest przede wszystkim obszar głównego pasma Gór Świętokrzyskich zbudowany z kwarcytów kambryjskich, utworów sylurskich i dewońskich. Retencja wód powierzchniowych nie pokrywa dodatniego bilansu wodnego co sprzyja pogłębianiu się deficytu wody. Gmina leży na wąskich pasach utworów wodonośnych dewonu środkowego. Rejon Zamkowej Woli i Płucek stanowi perspektywiczne ujęcie wód głębszych dla potrzeb gminy.

Gleby

Gleby terenu gminy cechuje znaczne zróżnicowanie, jej tereny mają bardzo bogatą mozaikę pokrywy glebowej. W szczególności wyraźną odrębność stwierdzić należy w obszarze Świętokrzyskiego Parku Narodowego, tj. we wschodniej części masywu Łysogór oraz w obszarze pozostałej części gminy. W obszarze parku znajdują się tu litogeniczne z dominującym udziałem materiału skalnego, gleby autogeniczne ze zróżnicowanymi profilami, podzielonymi na poszczególne poziomy pod wpływem szeregu czynników biotycznych i klimatycznych oraz gleby semihydrogeniczne, hydrogeniczne i napływowe, należące do gleb śródstrefowych, o genezie uzależnionej od dominującego wpływu wody ze specyficznymi zbiorowiskami roślinnymi. Gleby litogeniczne, hydrogeniczne i napływowe odgrywają na ogół niewielką rolę na terenie Parku. Wśród nich szczególne miejsce zajmują skaliste gleby inicjalne oraz rankery próchniczne i bielcowane gołoborzy, będące ekologiczną i krajobrazową osobliwością Parku. O składzie struktury gleb decydują na terenie Parku przede wszystkim gleby autogeniczne, zajmujące łącznie 87% jego powierzchni. Ich skałami macierzystymi są pokrywy stokowe, których charakter i układ decyduje o typologicznym zaszeregowaniu gleb. Dominują wśród nich gleby brunatne kwaśne typowe w powiązaniu z nimi wykształciły się gleby brunatne kwaśne opadowo-glejowe, płowe właściwe, płowe opadowoglejowe, rdzawe właściwe i bielcowo-rdzawe. Występują tu także gleby brunatne właściwe, brunatne kwaśne bielcowane, brunatno rdzawe i bielcowe właściwe.

Na terenach otwartych gminy występują następujące typy gleb:

- bielcowe i pseudobielcowe, wykształcone z lessu i piasków gliniastych, o składzie mechanicznym pyłu zwykłego, zawierające odczyn kwaśny,
- gleby brunatne, wytworzone z lessu, o składzie mechanicznym pyłu zwykłego i odczynie obojętnym, podlegające procesowi ługowania,

- glejowe, wytworzone z lessu oraz piasku zwykłego i ilastego wodnego pochodzenia, występujące w użytkach zielonych we wsiach: Jeziorko, Dębno, Baszowice, Nowa Słupia, Mirocice, Hucisko, Trzcianka, Sosnówka, Serwis, Częstków i Bartoszowiny,
- mady tj. gleby o składzie mechanicznym pyłu zwykłego, pyłu ilastego lub o składzie mechanicznym gliny średniej pylastej, zalegające na glinie ciężkiej, pyłe zwykłym o odczynie kwaśnym lub bardzo kwaśnym i występujące w użytkach zielonych we wsiach: Jeziorko, Stara Słupia, Nowa Słupia, Mirocice, Serwis, Jeleniów i Częstków.

Około 40% gruntów ornych gminy ma właściwe stosunki wodne. Okresowo suchych gleb jest tu około 18%. Około 40% powierzchni gminy zajmują gleby okresowo nadmiernie uwilgotnione i wymagające zmeliorowania, podobnie jak występujące tu użytki zielone. Erozją słabą, intensywną i silną zagrożonych jest około 15% gruntów ornych. Uregulowania stosunków wodnych wymagają gleby w: Bartoszowinach, Baszowicach, Częstkwie, Dębnie, Hucisku, Jeleniowie, Jeziorku, Milanowskiej Wólce, Mirocicach, Nowej Słupi, Paprocicach, Pokrzywiance, Serwisie, Skalach, Sosnówce, Słupi Starej, Trzciance, Włochach i Woli Zamkowej. Dominują tu gleby lekkie do uprawy (97 %), o, 9% gleb w ogólnej powierzchni gminy to gleby ciężkie do uprawy oraz gleby bardzo ciężkie do uprawy, w których występuje glina ciężka z łem. Gleby ciężkie i bardzo ciężkie występują fragmentarycznie we wsiach: Bartoszowiny, Baszowice, Częstków, Dębno, Jeziorko, Serwis, Sosnówka i Stara Słupia. W pozostałych wsiach występują gleby lekkie. Grunty w klasach bonitacyjnych I – III zajmują około 37% obszaru gminy, zaś w klasach IV około 38% obszaru gminy.

Lasy

Ważną rolę w strukturze terenów otwartych gminy zajmują lasy, obejmujące powierzchnię ponad 2.200 hektarów i skupiające się w czterech większych kompleksach:

- pasma Łysogór z drzewostanami jodłowo-świerkowymi, z udziałem modrzewia, buka i innych gatunków,
- góry Chełmowej, z dominującym udziałem modrzewia polskiego,
- Serwisu Dąbrowy, z drzewostanem z przewagą świerka,
- zachodniej części pasma Jeleniowskiego, z drzewostanami o składzie zbliżonym do lasów kompleksu Łysogórskiego.

Pierwsze trzy z w/w kompleksów wchodzi w skład Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Czwarty z w/w kompleksów to grunty Lasów Państwowych w zarządzie Nadleśnictwa Łągów, zajmujące pow. 491,40 ha w obrębie leśnym Nieskurzów. (Lasy zajmują pow. 490,53 ha, zaś użytki rolne 0,87 ha, grunty niezalesione – 1,47 ha, zaś grunty związane z gospodarką leśną 8,71 ha). Nadleśnictwo posiada w gminie Nowa Słupia niewielki areal użytków rolnych, które położone w sąsiedztwie osad leśnych są wykorzystywane jako deputaty. W związku z tym nie planuje się ich do zalesień. Nie przewiduje się też przejęcia gruntów do zalesienia z zasobów AWRSP. Większość drzewostanów położonych na terenie gminy jest zagrożona szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczonego powietrza. Istotnym zagrożeniem dla lasów jest wydzielający się posusz, ograniczenie prac pielęgnacyjnych i ochronnych na terenie lasów. Istotny problem stanowią kradzieże drewna oraz pożary leśne.

Z uwagi na swój charakter całość terenów leśnych w Gminie Nowa Słupia została zaliczona do lasów ochronnych jako lasy glebochronne. Ponadto oddziały 44-47 i 50-53 obejmują wyłączone, bukowe drzewostany nasienne. Oprócz tego lasy w oddz. 108d i 118c stanowią drzewostany uszkodzone przez przemysł, w II strefie uszkodzenia. Wszystkie grunty

w Gminie Nowa Słupia za wyjątkiem w/w oddziałów znajdują się w granicach Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. (Oddziały 108d i 118c wchodzi w skład otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego).

Ochrona przyrody i krajobrazu

Większą część gminy znajduje się na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Tereny Parku zajmują tu 1.839,33 ha. W granicach Parku na terenie gminy znajdują się następujące rezerваты ściśle tj:

- rezerwat im. Józefa Kostyrki na Chełmowej Górze,
- Święty Krzyż na Łysej Górze,

W obręb gminy wchodzi także część terenu Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Obszar Parku obejmuje zalesione tereny Pasma Jeleniowskiego, w otulinie natomiast – na północ i zachód od Pasma znajdują się tereny rolnicze z żyznymi glebami lessowymi. Na terenie gminy znajduje się tylko jeden pomnik przyrody - źródło we wsi Trzcianka oraz dwa rezerваты scharakteryzowane niżej:

TABELA 2 REZERWATY NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA

NR WKP	NAZWA	POW. HA	KAT. REZ.	MIEJSCOWOŚĆ	GMINA
R-052	Wąwóz w Skalach	3,18	Geologiczny	Skąły Czajęcice	Nowa Słupia/ Waśniów
R-064	Góra Jeleniowska	15,56	Geologiczno - leśny	Jeleniów	Nowa Słupia

Gmina nie dysponuje atrakcyjnymi złożami surowców. Na jej terenie występują następujące, udokumentowane złoża:

TABELA 3 ZŁOŻA SUROWCÓW NA TERENIE GM. NOWA SŁUPIA

LP.	RODZAJ ZŁOŻA	MIEJSCOWOŚĆ	RODZAJ SUROWCA	ZASOBY W TYS. TON	UŻYTKOWNIK
1	„Skąły”	Skąły	Dolomit	1.514	Miejskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych w Ostrowcu Świętokrzyskim
2	„Jeleniowska Góra”	Jeleniów	Piaskowce kwarcytowe	26.400	Nie przeznaczone do eksploatacji ze względu na występowanie w obszarze chronionym

Występujące na terenie gminy złoża dolomitów są przerabiane na grys, tłuczeń i kamień łamany. Ponadto na terenie gminy znajdują się udokumentowane złoża pirytu we wsi Rudki oraz rud ołowiu (w miejscowości Włochy) a także żelaza (w miejscowości Bostów-Cząstków). Nie są one jednak eksploatowane ze względu na położenie w obszarach chronionych lub w ich bliskim sąsiedztwie.

Zjawiska techniczne

Ochrona zabytków

Na terenie gminy Nowa Słupia znajdują się obiekty wchodzące w skład dziedzictwa kultury i będące zabytkami. Sposób i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego regulują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj.Dz. U. z 2014 poz. 1446 ze zm.). Ustawa ta nakłada na gminy obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, którego celem jest pomoc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Uchwałą Nr XX/16/16 Rady Gminy Nowa Słupia z dnia 24 lutego 2016 r. radni przyjęli „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Nowa Słupia na lata 2016 – 2019”.

- 1) Na terenie gminy obowiązuje również Gminna Ewidencja Zabytków, której spis zabytków przedstawiono w poniższej tabeli:

TABELA 4 ZABYTKI NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA

LP.	MIJSCOWOŚĆ	NR EWID. DZIAŁKI	OBIEKT	NR REJESTRU ZABYTKÓW
1	Baszowice	dz. nr 314/2	Pozostałości parku dworskiego	
2	Dębno	dz. nr 241, 242, 243	Cmentarz parafialny, rzymskokatolicki	
3	Dębno	530/1	Cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia w zespole kościoła parafialnego	
4	Dębno	530/1	Kościół parafialny pw. św. Mikołaja Biskupa w zespole	
5	Dębno	530/1	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Mikołaja Biskupa	
6	Jeleniów	726, 735, 736/1, 736/2, 738	Zespół dworski	
7	Jeleniów	726, 735, 736/1, 736/2, 73	Park dworski w zespole dworskim	A.436
8	Jeleniów	726	Ruina w zespole dworskim	
9	Jeleniów	726	Ruina kaplicy w zespole dworskim, ob. odbudowana	
10	Nowa Słupia		Układ urbanistyczny	
11	Nowa Słupia	1229	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca	
12	Nowa Słupia	1229	Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w zespole	A.437
13	Nowa Słupia	1229	Dzwonnica w zespole kościoła parafialnego	
14	Nowa Słupia	1229	Ogrodzenie z bramą w zespole kościół parafialnego	
15	Nowa Słupia	1229	Cmentarz przykościelny w zespole	

			kościół parafialnego	
16	Nowa Słupia	1230	Plebania w zespole kościoła parafialnego	
17	Nowa Słupia	1210	Zespół kościoła i szpitala pw. św. Michała	
18	Nowa Słupia	1210	Budynek dawnej szkoły benedyktyńskiej, tzw. Dom Opata, ob. Biblioteka Publiczna i Punkt Informacji Turystycznej w zespole	A.438
19	Nowa Słupia	1210	Fundamenty kościoła św. Michała w zespole kościoła i szpitala pw. św. Michała	
20	Nowa Słupia	1210	Cmentarz przykościelny w zespole kościoła i szpitala pw. św. Michała	
21	Nowa Słupia	1373	Cmentarz parafialny, rzymskokatolicki	
22	Nowa Słupia	1423/1	Cmentarz żydowski (zlikwidowany)	
23	Nowa Słupia	1118	Kapliczka	
24	Nowa Słupia	2023	Kapliczka I przy „Drodze Królewskiej”	
25	Nowa Słupia	2023	Kapliczka II przy „Drodze Królewskiej”	
26	Nowa Słupia	1309	Bożnica, ob. magazyn	
27	Nowa Słupia	1194/1	Budynek Szkolnego Schroniska PTTK „Pod Pielgrzymem”	
28	Pokrzywianka Dolna	174	Młyn wodny	
29	Nowa Słupia	513/4	Kapliczka	
30	Nowa Słupia	183/2	Zespół dworski	
31	Nowa Słupia	183/2	Dwór w zespole dworskim	A.439/1
32	Nowa Słupia	183/2	Park dworski w zespole dworskim	A.439/2
33	Nowa Słupia	183/2	Spichlerz w zespole dworskim	
34	Święty Krzyż	2000, 2003, 2028, 2029, 2039, 2040	Zespół klasztorny benedyktynów na Świętym Krzyżu	
35	Święty Krzyż	2003	Kościół pw. Trójcy Świętej w zespole klasztornym	A.440/1
36	Święty Krzyż	2040	Klasztor w zespole	A.440/2
37	Święty Krzyż	2003	Dzwonnica w zespole klasztornym	A.440/3
38	Święty Krzyż	2003	Brama wschodnia w zespole klasztornym	A.440/4
39	Święty Krzyż	2000, 2003, 2028, 2029, 2039, 2040	Teren wzgórza (teren w granicach muru klasztoru oraz promieniu 100 m od ogrodzenia, w tym las, skały, źródła i gołoborza) w zespole klasztornym	A.440/5
40	Święty Krzyż	2039	Dawny szpital w zespole klasztornym	
41	Święty Krzyż	2003, 2039, 2040	Ogrodzenie z bramką w zespole klasztornym	
42	Święty Krzyż	2003	Kapliczka tzw. „Dąbrówki”	
43	Święty Krzyż	2039	Cmentarz radzieckich jeńców wojennych	

44	Włochy	42, 43, 278/2, 279, 290, 440	Pozostałości młyna wodnego (z wyposażeniem) i układ wodny
-----------	--------	---------------------------------	---

- 2) Na terenie gminy Nowa Słupia znajduje się 13 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (tabela poniżej), w tym 3 stanowiska archeologiczne.

TABELA 5 STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR EWID. DZIAŁKI	OBIEKT	NR REJESTRU ZABYTKÓW
1	Dębno	-	Stanowisko archeologiczne - grodzisko, AZP 85-66, 1/153	A-785
2	Rudki - Sosnówka	-	Stanowisko archeologiczne - rezerwat archeologiczny RUDKI, AZP 85-67, 2/16	Aa-5
3	Święty Krzyż (Łysa Góra)	-	Stanowisko archeologiczne - rezerwat archeologiczny ŁYSA GÓRA, AZP 85-66, 85-67, 86-66, 86-67, 1/564	Aa-25/267

Te ostatnie znajdujące się na terenie Gminy Nowa Słupia stanowią specyficzną grupę zabytków archeologicznych związaną z pradziejowym hutnictwem żelaza, które aktualnie kształtuje krajobraz kulturowy całego regionu. Na terenie gminy znajduje się 1301 zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków archeologicznych, w tym 3 stanowiska wpisane do rejestru zabytków. Szczegółowy opis i zestawienie tabelaryczne zabytków archeologicznych znajduje się „Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Nowa Słupia na lata 2016 – 2019”.

Zjawiska gospodarcze

Jednym z kluczowych dla rewitalizacji zjawisk są zagadnienia związane z gospodarką. W poniższym podrozdziale zostanie opisana bieżąca sytuacja Gminy Nowa Słupia w zakresie przedsiębiorczości, w tym liczba podmiotów, rodzaje prowadzonej działalności oraz rolnictwa.

Przedsiębiorczość

Gmina Nowa Słupia pod względem administracyjnym ma status gminy wiejskiej o charakterze rolniczym. Dochód z rolnictwa nie stanowi jednak obecnie jedynego źródła utrzymania. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie Gminy w 2015 roku było zarejestrowanych 599 podmiotów gospodarczych, z czego 577 to przedsiębiorstwa prywatne. W tej grupie znaczącą większość, 487 stanowiły osoby prywatne prowadzące działalność gospodarczą. Poniższa tabela obrazuje dynamikę zmian podmiotów gospodarczych pod względem form prawnych na przełomie ostatnich lat.

TABELA 6 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W GMINIE NOWA SŁUPIA

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH	2005	2013	2014	2015
podmioty gospodarki narodowej ogółem	507	589	587	599
sektor publiczny - ogółem	53	24	19	19
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	21	20	15	15
sektor prywatny - ogółem	454	565	568	577
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	395	476	479	487
sektor prywatny - spółki handlowe	7	8	8	8
sektor prywatny - spółdzielnie	2	1	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	14	29	28	32

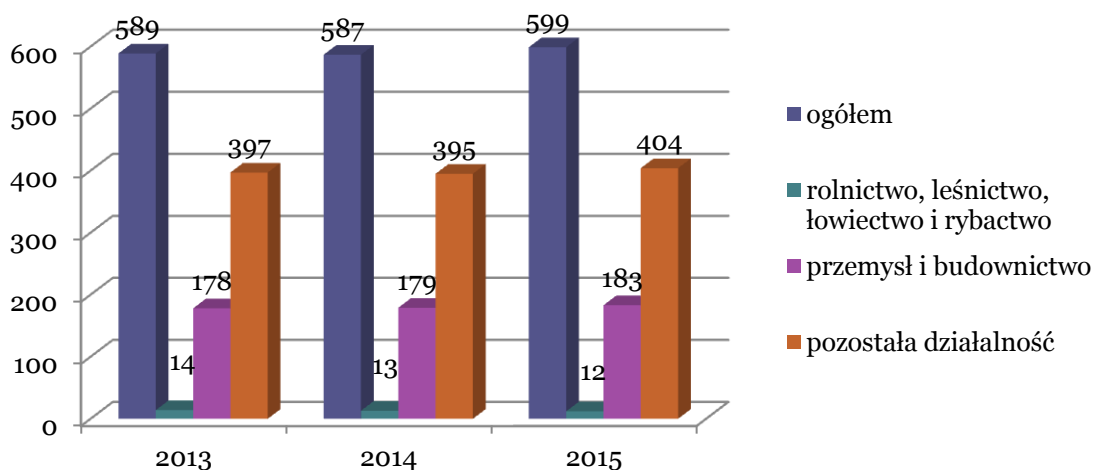
Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Wielkości zawarte w tabeli ukazują trend zmian w zakresie struktury własnościowej przedsiębiorstw. O ile można zaobserwować zmniejszającą się liczbę przedsiębiorstw w sektorze publicznym, o tyle w sektorze prywatnym odnotować należy stały, systematyczny, wzrost powstałych przedsiębiorstw. Szczególnie widoczny jest on przy porównaniu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w 2005 i 2015 roku, gdzie odnotowano wzrost o 95 podmiotów gospodarczych.

Ten znaczący wzrost liczby przedsiębiorstw może świadczyć o potencjale Gminy Nowa Słupia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i należy spodziewać się, że przy utrzymaniu odpowiednich warunków ten wzrost będzie widoczny w kolejnych latach.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę przedsiębiorstw aktywnie działających według grup działalności.

WYKRES 1 PODMIOTY WG GRUP DZIAŁALNOŚCI

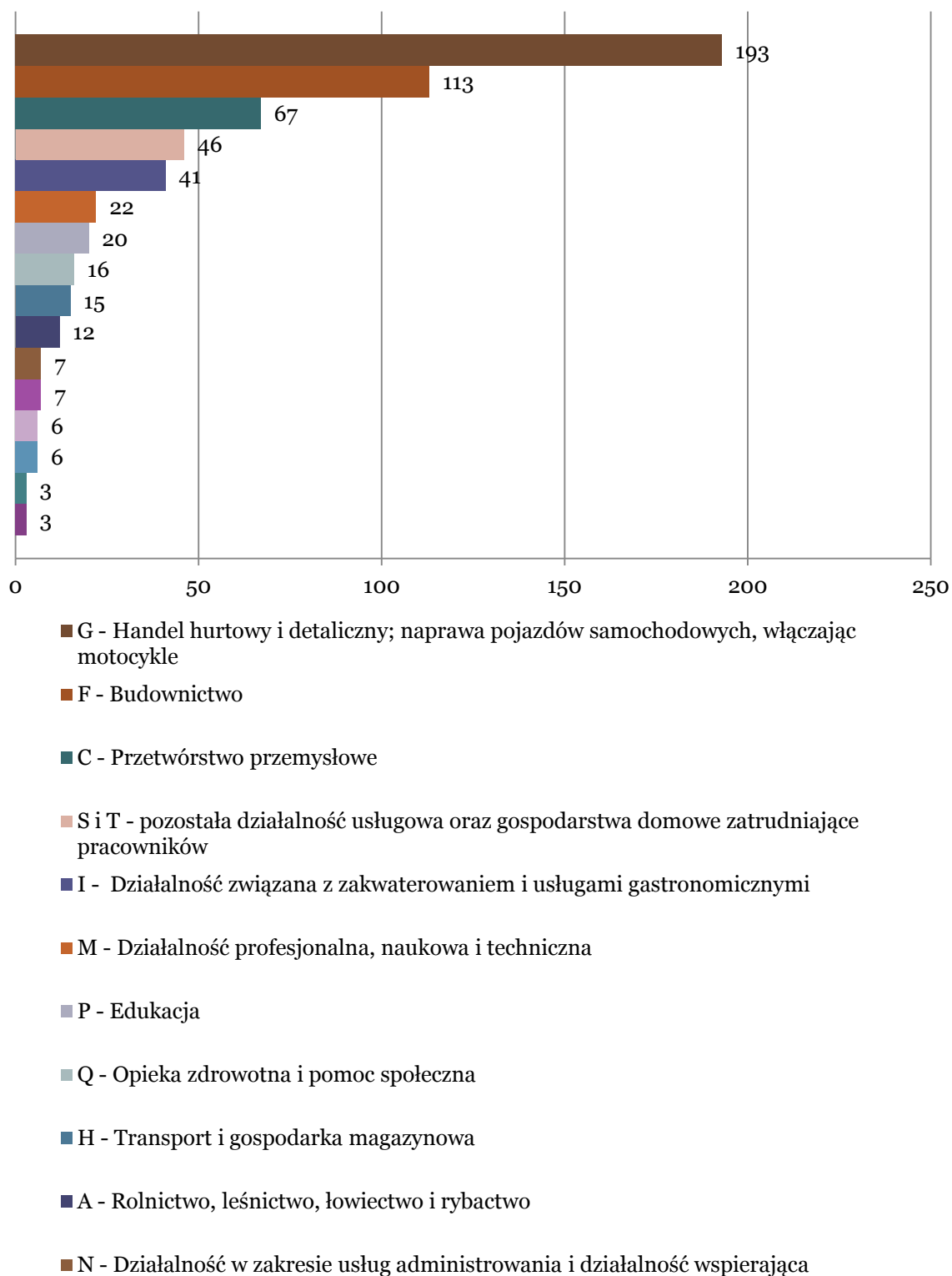

Źródło: Bank Danych Regionalnych.

W Gminie Nowa Słupia dominującą formą działalności jest *Pozostała działalność*. W tej grupie mieści się najliczniej reprezentowana grupa przedsiębiorstw prowadząca działalność

w kategorii *handel hurtowy i detaliczny, w tym naprawa pojazdów*. Kolejną kategorią jest przemysł i budownictwo. Powyższy wykres pokazuje też pewien trend wg którego systematycznie rośnie grupa przedsiębiorstw mieszczącej się w kategorii przemysł i budownictwo oraz mimo drobnego wahania w 2014 roku wzrost zanotowała także pozostała działalność. Wygaszana jest natomiast działalność w grupie rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo rybactwo, która systematycznie zmniejsza swoją liczebność.

WYKRES 2 PODMIOTY PRYWATNE WEDŁUG DZIAŁÓW PKD 2007

Źródło: Bank Danych Regionalnych.

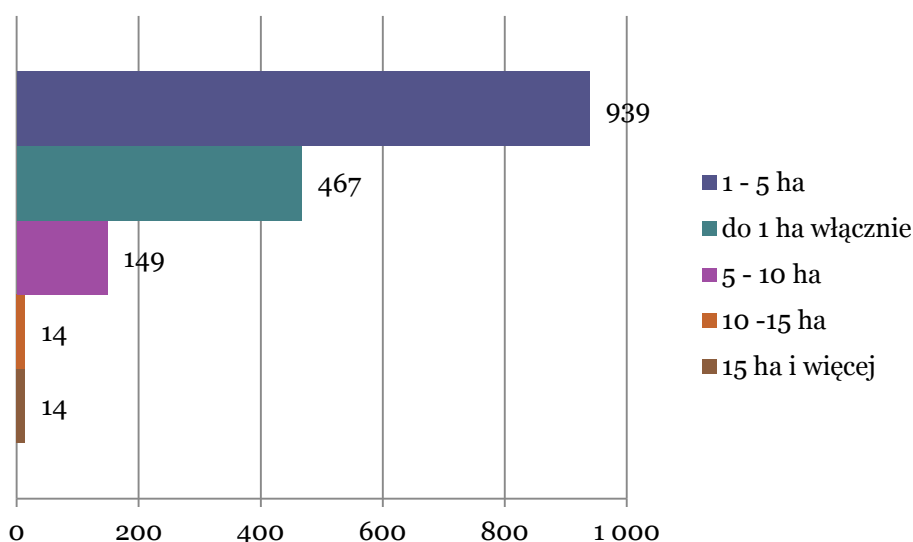
Ponad 1/3 wszystkich przedsiębiorstw (193) z terenu Gminy Nowa Słupia stanowią przedsiębiorstwa zaklasyfikowane wg PKD 2007 jako *Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając w to motocykle*. Kolejne dwie znaczące sekcje to *Budownictwo*, do której należy 113 firm oraz *Przetwórstwo przemysłowe* – 67 przedsiębiorstw. Łącznie, trzy najliczniejsze sekcje, stanowią blisko 65% wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy.

Obecnie, Gmina Nowa Słupia stara się wspierać rozwój przedsiębiorczości poprzez pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych oraz wsparcie istniejących już na terenie gminy firm.

Rolnictwo

Gmina Nowa Słupia posiada status gminy wiejskiej. Na ogólną powierzchnię gminy (8594 ha) przypada ok. 4668 ha użytków rolnych, co stanowi ok. 54% terenu gminy. W sektorze gospodarstw rolnych przeważają te o powierzchni od 1 do 5ha – wg Powszechnego Spisu Rolnego w 2010r. było 929 takich gospodarstw. Kolejne pod względem liczebności to gospodarstwa najmniejsze do 1 ha, których jest w gminie 467. Użytki rolne o powierzchni ponad 15 ha stanowią niewielki procent ogólnej powierzchni użytków i użytkowane są przez 14 właścicieli gospodarstw.

WYKRES 2 GOSPODARSTWA ROLNE WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH

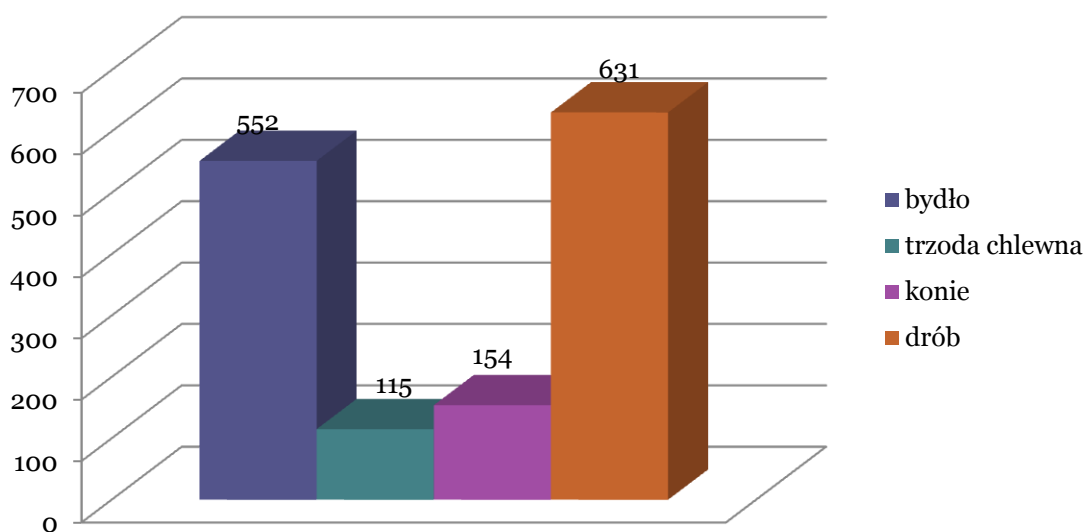

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010

Produkcja rolnicza charakteryzuje się niską towarowością i dla większości właścicieli nie stanowi głównego źródła utrzymania. Użytki rolne stanowią 59,6% całkowitej powierzchni gminy, w tym grunty orne zajmują 42,7% powierzchni gminy, przy przeważającym areale gleb o niskiej klasie (IV, VI). Teren Gminy Nowa Słupia posiada mało korzystną i bardzo niekorzystną dla upraw polowych rzeźbę terenu.

Grunty orne zajmowane przez gospodarstwa rolne w większości przeznaczone są pod uprawę zbóż podstawowych (pszenica, żyto, pszenżyto), ziemniaków oraz roślin przemysłowych (buraki cukrowe). Na terenie gminy hodowla występuje wyłącznie w gospodarstwach indywidualnych: bydło, trzoda chlewna, konie i drób.

WYKRES 3 LICZBA GOSPODARSTW PROWADZĄCYCH HODOWLE

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010.

Podsumowując, głównym problemem Gminy Nowa Słupia w obszarze gospodarstw rolnych jest ich rozdrobnienie, które uniemożliwia planowanie produkcji rolnej i towarowej. Z drugiej strony może to być także możliwość prowadzenie wysokodochodowej produkcji rolnej ekologicznej.

Zjawiska społeczne

Demografia

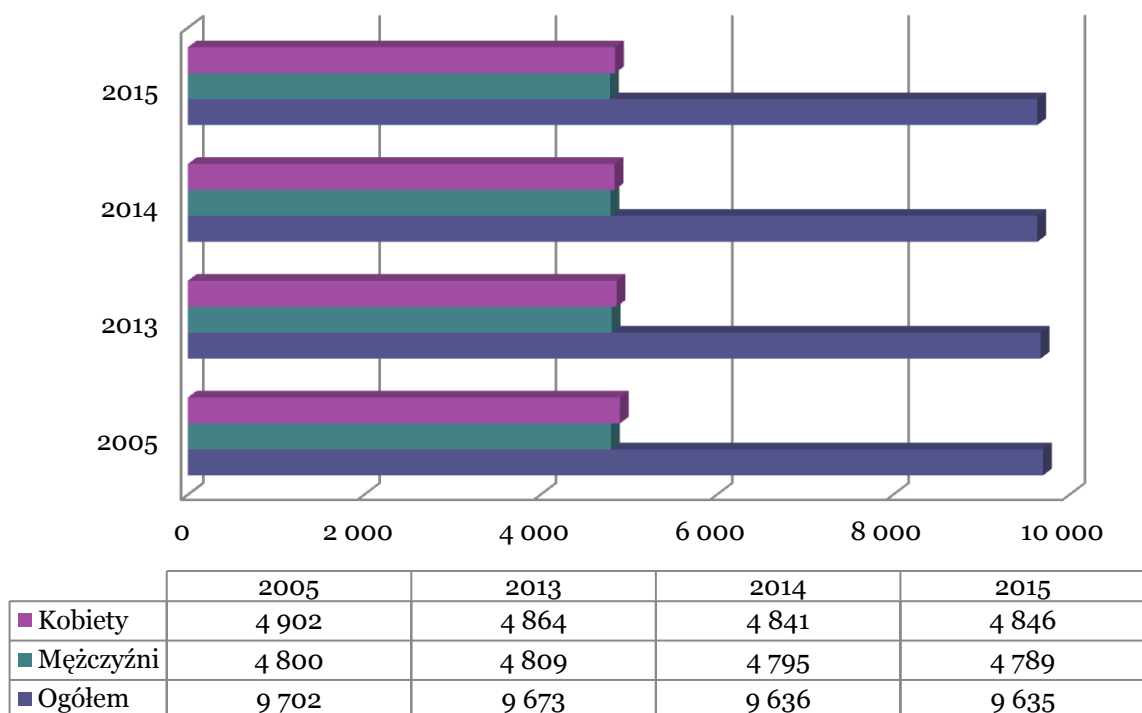
Według danych Banku Danych Lokalnych na koniec 2015 roku Gminę Nowa Słupia zamieszkiwało 9 635 mieszkańców, co stanowi około 0.77% społeczeństwa całego województwa. Kobiety stanowiły 50,3 % wszystkich mieszkańców Gminy. Gęstość zaludnienia wynosiła 112 os./km², i była wyższa niż średnia dla województwa (107 os./km²). Sołectwami zamieszkiwanymi przez największą liczbą mieszkańców są Rudki (1450 osób) oraz Nowa Słupia (1353 osoby).

TABELA 7 LICZBA MIESZKAŃCÓW SOŁECTW W GMINIE NOWA SŁUPIA NA DZIEŃ 24.06.2016 ROKU

LP.	NAZWA SOŁECTWA	LICZBA MIESZKAŃCÓW	LICZBA MIESZKAŃCÓW PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA	LICZBA MIESZKAŃCÓW POWYŻEJ 18 ROKU ŻYCIA
1	Bartoszewiny	260	49	211
2	Baszowice	362	60	302
3	Cząstków	439	62	377
4	Dębniak	242	51	191
5	Dębno	475	73	402
6	Hucisko	95	19	76
7	Jeleniów	668	180	488
8	Jeziorko	766	141	625
9	Mirocice	531	101	430
10	Nowa Słupia	1353	249	1104
11	Paprocice	195	38	157
12	Pokrzywianka	303	45	258
13	Serwis	321	54	267
14	Skąły	165	31	134
15	Sosnówka	477	63	414
16	Stara Słupia	926	176	750
17	Trzcianka	166	24	142
18	Włochy	221	38	183
19	Wólka Milanowska	227	37	190
20	Rudki-Osiedla	1450	235	1215

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowej Słupi.

WYKRES 4 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY NOWA SŁUPIA W ROKU 2005 ORAZ LATACH 2013-2015

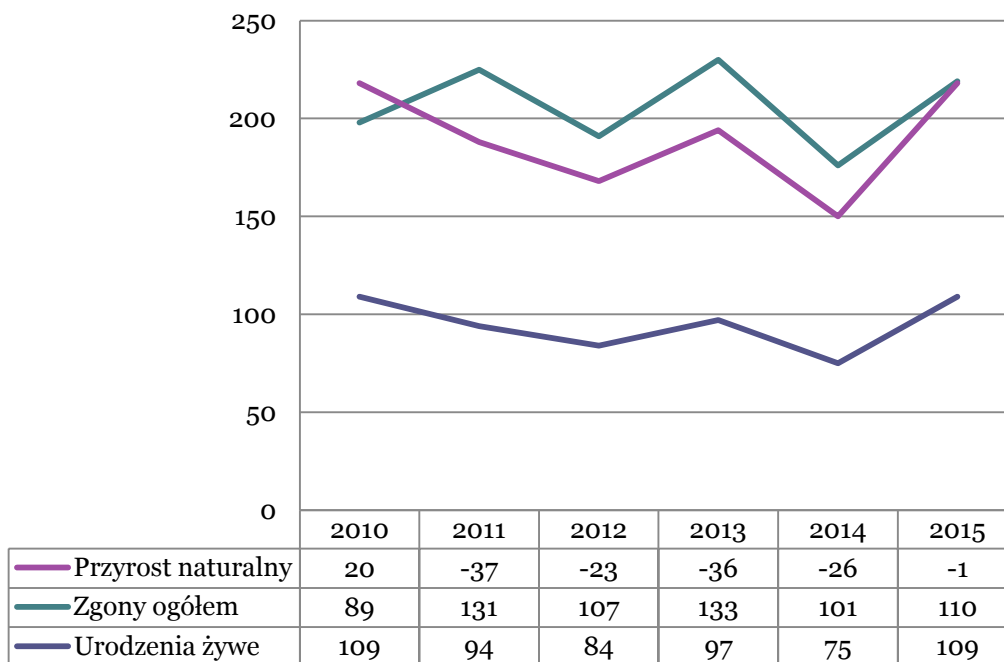
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich 10 lat można zaobserwować powolny spadek liczby mieszkańców Gminy Nowa Słupia. W 2005 roku Gminę zamieszkiwało 9 702 osoby, zaś w 2015 roku 9 635 osób co oznacza, że liczba mieszkańców zmniejszyła się o 67 osób. Spadek ten w szczególny sposób dotknął kobiety, których liczba zmniejszyła się o 56 osób, zaś mężczyzn o 11.

Jednym z czynników mających wpływ na wyżej opisaną sytuację jest przyrost naturalny, który w ciągu ostatnich 5 lat ulegał znacznym wahaniom. W 2010 roku różnica między zgonami, a urodzeniami wyniosła +20, by w kolejnym, 2011 roku wynieść -37. Ten negatywny trend można obserwować do 2014 roku (-26). W 2015 roku można zaobserwować znaczącą poprawę ponieważ przyrost naturalny, mimo, że ujemny, osiągnął wskaźnik 1. Jednak dopiero kolejne lata pokażą czy z sukcesem udało zahamować się to negatywne zjawisko.

WYKRES 5 RUCH NATURALNY W GMINIE NOWA SŁUPIA W LATACH 2010-2015

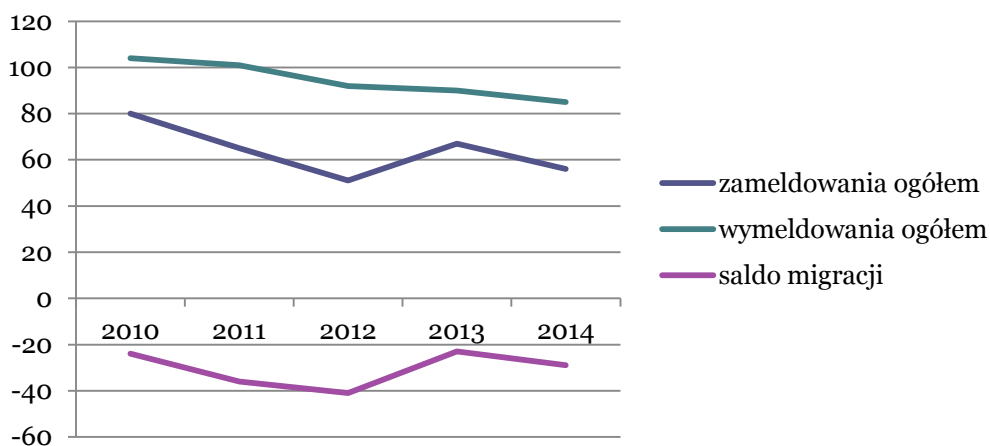

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Kolejnym czynnikiem, którego wpływ obserwujemy zmniejszającą się liczbę mieszkańców Gminy jest saldo migracji, które na przestrzeni ostatnich 5 lat utrzymywało się na ujemnym poziomie. W 2010 roku na terenie Gminy Nowa Słupia zameldowanych zostało 80 osób, zaś wymeldowało się 104. Podobnie w kolejnych latach saldo wynosiło kolejno w 2011 r. -36, 2012r. -41, 2013r. -23, 2014r. -29.

Uwagę zwraca nie tylko fakt ujemnego salda migracji, ale także zmniejszającej się liczby zameldowań i wymeldowań z terenu gminy.

WYKRES 6 MIGRACJE NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA W LATA 2011-2014

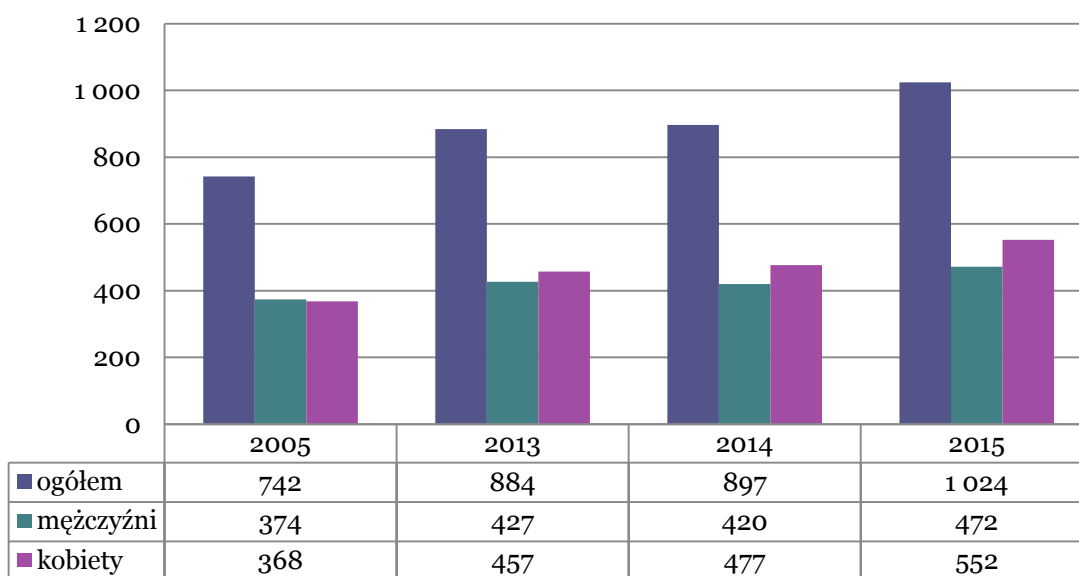
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Rynek pracy

Podrozdział dotyczący rynku pracy zostanie podzielony na dwie części. Pierwsza z nich będzie zawierała analizę danych dotyczących osób zatrudnionych na terenie Gminy Nowa Słupia, druga zaś to podsumowanie najważniejszych danych w zakresie bezrobocia.

Wg szacunkowych danych Głównego Urzędu Statystycznego z ostatnich 10 lat w 2005 roku liczba osób pracujących wyniosła 742 osoby i dynamicznie rosła by w 2015 roku osiągnąć poziom 1 024 (około 28% wzrost). Szczególnie duży wzrost zatrudnienia nastąpił wśród kobiet (około 34%), zaś mniej dynamicznie rozwijało się zatrudnienie wśród mężczyzn (około 21%).

WYKRES 7 PRACUJĄCY W GMINIE NOWA SŁUPIA WG PŁCI W LATACH 2010-2015

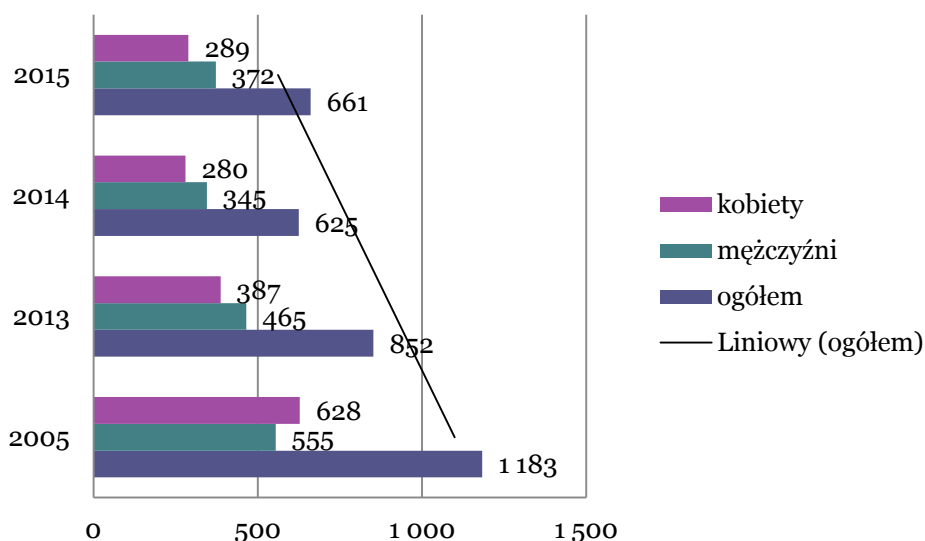

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Powyższa tabela zawiera jedynie dane prezentowane przez Główny Urząd Statystyczny i nie uwzględnia zatrudnienia w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, a także bez zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób, zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób, podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Analiza została sporządzona wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Na terenie Gminy Nowa Słupia na koniec VII.2016 roku było zarejestrowanych 661 osób bezrobotnych z czego 372 mężczyzn i 289 kobiet. Strukturę bezrobocia na terenie Gminy przedstawia poniższy wykres.

WYKRES 8 BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA WG PŁCI

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych oraz danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach

Powyższe dane pokazują znaczny spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach. Związane jest to m.in. z powstawaniem nowych miejsc pracy na terenie gminy, zakładaniem nowych podmiotów gospodarczych przez osoby uprzednio bezrobotne oraz podjęciem pracy w innych miejscowościach (Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski), a także emigracją zarobkową do krajów Unii Europejskiej.

Ze względu na dużą, w dalszym ciągu, liczbę osób bezrobotnych oraz zgłaszane zapotrzebowanie od 2010r. działa Lokalny Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, tj. komórka organizacyjna Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach. Ideą LPIK jest świadczenie wielowymiarowego wsparcia w poszukiwaniu zatrudnienia niepracującym mieszkańcom Gminy Nowa Słupia poprzez:

- udostępnianie ofert pracy,
- udzielanie informacji o bieżących formach pomocy świadczonych przez urząd pracy i partnerów rynku pracy,
- pomoc w przygotowywaniu aplikacji na wybrane oferty pracy,
- prowadzenia zajęć aktywizacyjnych i szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy,
- dostęp do Internetu i innych informacji istotnych przy poszukiwaniu zatrudnienia.

Kultura i rekreacja

Na terenie Gminy Nowa Słupia prężną działalność w obszarze kultury prowadzi wiele instytucji i organizacji. Jedną z nich jest Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich w Nowej Słupi- instytucja powołana w 2015r. w miejsce Gminnego Ośrodka Kultury w Nowej Słupi z siedzibą w Rudkach. Siedziba Centrum, a poprzednio GOK to budynek z lat 60, w którym mieścił się Zakładowy Dom Kultury. Celem działalności tej instytucji są

wielowymiarowe i obejmują zadania dotyczące m.in. upowszechniania kultury, edukacji artystycznej dzieci i młodzieży, ochrony dziedzictwa narodowego oraz zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu. Centrum organizuje działania plenerowe: imprezy kulturalno-rozrywkowe oraz sportowo-rekreacyjne. Instytucja udziela wsparcia zespołom muzycznym i tanecznym, grupom teatralnym, amatorskiej lidze piłkarskiej. Ponadto pod opieką Centrum znajduje się Centrum Kulturowo-Archeologiczne w Nowej Słupi, które stanowi zaplecze terenów dymarkowych. W skład Centrum Kulturowo-Archeologicznego wchodzi m.in.: amfiteatr ze sceną i garderobami wraz z zagospodarowanym terenem, Dom Kowala, Szalas Hutników, chaty rzemieślnicze, Wał Hadriana, Sztolnia, budynek rzemieślniczy, zadaszenie dymarek itd.

Na terenie Gminy działalność prowadzi także Muzeum Starożytnego Hutnictwa. W ofercie placówki znajduje się oprowadzanie po wystawie stałej, zwiedzanie wystaw czasowych, prowadzenie lekcji muzealnych oraz organizacja Nowosłupskich Spotkań Muzealnych.

W Gminie Nowa Słupia prowadzone są także zajęcia kulturalne, edukacyjne i rozrywkowe w ramach świetlic środowiskowych działających w miejscowościach Nowa Słupia, Mirocice oraz Baszowice powstałych dzięki wykorzystaniu funduszy europejskich. Świetlice prowadzą zorganizowaną działalność opiekuńczą i wychowawczą, a także zagospodarowują wolny czas dzieci i młodzieży.

Ponadto na terenie Gminy działają liczne koła gospodyń wiejskich, których celem jest działalność kulturalna i pielęgnowanie lokalnych tradycji.

Szczególnie rozpoznawalnym elementem Gminy jest Świętokrzyski Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczo-Leśnym na Świętym Krzyżu wraz zespołem klasztornym i Muzeum Misyjnym. Sanktuarium Drzewa Krzyża Świętego to kompleks o dużej wartości ponadregionalnej i przyciąga corocznie około 400 tys. osób. W skład zespołu klasztornego wchodzi opactwo Benedyktynów, położone obok pogańskiego wału kulturowego oraz droga Królewska i Opacka, łączące klasztor z pobliską Nową Słupią.

W Gminie Nowa Słupia funkcjonuje także Gminna Biblioteka Publiczna, która działalność prowadzi o 1945 roku posiadająca dwie filie w Rudkach i Dębnie. Biblioteki sprawują funkcje lokalne mające na celu zaspakajanie potrzeb czytelniczych, a przede wszystkim gromadzi i udostępnia materiały biblioteczne dobrane stosownie do potrzeb mieszkańców.

Także w obszarze rekreacji i sportu w gminie można wskazać wiodące podmioty w tym m.in. Gminny Klub Sportowy Rudki. Prowadzi on drużynę piłkarską seniorów, juniorów, młodzieżową drużynę żeńską oraz drużyny dziecięce.

Na terenie gminy do dyspozycji mieszkańców w 2012 roku został oddany kompleks boisk sportowych Orlik. W skład kompleksu wchodzi boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne. Dodatkowo zostało oddane halę sportową, która mieści się przy Zespole Szkół w Nowej Słupi.

Edukacja

Na terenie Gminy Nowa Słupia działa we wrześniu 2016 roku jedno publiczne przedszkole w ramach Zespołu Szkół w Rudkach. Pozostałe dzieci uczęszczają do oddziałów zerowych działających przy szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę lub organizacje

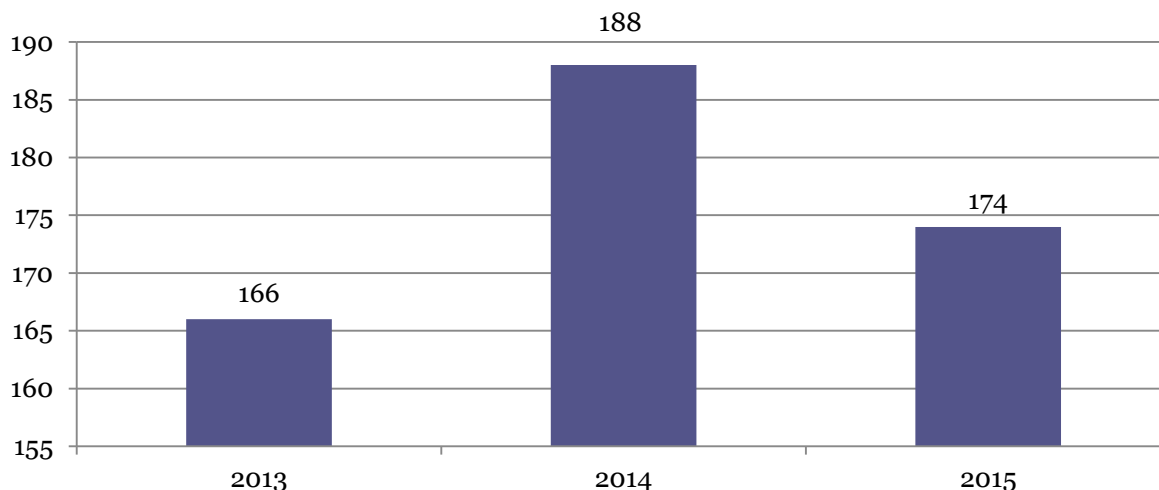
pozarządowe. We wcześniejszych trzech latach 2013-15 sytuacja przedszkoli przedstawiała się następująco – działało:

Na terenie Gminy Nowa Słupia działają:

- jedno publiczne przedszkole,
- trzy niepubliczne przedszkola prowadzone przez organizacje pozarządowe,
- cztery punkty przedszkolne prowadzone przez stowarzyszenia.

Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w ciągu ostatnich 3 lat ulegała znacznym zmianom. Najmniej dzieci (166) uczęszczało do przedszkoli i punktów przedszkolnych w 2013 roku, zaś najwięcej w roku 2014 (188). Kolejny, 2015 rok przyniósł spadek liczby dzieci do 174.

WYKRES 9 LICZBA DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PRZEDSZKOLI I PUNKTÓW PRZEDSZKOLNYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY

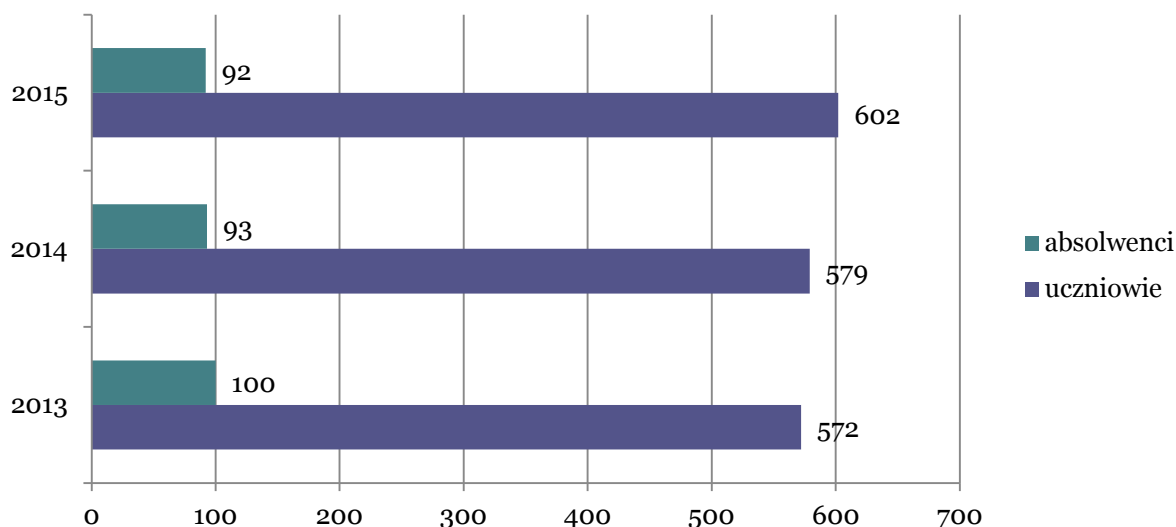

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

- osiem publicznych szkół podstawowych, w tym sześć prowadzonych przez stowarzyszenia,

Poniższy wykres pokazuje, że z roku na rok coraz więcej dzieci uczęszcza do szkół podstawowych na terenie Gminy. Mimo tego z roku na rok spada liczba absolwentów kończących ten etap edukacji.

WYKRES 10 LICZBA UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA

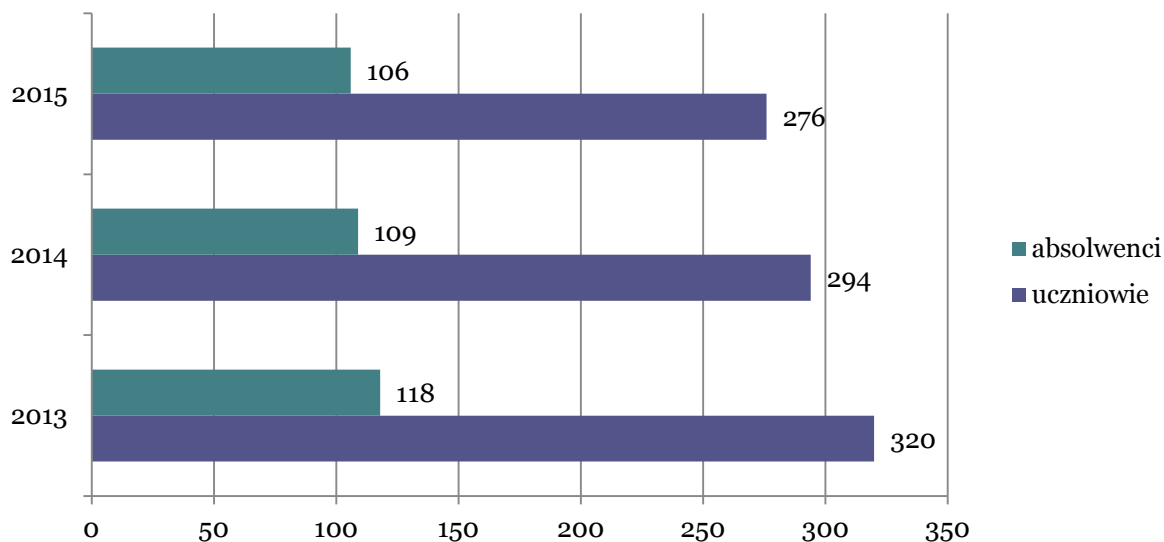

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

- trzy publiczne gimnazja, w tym jedno prowadzone przez stowarzyszenie,

W gimnazjach na terenie Gminy Nowa Słupia można zaobserwować zarówno spadek liczby uczniów, którzy uczęszczają do gimnazjów jak i absolwentów. Znaczący spadek nastąpił między 2013, a 2014 rokiem, kiedy liczba uczniów zmniejszyła się o ponad 8%.

WYKRES 11 LICZBA UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW GIMNAZJÓW NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA

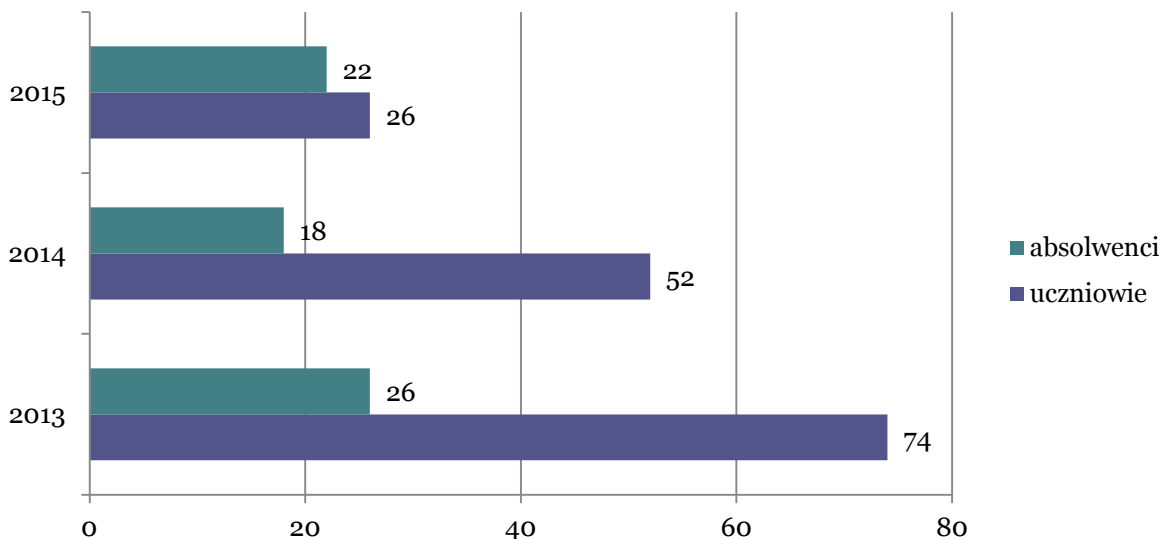
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

- ponadgimnazjalny zespół szkół prowadzony przez Powiat Kielecki do czerwca 2016 roku, a od września 2016 roku działa jako CKU Patronus.

Trend spadkowy jest także widoczny na poziomie edukacji ponadgimnazjalnej prowadzonej na terenie gminy. Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczby uczniów zmniejszyła się o ponad 35%. Wynika to prawdopodobnie nie tylko ze zmniejszającej się liczby dzieci, ale także coraz częstszego wyboru szkół z ościennych powiatów lub miasta wojewódzkiego. Sytuacja uległa zmianie w obecnym roku szkolnym 2016-17 po zmianie organu prowadzącego Szkołę

WYKRES 12 LICZBA UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ W NOWEJ SŁUPI

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

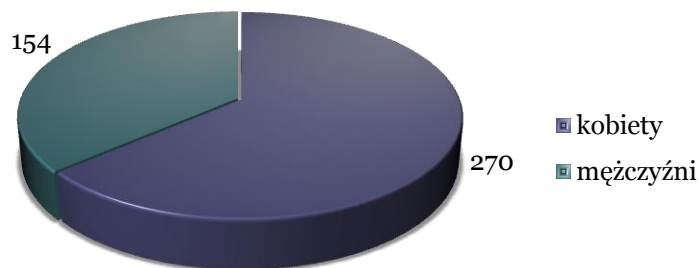
Pomoc społeczna

Główną Instytucją odpowiedzialną za zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Nowa Słupia jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Słupi. GOPS jest samodzielną jednostką organizacyjną, nie posiadającą osobowości prawnej, działającą jako wyodrębniona jednostka budżetowa Gminy Nowa Słupia.

Celem działania Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, przede wszystkim poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W 2015r. z pomocy GOPS w Nowej Słupi skorzystało 270 kobiet (w 2014 r.- 284, w 2013 – 316) oraz 154 mężczyzn (w 2014- 152, w 2013 – 160). Dane te pokazują, że liczba kobiet korzystających z pomocy społecznej systematycznie spada, zaś liczba mężczyzn utrzymuje się na podobnym poziomie.

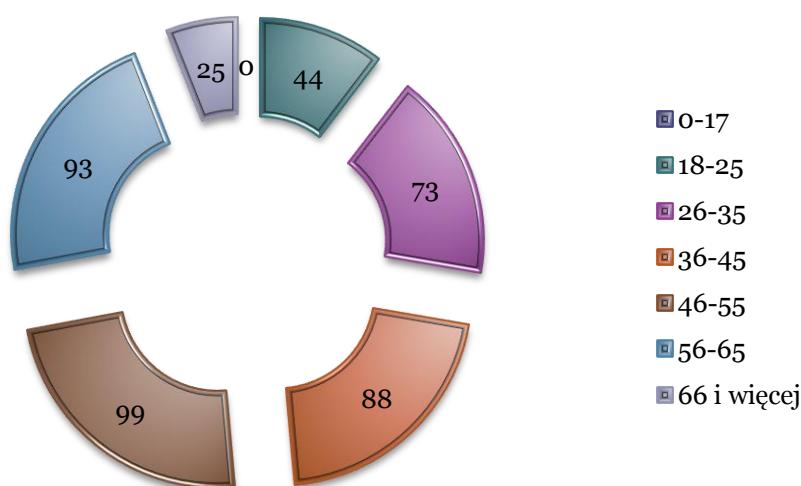
WYKRES 13 CHARAKTERYSTYKA BENEFICJENTÓW GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W NOWEJ SŁUPI W 2015 ROKU ZE WZGLĘDU NA WIEK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych wygenerowanych w systemie POMOST

Z udostępnionych przez GOPS w Nowej Słupi danych wynika, że 2014 roku w najtrudniejszej sytuacji socjalno-bytowej pozostają na terenie gminy rodziny z dziećmi, w tym rodziny niepełne oraz osoby starsze. Taka struktura klientów GOPS odzwierciedla potrzebę zwiększenia poziomu nakładów ponoszonych przez gminę na wsparcie finansowe mieszkańców, ponieważ ich sytuacja ekonomiczna w najbliższym czasie nie ulegnie poprawie ze względu na ograniczone możliwości pozyskania dodatkowych dochodów własnych oraz ciągle wzrastające koszty utrzymania.

WYKRES 14 CHARAKTERYSTYKA BENEFICJENTÓW GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W NOWEJ SŁUPI ZE WZGLĘDU NA WIEK W 2015 ROKU

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych wygenerowanych w systemie POMOST

Głównym powodem udzielania pomocy finansowej w GOPS w Nowej Słupi jest ubóstwo osób i rodziny (w 2015 roku udzielono pomocy 912 osobom i 311 rodzinom). Problem ubóstwa wynika ze zjawiska bezrobocia będącego kolejną z najczęstszych przyczyn przyznawania

pomocy (w 2015 roku udzielono pomocy 743 osobom i 243 rodzinom). Pomoc finansowa bardzo często udzielana była w związku z chorobą bądź niepełnosprawnością występującą w rodzinie, a co za tym idzie z ponoszonymi kosztami leczenia. Równie częstym powodem przyznania pomocy był fakt wielodzietności w rodzinie. Niejednokrotnie zdarza się iż w przypadku jednej rodziny ubiegającej się o pomoc występuje kilka przesłanek uprawniających do przyznania pomocy finansowej na mocy ustawy o pomocy społecznej.

WYKRES 15 POWODY UDZIELENIA POMOCY BENEFICJENTOM GOPS W 2014 I 2015 ROKU

POWÓD PRYZNANIA POMOCY	LICZBA OSÓB W RODZINACH		LICZBA RODZIN	
	2014 ROK	2015 ROK	2014 ROK	2015 ROK
Ubóstwo	934	912	311	311
Bezdomność	6	8	8	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	82	168	15	31
Wielodzietność	70	149	12	26
Bezrobocie	810	743	258	243
Niepełnosprawność	415	450	148	175
Choroba	610	586	215	227
Rodzina niepełna	128	107	47	39
Przemoc w rodzinie	27	12	6	5
Alkoholizm	74	60	30	21
Narkomania	1	1	1	1
Trudności do przystosowania do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	3	1
Kłęska żywiołowa		2		1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS wygenerowanego z systemu POMOST

GOPS w celu przeciwdziałania trudnej sytuacji podejmuje działania obejmujące szerokie spektrum wsparcia na rzecz podopiecznych. Obejmują one głównie przedsięwzięcia z zakresu zapobiegania wykluczeniu społecznemu i aktywizacji zawodowej osób objętych pomocą ośrodka.

W związku z powyższym GOPS realizuje liczne spotkania, programy doradcze, szkolenia oraz wspomaga przy podjęciu pracy zawodowej, w tym poprzez organizację szkoleń zawodowych, prac interwencyjnych i staży, a także opiekę nad dziećmi. W tym celu GOPS starał się wielokrotnie pozyskiwać środki finansowe w ramach funduszy europejskich oraz z dotacji celowych.

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Nowa Słupia opiekę zdrowotną zapewniają mieszkańcom dwa zakłady opieki zdrowotnej. Pierwszy z nich Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej znajduje się w miejscowości Nowa Słupia i zatrudnia jednego internistę, dwóch pediatrów oraz jedną położną i cztery pielęgniarki, zaś drugi Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej prowadzi działalność w miejscowości Rudki i zatrudnia jednego internistę, jednego pediatrę oraz trzy pielęgniarki.

Obydwie placówki świadczą usługi podstawowej opieki zdrowotnej oraz opiekę stomatologiczną. Dodatkowo w Nowej Słupi funkcjonuje gabinet ginekologiczny. Ponadto na terenie Gminy (w Nowej Słupi i Rudkach) funkcjonują również prywatne praktyki lekarskie i stomatologiczne oraz trzy apteki i jeden punkt apteczny. Liczba ludności przypadającej w Gminie na aptekę (3 212 osób) nieznacznie różni się od średniej wojewódzkiej (2 986 osób).

Organizacje pozarządowe

Na podstawie danych pozyskanych z Krajowego Rejestru Sądowego w kategorii stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, Zakładów Opieki Zdrowotnej na terenie Gminy Nowa Słupia wyróżniono 29 podmiotów. Działają one głównie na rzecz lokalnej społeczności jak również niektóre z nich obejmują zasięgiem tereny poza Gminą Nowa Słupia. Głównymi sferami zainteresowań stowarzyszeń jest pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne, sport, kultura, przedsiębiorczość oraz inicjatywy lokalne. Spośród zidentyfikowanych, rejestrowych organizacji pozarządowych tylko jedna dysponuje statusem Organizacji Pożytku Publicznego.

TABELA 8 LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH ZAREJESTROWANYCH W KRS Z PODZIAŁEM NA SOŁECTWA

SOŁECTWO	LICZBA ORGANIZACJI
Nowa Słupia	9
Rudki	5
Stara Słupia	3
Mirocice	3
Sosnówka	2
Paprocice	2
Włochy	1
Święty Krzyż	1
Jeziorko	1
Pokrzywianka	1
Jeleniów	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Krajowego Rejestru Sądowego na dzień 01.09.2016r.

Wyniki konsultacji społecznych i badań ankietowych

Charakterystyka przeprowadzonych konsultacji społecznych

W ramach opracowywania Planu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia przeprowadzono szereg konsultacji społecznych na etapie diagnozowania i programowania dokumentu (Tabela nr 1). W poniższej części Programu Rewitalizacji przedstawione zostaną metody konsultacji społecznych, jak również wyniki konsultacji wraz z interpretacją. Pozwolą one na określenie obszaru objętego rewitalizacją, jak również wskazanie najważniejszych problemów, z podziałem na obszary tematyczne objęte rewitalizacją. Dodatkowo zostaną przedstawione mapy powstałe w wyniku prac w trakcie spotkań, które pozwolą na naniesienie negatywnych zjawisk na mapę Gminy Nowa Słupia.

W celu umożliwienia wypowiedzenia się na temat rewitalizacji Gminy Nowa Słupia jak najszerszemu gronu interesariuszy, zostały wykorzystane narzędzia tradycyjne, takie jak spotkania, wywiady i ankiety papierowe. W celu zwiększenia zasięgu wykorzystano również narzędzia elektroniczne – od najprostszego, jakim jest poczta elektroniczna, przez skrypt elektroniczny i ankietę w formie internetowej. Dodatkowo zastosowano innowacyjną formę

konsultacji, którą były warsztaty i spacer studyjny. Tak rozbudowany katalog form konsultacji społecznych pozwolił dotrzeć do różnych grup społecznych i uzyskać precyzyjne informacje na temat potrzeb, problemów i wyzwań przed którymi stoi w kontekście rewitalizacji Gmina Nowa Słupia. Pierwszy etap konsultacji społecznych został zrealizowany w okresie od 22 lipca do 16 września 2016 roku.

Kolejny etap konsultacji społecznych to praca na pierwszej wersji Programu. Mieszkańcy i pozostałe grupy interesariuszy składali swoje uwagi z wykorzystaniem narzędzi papierowych i elektronicznych. Pierwsza wersja dokumentu została wystawiona do konsultacji społecznych zarówno na stronie internetowej Urzędu Gminy, jak również w postaci papierowej w budynku Urzędu Gminy, w celu umożliwienia wypowiedzenia się osobom, które nie korzystają na co dzień z Internetu. Uwagi oraz propozycje zmian były przyjmowane za pomocą tradycyjnych formularzy w trakcie spotkania z mieszkańcami i w trakcie debaty społecznej. Wszystkie uwagi zgłaszane przez uczestników konsultacji zostały poddane analizie i te, które były realne i zgodne z przeprowadzoną diagnozą lub stanowiły cenne uzupełnienie wiedzy o konkretne rozwiązania, zostały uwzględnione.

Ostatnim elementem konsultacji społecznych, po przyjęciu dokumentu do wdrożenia, stanowiły warsztaty dla osób zainteresowanych praktycznym wykorzystaniem Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia, jako narzędzia służącego rozwojowi obszarów zdegradowanych, ale także w celu efektywniejszego pozyskiwania funduszy zewnętrznych i zawiązywania konsorcjów społecznych pozwalających na realizację celów indywidualnych w kontekście rewitalizacji.

Wszystkie łącznie przeprowadzone konsultacje społeczne dały bogaty materiał do analizy zjawisk i potrzeb występujących w Gminie Nowa Słupia pod kątem programu rewitalizacji. Aktywne uczestnictwo interesariuszy w działaniach pokazuje silny potencjał społeczny, jaki tkwi w mieszkańcach Nowej Słupi, który może stanowić jeden z impulsów do efektywnego wdrażania planów i projektów przedstawionych w dokumencie. Przebieg konsultacji należy ocenić jako wzorowy, ponieważ z jednej strony zaktywizował i przybliżył tematykę rewitalizacji licznej grupie interesariuszy Gminy, a z drugiej pomógł sprecyzować potrzeby i bariery, a na tej podstawie wyznaczyć cele i określić działania, które pozwolą na przeprowadzenie rewitalizacji w Gminie Nowa Słupia.

WYKRES 16 WYKAZ FORM KONSULTACJI SPOŁECZNYCH Z PODZIAŁEM NA ETAPY

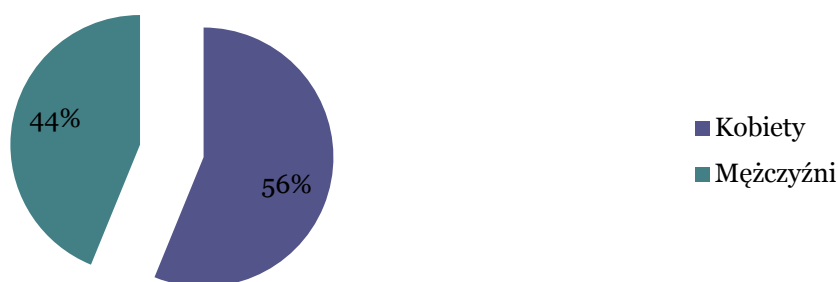
ETAP OPRACOWYWANIE PROGRAMU REWITALIZACJI	METODY I ZAKRES KONSULTACJI SPOŁECZNYCH NA KAŻDYM KOLEJNYM ETAPIE
Etap DIAGNOZOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zbieranie uwag w postaci papierowej ➤ zbieranie uwag w postaci elektronicznej za pomocą poczty elektronicznej. ➤ zbieranie uwag w postaci elektronicznej za pomocą skryptu ➤ warsztaty ➤ spotkania ➤ ankiety ➤ spacery studyjne
Etap PROGRAMOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ spotkania ➤ ankiety ➤ wywiady pogłębione ➤ wywiady ➤ debaty
Etap WDRAŻANIA	<ul style="list-style-type: none"> ➤ spotkania ➤ warsztaty
Etap MONITOROWANIA	Zespół ds. Rewitalizacji, który będzie czuwał nad właściwą realizacją Programu.

Źródło: Opracowanie własne EPRD

Struktura Respondentów

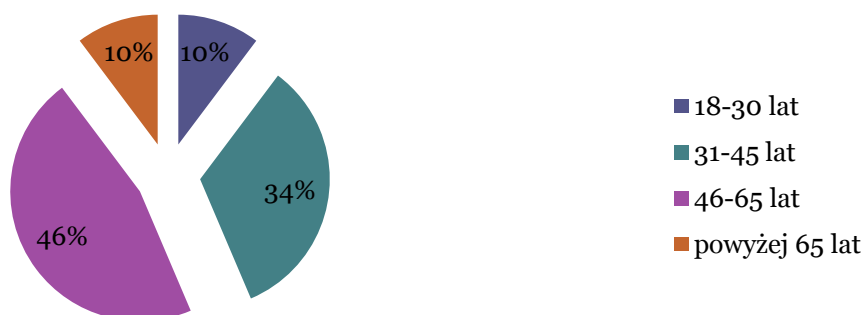
Konsultacje społeczne przeprowadzone zostały m.in. w formie spotkań, wywiadów, ankiet, skryptów z wykorzystaniem narzędzi tradycyjnych i elektronicznych, co dało możliwość przebadania bardzo szerokiej grupy respondentów. Analizie zostało poddanych 147 opinii, zebranych od Interesariuszy, co jest satysfakcjonującym wynikiem, ponieważ w badaniach wzięło udział ponad 1,52% całej populacji Gminy Nowa Słupia. Należy przyjąć, że informacja o konsultacjach społecznych została dostatecznie upowszechniona (plakaty, informacje na stronie www Urzędu Gminy i koncie Facebooka) i była dostępna dla wszystkich Interesariuszy. Z tego powodu każdy mieszkaniec i osoba zainteresowana mogła wyrazić swoje zdanie, opinię i pomysły dotyczące procesu rewitalizacji w wygodny i komfortowy sposób. Jedyną przeszkodą, jaka była zauważalna w trakcie konsultacji, to rozpoczynający się sezon urlopowy, jednak dzięki staraniom pracowników Urzędu Gminy udało się przeprowadzić konsultacje w sposób efektywny.

WYKRES 17 STRUKTURA PŁCI RESPONDENTÓW

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie zebranych Ankiet drogą elektroniczną i tradycyjną

WYKRES 18 STRUKTURA WIEKOWA RESPONDENTÓW

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie zebranych Ankiet drogą elektroniczną i tradycyjną

Ankiety najchętniej w ramach przeprowadzanych konsultacji społecznych wypełniali mieszkańcy Gminy Nowa Słupia - 87%, pozostałe 10% to pracownicy z terenu Gminy, a 3% - pojedyncze wskazania odnotowano jako pracodawca (1 ankieta). Przeważającą grupą interesariuszy byli mieszkańcy Gminy Nowa Słupia. Jak wynika z wykresu nr 2 najaktywniejszą grupą wśród ankietowanych były osoby w wieku 46-65 lat (43% respondentów), a kolejną grupę pod względem liczebności udziału w konsultacjach stanowiły osoby w wieku 31-45 lat (34%). Negatywnym zjawiskiem jest niski udział osób młodych w badaniu – zaledwie 10% zebranych ankiet pochodziło od osób między 18 a 30 rokiem życia. Świadczy to o niskim zaangażowaniu tej grupy w działania na rzecz Gminy, a także może to oznaczać, że osoby w tym przedziale wiekowym nie zastanawiają się nad przyszłością i rozwojem Gminy. Dodatkowo duża część osób w tym wieku studiuje poza miejscem zamieszkania i często nie powraca do Nowej Słupi, co wykazano w ankietach jako jeden z problemów do rozwiązania, po to aby wzrastał potencjał społeczny Gminy i aby przyszłość demograficzna była korzystniejsza.

W spotkaniach, warsztatach i spacerze studyjnym struktura wiekowa była zróżnicowana, ale zauważalny był brak osób młodych. Przeważały osoby w wieku średnim i dojrzałym. Taka struktura uczestników konsultacji społecznych nie jest zaskoczeniem, ponieważ osoby w wieku 30-45 lat i 46-60 są na ogół stałymi mieszkańcami Gminy, którzy wiążą swoją przyszłość z Nową Słupią. Osoby młodsze jeszcze nie zdecydowały, gdzie i jak chcą realizować swoje życie, a osoby starsze – seniorzy nie widzą potrzeby angażowania się w działania perspektywiczne, zgodnie z często powtarzanym sloganem, że tym powinni zająć się młodzi.

Biorąc jednak całość zebranych opinii – 147 wskazań, pozwala stwierdzić, że konsultacje społeczne dały szansę wypowiedzi wszystkim zainteresowanym z każdej grupy wiekowej, przy zachowaniu równości dostępu. Cennym jest fakt, że udział w konsultacjach wzięli pracownicy, pracodawcy i część osób bezrobotnych, co pozwoliło na analizę różnego punktu widzenia osób w zależności od sytuacji życiowej i materialnej. Jedynym niepokojącym zjawiskiem jest fakt małego zaangażowania w życie Gminy osób młodych, co w przyszłości może negatywnie oddziaływać na rozwój Nowej Słupi.

Wyniki konsultacji społecznych

Ze względu na mnogość i różnorodność form konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach opracowywania Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia przyjęto metodologię zaprezentowania poszczególnych wyników w osobnych podrozdziałach. Ostatnia część rozdziału będzie stanowić podsumowanie konsultacji w ujęciu całościowym i przedstawienie wniosków, które będą najbliższe opiniom Interesariuszy.

Warsztaty

Pierwsze konsultacje społeczne miały miejsce 22 lipca 2016 w formie warsztatów dla pracowników Urzędu Gminy Nowa Słupia i osób związanych z JST. W zajęciach poprowadzonych przez ekspertów z firmy EPRD wzięło udział 23 osoby. Warsztaty składały się z części teoretycznej, w ramach której zostały przedstawione uczestnikom zasady rewitalizacji w myśl obowiązujących przepisów, harmonogram prac nad Programem Rewitalizacji oraz przykłady dobrych praktyk. W drugiej części warsztatów – praktycznej, uczestnicy w grupach zastanowili się i nanieśli na mapy Gminy negatywne zjawiska występujące na terenie Nowej Słupi, zgodnie z obszarami występowania. Ćwiczenie to pozwoliło na zdiagnozowanie głównych problemów, barier, a także wyzwań z którymi zmagają

się Gmina Nowa Słupia, a które ograniczają jej rozwój i powinny być łagodzone w ramach planowanych działań rewitalizacyjnych. Z pracy w grupach jasno wyniknęło, że występują na obszarze Gminy miejsca, które skupiają dużą ilość negatywnych zjawisk, jak również problemy występujące na terenie całej Gminy. Na podstawie zebranych materiałów w trakcie warsztatów stworzona została poniższa Tabela, ukazująca natężenie poszczególnych zjawisk z podziałem na Sołectwa. Na podstawie analizy pracy czterech grup wymieniono najbardziej

TABELA 9 NEGATYWNE ZJAWISKA WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH Z PODZIAŁEM NA SOŁECTWA W GMINIE NOWA SŁUPIA WSKAZANE W TRAKCIE ĆWICZEŃ WARSZTATOWYCH

SOŁECTWO	ZJAWISKA SPOŁECZNE	ZJAWISKA GOSPODARCZE	ZJAWISKA TECHNICZNE	ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE	ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE
Bartoszewiny	1. Brak miejsc spotkań dla młodzieży 2. Mała integracja mieszkańców (w szczególności osób starszych i niepełnosprawnych) 3. Bezrobocie 4. Alkoholizm 5. Niska aktywność społeczna	6. Brak miejsc pracy	7. Brak infrastruktury technicznej (kanalizacja) 8. Ścieżki rowerowe na terenie gminy		9. Brak chodników 10. Brak miejsc kulturalno-rozrywkowo-sportowych
Baszowice	1. Bezrobocie 2. Alkoholizm 3. Niska aktywność społeczna	4. Słabo rozwinięta turystyka 5. Brak miejsc pracy	6. Regulacje stanu prawnego dróg – utrudnienia w utrzymaniu, modernizacji, 7. Budowa ujęcia wody 8. Ścieżki rowerowe na terenie gminy		9. Brak zbiornika retencyjno-rekreacyjnego 10. Utworzenie zalewu
Cząstków	1. Bezrobocie 2. Alkoholizm 3. Niska aktywność społeczna	4. Brak miejsc pracy	5. Zły stan budynków mieszkalnych 6. Ścieżki rowerowe na terenie gminy		
Dębniak	1. Bezrobocie 2. Alkoholizm 3. Niska aktywność społeczna	4. Brak miejsc pracy	5. Zły stan budynków mieszkalnych 6. Brak infrastruktury technicznej (kanalizacja) 7. Ścieżki rowerowe na terenie gminy		8. Brak ścieżek rowerowych 9. Brak miejsc kulturalno-rozrywkowo-sportowych
Dębno	1. Bezrobocie 2. Alkoholizm 3. Niska aktywność społeczna	4. Brak miejsc pracy	5. Zły stan budynków mieszkalnych 6. Regulacje stanu prawnego dróg – utrudnienia w utrzymaniu,		9. Brak miejsc kulturalno-rozrywkowo-sportowych

Hucisko	1. Bezrobocie 2. Alkoholizm 3. Niska aktywność społeczna	4. Brak miejsc pracy	5. Ścieżki rowerowe na terenie gminy	6. Ograniczenia związane z formami ochrony przyrody	7. Brak ścieżek rowerowych
Jeleninów	1. Brak miejsc spotkań dla młodzieży 2. Mała integracja mieszkańców (w szczególności osób starszych i niepełnosprawnych) 3. Bezrobocie 4. Alkoholizm 5. Niska aktywność społeczna	6. Brak nowych miejsc pracy 7. Niska przedsiębiorczość 8. Blokada przedsiębiorczości ze względu na strefę ochrony 9. Brak miejsc pracy	10. Zły stan budynków mieszkalnych 11. Zabytek w złym stanie 12. Brak infrastruktury technicznej (kanalizacja) 13. Regulacje stanu prawnego dróg – utrudnienia w utrzymaniu, modernizacji, 14. Ścieżki rowerowe na terenie gminy	15. Brak rowerowych ścieżek 16. Brak kulturalno-rozrywkowo-sportowych miejsc	
Jeziorko	1. Bezrobocie 2. Niepełnosprawność 3. Bezrobocie 4. Alkoholizm 5. Niska aktywność społeczna	6. Brak nowych miejsc pracy 7. Niska przedsiębiorczość 8. Blokada przedsiębiorczości ze względu na strefę ochrony 9. Rezygnacja z prowadzenia gospodarstw rolnych 10. Brak miejsc pracy	11. Zły stan budynków mieszkalnych 12. Brak infrastruktury technicznej (kanalizacja) 13. Ścieżki rowerowe na terenie gminy	14. Brak chodników	
Wólka Milanowska	1. Brak miejsc spotkań dla młodzieży 2. Mała integracja mieszkańców (w		6. Ścieżki rowerowe na terenie gminy		7. Brak miejsc kulturalno-rozrywkowo-sportowych

	szczegółności osób i				8. Brak ciągów pieszo-jezdných
	3. Bezrobocie				
	4. Alkoholizm				
	5. Niska aktywność społeczna				
Mirocice	1. Bezrobocie				
	2. Alkoholizm				
	3. Niska aktywność społeczna				
Nowa Słupia	1. Bezrobocie	12. Brak nowych miejsc pracy	19. Zabytek w złym stanie	35. Ograniczenia związane z formami ochrony przyrody	38. Brak ścieżek rowerowych,
	2. Ubóstwo	13. Niska przedsiębiorczość	20. Zły stan budynków użyteczności publicznej	36. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	39. Przestarzała infrastruktura – Muzeum Hutnictwa
	3. Alkoholizm	14. Blokada przedsiębiorczości ze względu na strefę ochrony	21. Regulacje stanu prawnego dróg – utrudnienia w utrzymaniu, modernizacji,	37. Przeniesienie ruchu kołowego poza centrum Nowej Słupi	40. Brak możliwości kolejki Gondolowej
	4. Nieporadność życiowa	15. Słabo rozwinięta turystyka	22. Brak domu seniora		41. Brak miejsc kulturalno-sportowych
	5. Niewystarczające dla seniorów opieka	16. Brak inwestycyjnych terenów	23. Modernizacja agromówki w NS		42. Brak ciągów pieszo-jezdných
	6. Różne patologie	17. Brak miejsc pracy	24. Brak budownictwa komunalnego		43. Zagospodarowanie terenu wokół Zespołu Szkół
	7. Patologia	18. Stworzenie gastronomi regionalnej dla turysty	25. Poprawa infrastruktury drogowej		
	8. Mała integracja mieszkańców (w szczególności osób i niepełnosprawnych)		26. Remont budynków użyteczności publicznej		
	9. Bezrobocie		27. Remont instalacji wodno-ściekowej		
	10. Alkoholizm		28. Budowa parkingów		
	11. Niska aktywność społeczna		29. Stworzenie miejsc spotkań dla osób starszych i niepełnosprawnych		
			30. Ścieżki rowerowe na terenie gminy		
			31. Modernizacja ulicy Szkolnej w Nowej Słupi		
			32. Rewitalizacja		

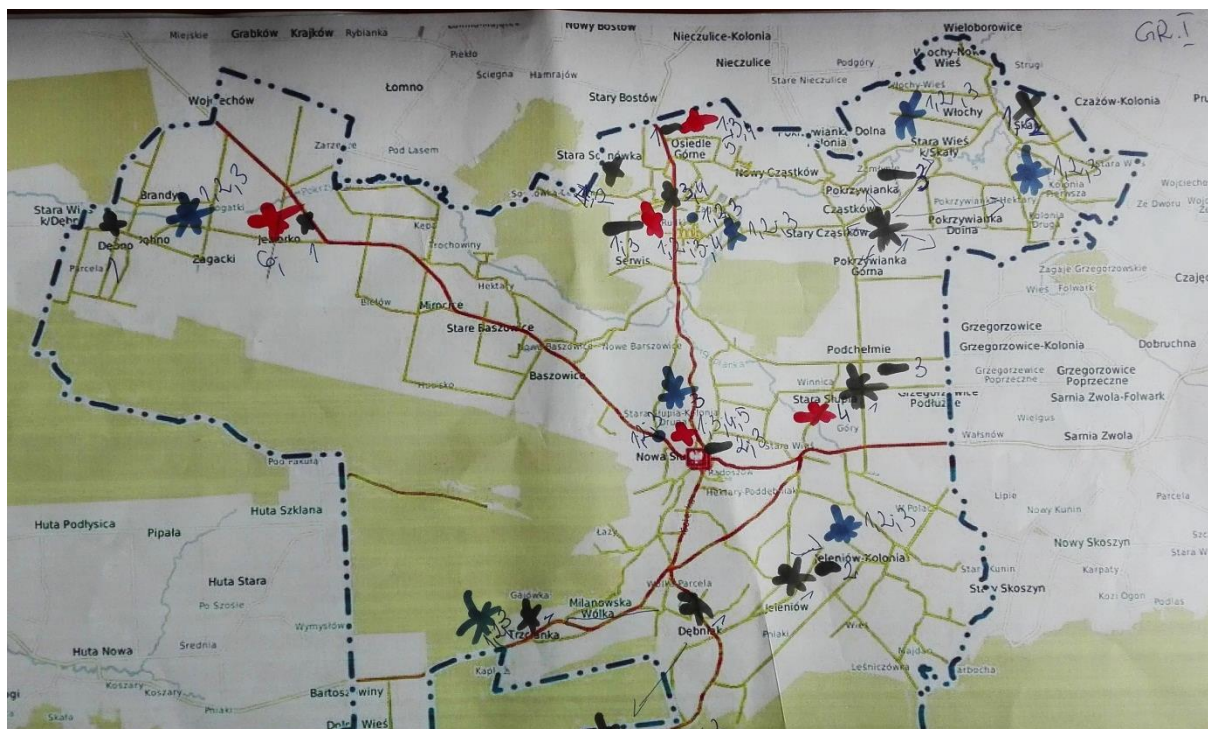
			względem na strefę ochrony		10. wodociągi) Ścieżki rowerowe na terenie gminy
		7.	Brak miejsc pracy		
Włochy	1. Brak miejsc spotkań dla młodzieży	5.	Brak nowych miejsc pracy	13.	Ścieżki rowerowe na terenie gminy
	2. Bezrobocie	6.	Niska przedsiębiorczość		
	3. Alkoholizm	7.	Blokada przedsiębiorczości ze względem na strefę ochrony		
	4. Niska aktywność społeczna	8.	Brak miejsc pracy		

Legenda: Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie przeprowadzonych ćwiczeń warsztatowych

- Wskazania **Grupa Pierwsza** – kolor **niebieski**
- Wskazania **Grupa Druga** – kolor **czerwony**
- Wskazania **Grupa Trzecia** – kolor **zielony**
- Wskazania **Grupa Czwarta** – kolor **fioletowy**

Z przedstawionych w powyższej Tabeli wskazań wynika, że część zjawisk negatywnych, tj. bezrobocie czy alkoholizm dotyczy całej Gminy lub znaczących jej obszarów.

Poniżej przedstawiono mapy opracowane przez uczestników warsztatów z zaznaczonymi grupami zjawisk kryzysowych na terenie gminy.

Fotografia mapy Gminy Nowa Słupia ze zjawiskami **Grupa Pierwsza**

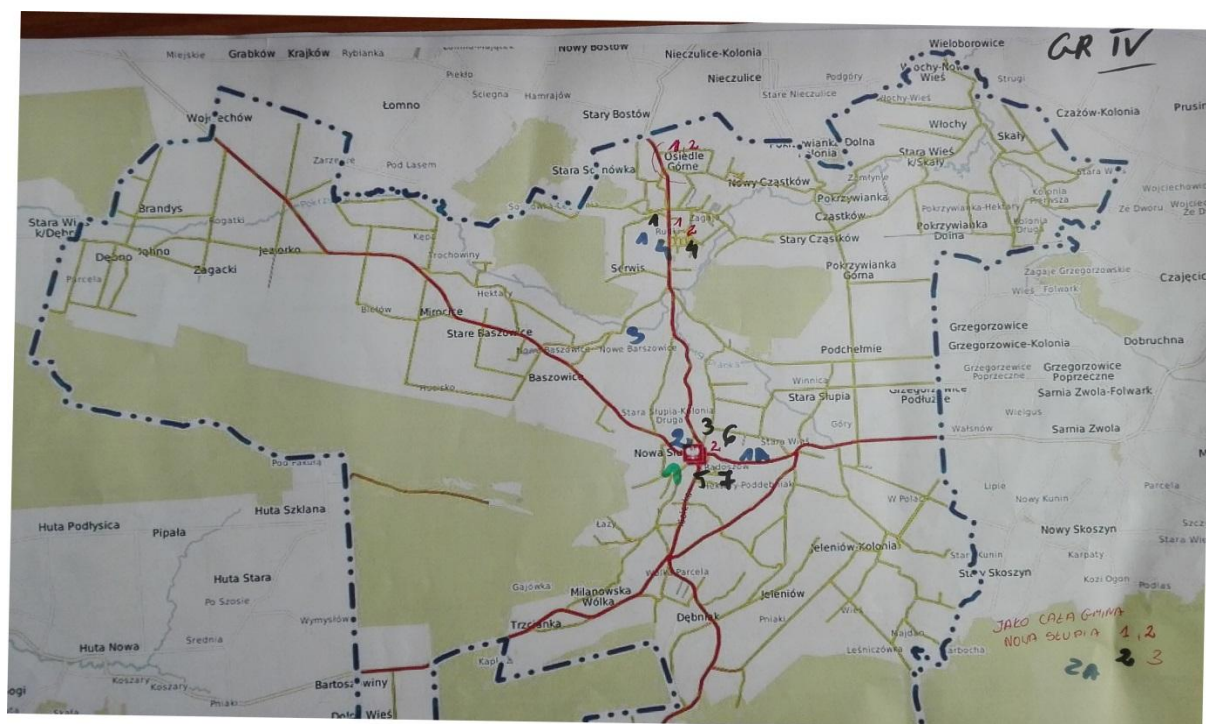

Fotografia mapy Gminy Nowa Słupia ze zjawiskami **Grupa Druga**

Fotografia mapy Gminy Nowa Słupia ze zjawiskami **Grupa Trzecia**

Fotografia mapy Gminy Nowa Słupia ze zjawiskami **Grupa Czwarta**

Charakterystyczną rzeczą jest to, że pracując w czterech niezależnych grupach uczestnicy zajęć

w poszczególnych sołectwach zwracali uwagę na te same problemy i bariery, co świadczy o realności problemu w stosunkowo obiektywny sposób.

Podsumowując pierwszy rodzaj konsultacji społecznych, jakim były Warsztaty z przedstawicielami Urzędu Gminy Nowa Słupia i osobami związanymi z Jednostką Samorządu Terytorialnego należy podkreślić, że zdecydowanie największa liczba wskazań dotyczyła Sołectwa Nowa Słupia – 43 problemy wykazane łącznie przez cztery grupy. Obecnie mimo, że na terenie Nowej Słupi mieszczą się kluczowe instytucje dla funkcjonowania i działalności gminy, nie spełnia ta przestrzeń oczekiwań mieszkańców pod względem funkcjonalności i infrastruktury, zwłaszcza w kontekście rozwoju turystyki. We wskazaniach zwracano uwagę na problemy związane z nieadekwatną do współczesnych potrzeb infrastrukturą, której modernizacja i ujednolicenie powinno złagodzić negatywne odczucia społeczne w tej materii i efektywniej wykorzystywać potencjały położenia Nowej Słupi u podnóża Świętego Krzyża i usytuowanie głównych instytucji gminnych na terenie sołectwa. Lokalizację i kumulację problemów i wyzwań na tym terenie świetnie obrazują fotografie map, na których poszczególne grupy warsztatowe miały zlokalizować występowanie problemów.

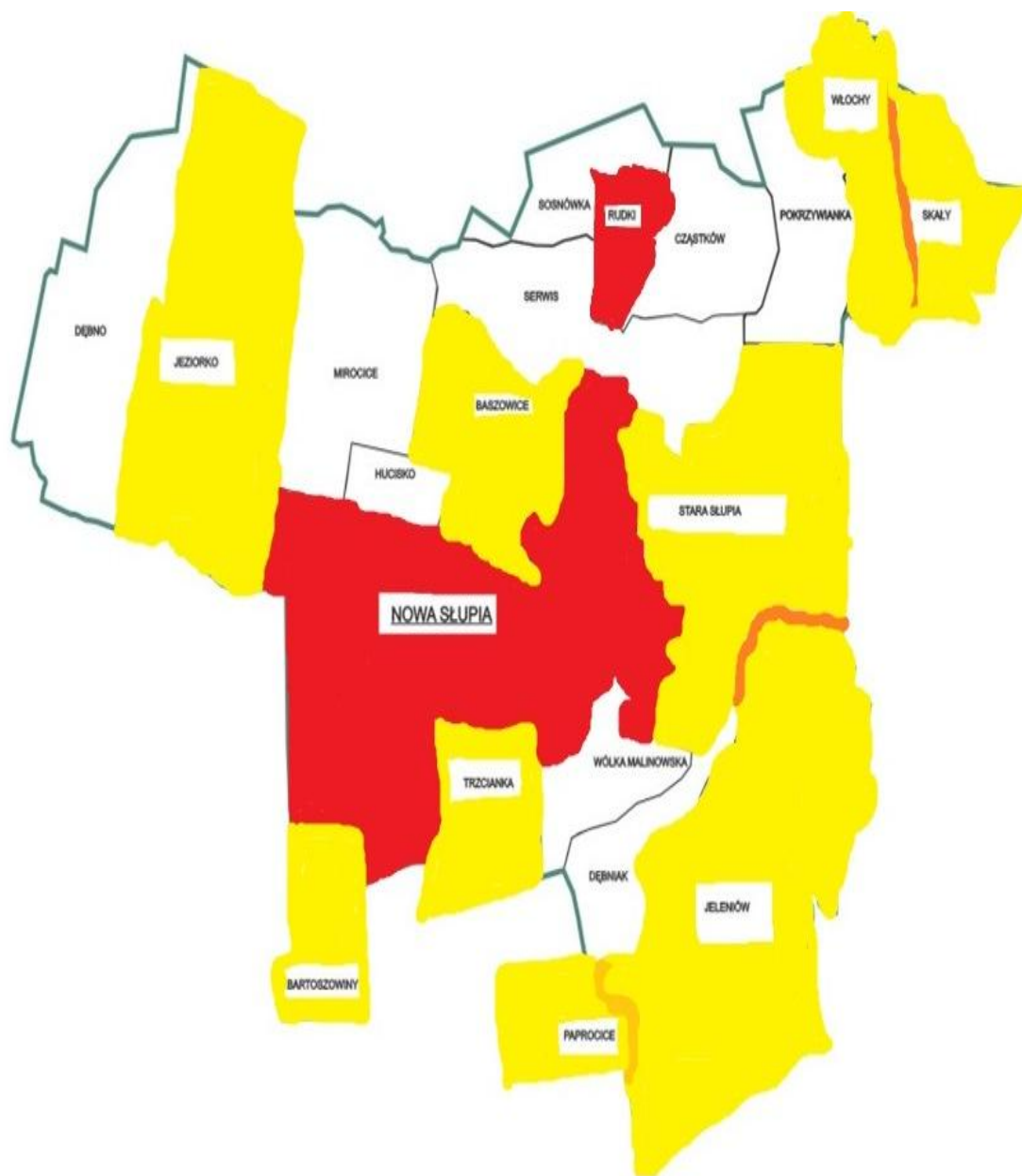
Wszystkie grupy podkreśliły deficyt, jakim jest brak miejsc parkingowych oraz negatywne zjawiska społeczne takie jak alkoholizm i bezrobocie w Nowej Słupi. Wskazuje to kierunki, w których zdaniem uczestników warsztatów, należy prowadzić działania rewitalizacyjne.

Drugim sołectwem, które wyróżnia się dużą ilością negatywnych wskazań są Rudki. Obszar ten przez uczestników warsztatów został 35 razy oznaczony, jako teren borykający się z licznymi negatywnymi zjawiskami o charakterze społecznym, ale także gospodarczym i technicznym. Powodem takiego nagromadzenia problemów w sołectwie Rudki jest ograniczenie działalności przemysłowej wynikający z zamknięcia kopalni i zakładów przemysłowych. Rudki od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku stają przed problemem ponownego określenia charakteru swojej miejscowości. Mimo atrakcyjnego położenia i dużej aktywności społecznej problemy związane z migracją ludzi młodych do większych ośrodków miejskich i za granicę w celach zarobkowych oraz bezrobociem i zaniedbanymi terenami pokopalnianymi stanowią ważne wyzwania, których rozwiązanie poprawi jakość życia mieszkańców i da szansę sołectwu na faktyczne „nowe otwarcie”. Należy przy tym zwrócić uwagę, że Rudki, to jedyne osiedle na terenie Gminy z zabudową domów wielorodzinnych, co powoduje nagromadzenie występowania zjawisk społecznych na niewielkim obszarze. Po drugie to było osiedle robotnicze stworzone w latach 50 i 60 XX wieku dla potrzeb pracowników kopalni. Wreszcie ostatnie i być może kluczowe jest to, że wraz z zamknięciem kopalni i upadkiem przemysłu, większość osób straciła tam miejsce pracy, a teren pokopalniany nie został do końca zrekultywowany, co ogranicza możliwości wykorzystania w zakresie turystycznym terenów sołectwa. Z opinii przedstawionych przez uczestników warsztatów wynika, że Rudki – zwłaszcza stare osiedle, wymaga kompleksowych działań rewitalizacyjnych w obszarze społecznym.

Pozostałe sołectwa można podzielić na dwie grupy, pod względem ilości uzyskanych wskazań negatywnych zjawisk zlokalizowanych na ich terenie. Grupa pierwsza to sołectwa o średnim natężeniu negatywnych, które uzyskały wyniki między 10 a 16 wskazań i są to: Bartoszowiny, Baszowice, Jeleniów, Jezioro, Paprocice, Skąły, Stara Słupia, Trzcianka oraz Włochy. Grupa druga to sołectwa z wynikami poniżej 10 wskazań negatywnych zjawisk i są to: Częstków, Dębniak, Dębno, Hucisko, Wólka Milanowska, Mirocice, Pokrzywianka, Serwis oraz

Sosnówka. Rozmieszczenie sołectw ze wskazaniem intensywności wskazanych negatywnych zjawisk obrazuje poniższa mapa.

RYСУNEK 1 INTENSYWNOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE NOWA SŁUPIA OKREŚLONYCH W TRAKCIE WARSZTATÓW

Źródło: Opracowanie własne

Formularz Konsultacji Społecznych

Kolejną formą konsultacji społecznych, która została uruchomiona 22 lipca 2016 roku, była możliwość składania uwag w formie papierowej. Specjalnie przygotowane Formularze Konsultacji Społecznych miały umożliwić udział osobom starszym i nie korzystającym z Internetu w wyrażeniu opinii na temat potrzeb rewitalizacyjnych. Formularze zostały umieszczone we wszystkich łatwo dostępnych punktach zlokalizowanych na terenie całej Gminy.

Jednak mimo ogólnej dostępności formularzy, które były wystawione w tych samych miejscach, co ankiety w wersji papierowej, nie cieszyły się one dużą popularnością. Jednak osoby starsze chętnie za to brały udział w spotkaniach i spacerach studyjnych, gdzie wyrażały swoje opinie i zwracały uwagę na pilne potrzeby, które powinny zostać ujęte w Programie Rewitalizacji. Najczęstszymi tematami, które pojawiały się w tych rozmowach to kwestie wykorzystania potencjału turystycznego Gminy, a także zatrzymanie odpływu ludzi młodych z miejscowości oraz zintensyfikowanie działań wspierających integrację społeczną, w tym działania dedykowane dla seniorów.

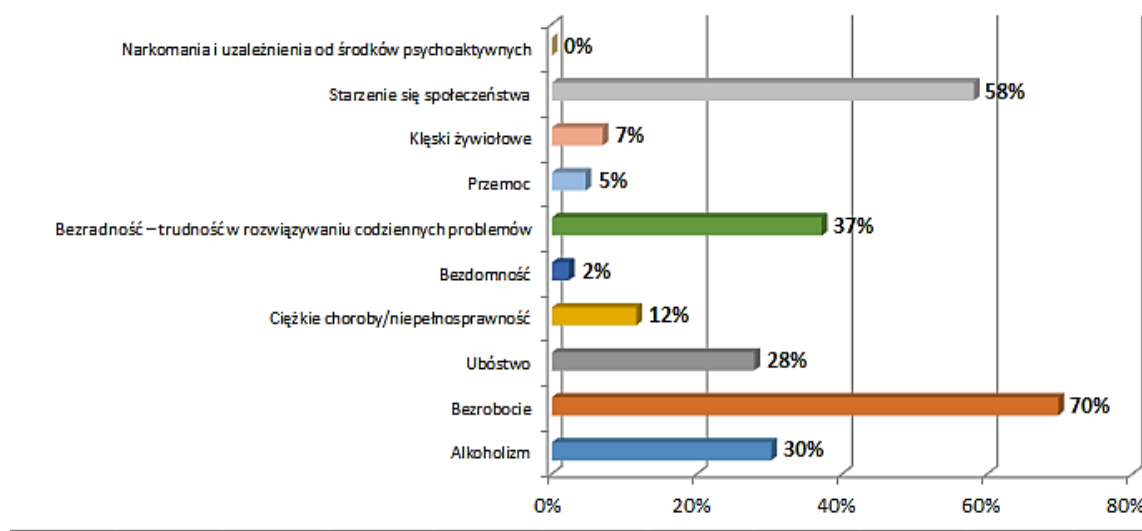
Mimo, że wpłynęły tylko 3 formularze, należy podkreślić, że została stworzona pisemna możliwość wypowiedzenia się o obszarze rewitalizacji osób nie korzystających z narzędzi elektronicznych, a jako interesariusze chcących wziąć udział w konsultacjach społecznych Gminy Nowa Słupia.

Ankiety

Dużą popularnością wśród zaproponowanych form konsultacji społecznych, cieszyły się ankiety. Były one dostępne w wersji papierowej – w tych samych miejscach co Formularze opisane w poprzednim podrozdziale, ale także elektronicznej pod adresem www.nowaslupia.rewitalizacja.eprd.pl/ankieta/. W ramach badania spłynęło 32 ankiety w wersji papierowej i 11 drogą elektroniczną – łącznie 43 osoby udzieliły odpowiedzi. Ankieta, poza pytaniami ogólnymi, była skonstruowana w taki sposób, aby respondent udzielił odpowiedzi w każdym z pięciu obszarów rewitalizacji: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym. Dodatkowo respondent miał możliwość wskazania do trzech sołectw na terenie których powinna odbyć się rewitalizacja w związku z występowaniem natężenia negatywnych zjawisk. Liczba ankiet pozwala na zobrazowanie problemów związanych z rewitalizacją w poszczególnych obszarach.

Analizę ankiet rozpoczęto od zjawisk społecznych, które negatywnie wpływają na rozwój Nowej Słupi. Wśród Interesariuszy, którzy udzielili odpowiedzi największy odsetek wskazań – 70% dotyczył bezrobocia, a jako drugi w kolejności problem to starzenie się społeczeństwa (58%), jako przyczyna problemów. Te odpowiedzi pokrywają się z informacjami zawartymi w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022. Dodatkowo pojawiło się pojedyncze wskazanie odnoszące się do poziomu moralności mieszkańców Gminy Nowa Słupia oraz „braku perspektyw w powstaniu nowych firm lub przedsiębiorstw mogących być miejscami pracy”.

WYKRES 19 NAJWIĘKSZE WYZWANIA SPOŁECZNE, PRZED KTÓRYMI STOI NOWA SŁUPIA

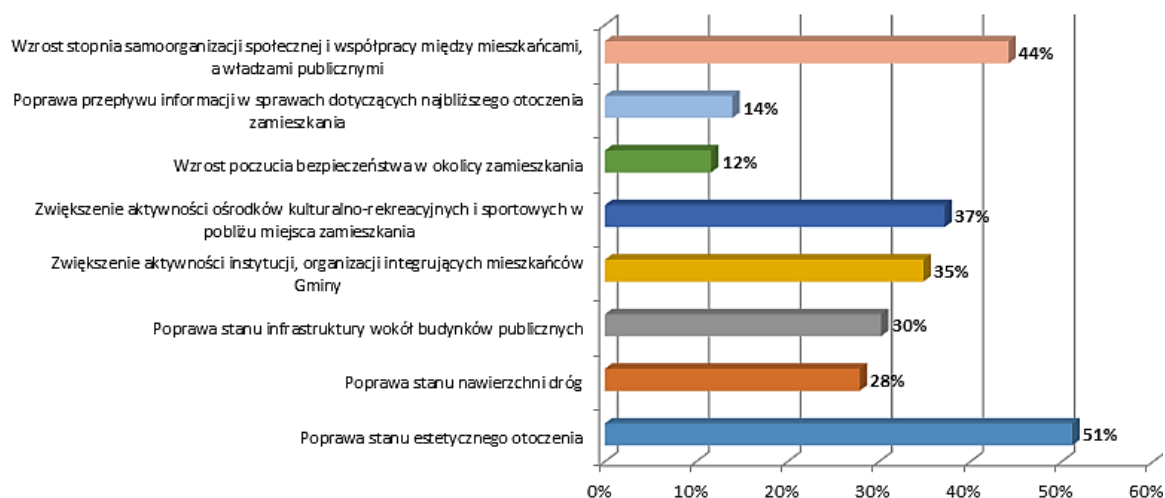

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie danych z ankiet

Negatywnymi zjawiskami społecznymi, na które zwrócili uwagę respondenci to **bezradność** rozumiana jako trudność w rozwiązywaniu codziennych problemów (37%) oraz **alkoholizm** (30%) i **ubóstwo** (28%). Inne odpowiedzi nie uzyskały wielu wskazań, co należy traktować, jako dobrą informację i ograniczony zakres występowania tych zjawisk. Jednak bezrobocie, starzenie się społeczeństwa, alkoholizm, bezradność i ubóstwo stanowią czynniki, które występują w dużym natężeniu na terenie Gminy i powinny stanowić obszary, w których działania rewitalizacyjne będą próbowały rozwiązywać problemy lub je łagodzić.

Kolejnym pytaniem przebadane zostały potrzeby interesariuszy pod kątem negatywnych elementów zagospodarowania przestrzennego, których rewitalizacja pomoże w lepszym funkcjonowaniu Gminy, ale także poprawi wizerunek Nowej Słupi i codzienną jakość życia społeczeństwa – poniższy Wykres. Z udzielonych odpowiedzi wynika wyraźna potrzeba **poprawy estetyki otoczenia** Gminy Nowa Słupia – 51% respondentów wskazało taką odpowiedź, jako poważny deficyt w zagospodarowaniu przestrzennym. Drugą grupę istotnych potrzeb w tym obszarze stanowi **wzrost stopnia samoorganizacji społecznej i współpracy między mieszkańcami, a władzami publicznymi** (44%). Wskazanie to koresponduje z całkiem wysokim odsetkiem wskazań dotyczących **Zwiększenie aktywności ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania** (37%) i **Zwiększenie aktywności instytucji, organizacji integrujących mieszkańców Gminy** (35%). Wszystkie działania niwelujące te problemy mają przełożyć się na poprawę standardu życia mieszkańców, ale również rozszerzenie oferty i standardu obsługi turystów przybywających do Nowej Słupi.

WYKRES 20 WYZWANIA W SFERZE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, KTÓRE NEGATYWNIE WPLYWAJĄ NA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie danych z ankiet

Warto w tym kontekście zwrócić uwagę, że około 30% odpowiedzi respondentów zostało oddanych na **poprawę stanu nawierzchni dróg i poprawę stanu infrastruktury wokół budynków publicznych**. Oznacza to, że również w tym obszarze interesariusze dostrzegają potrzebę zmiany, która powinna być przeprowadzona w ramach procesu rewitalizacji Gminy.

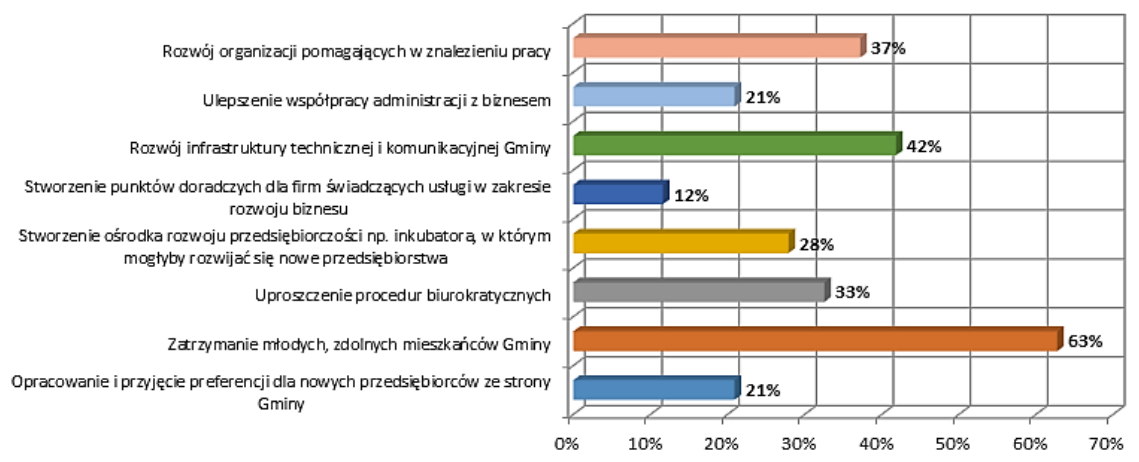
Podsumowując wyniki uzyskanych wskazań należy stwierdzić, że respondentom zależy na poprawie estetyki samej miejscowości Nowa Słupia, która stanowi wizytówkę Gminy i powinna być magnesem przyciągającym turystów i inwestorów. Dodatkowo większy nacisk powinien zostać położony na dostosowanie zagospodarowania przestrzennego do potrzeb mieszkańców i turystów w zakresie świadczonych usług kulturalno-rekreacyjnych. Pozytywnym aspektem badania jest świadomość wśród badanych, że wymagane są działania w zakresie samoorganizacji społecznej przekładające się na większą integrację społeczną i poprawę jakości życia mieszkańców – np. poprzez rozwój organizacji pozarządowych czy działalność nieformalnych grup, jak Koła Gospodyń Wiejskich.

Na poniższym Wykresie zostały przedstawione wyniki dotyczące rewitalizacji w zakresie gospodarczym. Najwięcej wskazań otrzymała odpowiedź wskazująca jako wyzwanie **zatrzymanie młodych, zdolnych mieszkańców Gminy – 63%**, co wyraźnie koresponduje z problemami społecznymi – zwłaszcza starzeniem się społeczeństwa, które zostało wskazane przez 58% ankietowanych. Ponadto logicznym powiązaniem jest duży odsetek wskazań odnoszących się w aspekcie społecznym, do problemu bezrobocia, które może być przyczyną emigracji zarobkowej młodych osób z Gminy Nowa Słupia. Oznacza to problem i wyzwanie, które dostrzegane jest przez interesariuszy zarówno w kontekście społecznym, jak i gospodarczym. Temat ten wiąże się też z innymi wyzwaniami, na które respondenci wskazali jako istotne wyzwania dla rozwoju gospodarczego w tym m.in. **rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej (42%)**, co ułatwi rozwój przedsiębiorczości Gminy (36%). 37% respondentów wskazało na Rozwój organizacji pomagających w znalezieniu pracy, co również ma swój związek z bezrobociem występującym na terenie Gminy. Jeżeli chodzi bezpośrednio o rozwój i wsparcie przedsiębiorczości Interesariusze zwrócili uwagę na potrzebę **uproszczenie procedur biurokratycznych**

(33%), **stworzenie ośrodka rozwoju przedsiębiorczości** (28%) i **preferencje dla nowych przedsiębiorstw** (21%).

WYKRES 21 WYZWANIA GOSPODARCZE W GMINIE, KTÓRE WPŁYWAJĄ NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SKALĘ BEZROBOCIA W NOWEJ SŁUPI

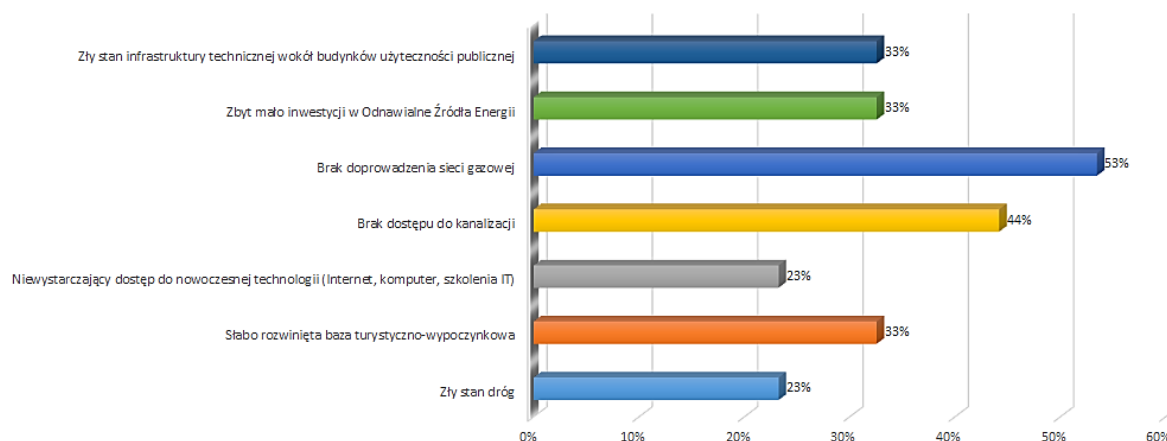
Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie danych z ankiet

Analizując powyższe wskazanie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i niwelowania negatywnego zjawiska jakim jest bezrobocie należy podkreślić, że mieszkańcy Gminy, którzy stanowią większość Interesariuszy biorących w konsultacjach społecznych z wykorzystaniem ankiet w pierwszej kolejności wskazuje na rozwiązanie problemu, jakim jest ubytek potencjału społecznego z Gminy poprzez odpływ młodych, wykształconych osób do większych ośrodków. Analizując sytuację w Gminie oraz potencjały, które mogą być wykorzystane w szerszym zakresie wydaje się, że Góry Świętokrzyskie ze Świętym Krzyżem oraz historią Dymarek i starożytnego hutnictwa powinny dać impuls do bardziej prężnego wykorzystania potencjału turystycznego Gminy, która zadba o uproszczenie procedur dla firm rozwijających swoją działalność w tych obszarach.

Przyglądając się bliżej potrzebom związanym z brakami techniczno-infrastrukturalnymi (poniższy Wykres) najwięcej ankietowanych - 53% wskazało jako kluczowy problem brak doprowadzenia sieci gazowej, a 44% brak dostępu do kanalizacji. Dostęp do sieci gazowej i kanalizacji poprawi jakość życia mieszkańców i pozwoli na łatwiejszy rozwój przedsiębiorstw i zachęci do pozostania młodych ludzi w gminie. Dodatkowo poprawi jakość powietrza w gminie poprzez zmniejszenie ilości pieców na paliwa stałe, co jest istotne z punktu rozwoju Nowej Słupi pod kątem turystyki. 1/3 Interesariuszy w ankietach zwróciła uwagę na trzy kolejne zjawiska: zły stan techniczny wokół budynków użyteczności publicznej, zbyt mało inwestycji w OZE oraz słabo rozwinięta baza turystyczno-wypoczynkowa. Temat ten można powiązać z wyrażoną potrzebą stworzenia funkcjonalnego, przyjaznego dla mieszkańców Centrum Gminy, ponieważ to właśnie tam występuje największe nagromadzenie obiektów o charakterze publicznym. Ponad to rozwój bazy turystycznej pozwoli w intencji ankietowanych na stworzenie nowych miejsc pracy.

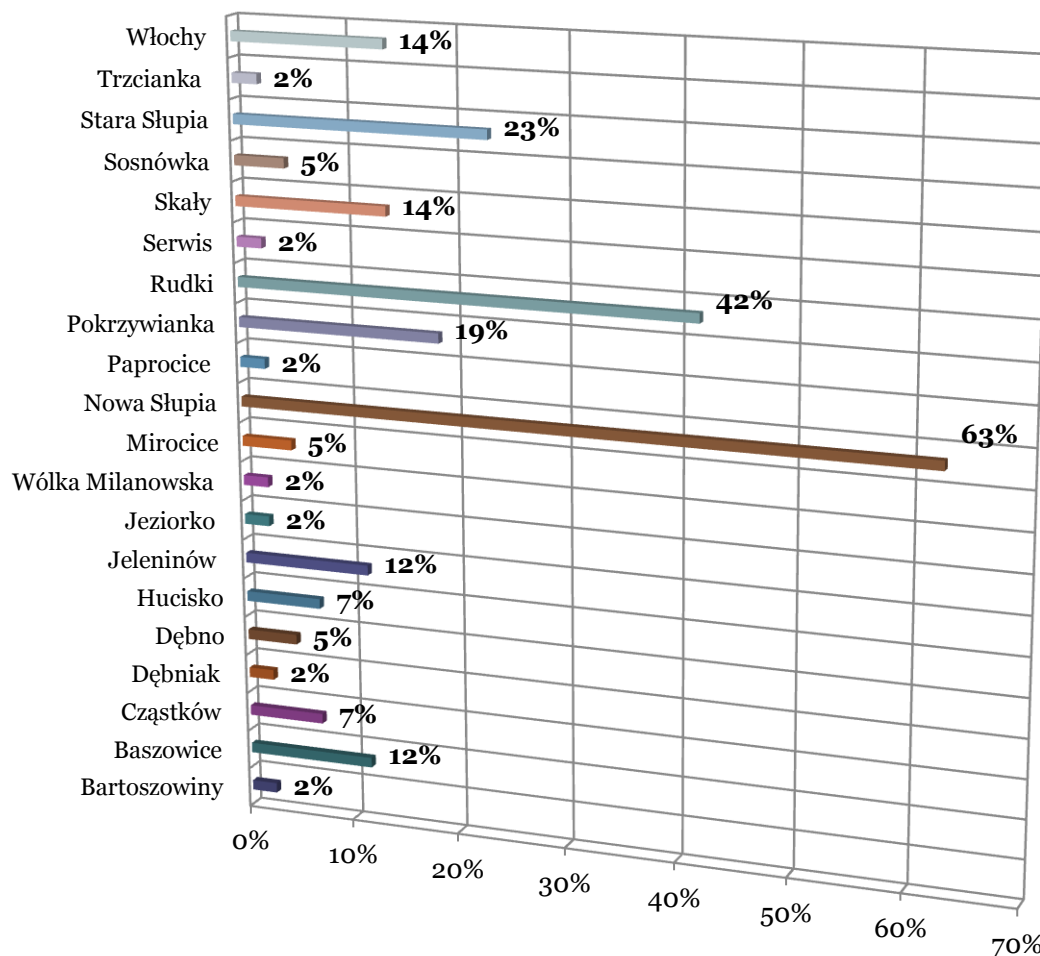
WYKRES 22 NAJWAŻNIEJSZE BRAKI TECHNICZNO-INFRASTRUKTURALNE W GMINIE, KTÓRE NEGATYWNIE WPLYWAJĄ NA ROZWÓJ NOWEJ SŁUPI

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie danych z ankiet

Na końcu ankietowani mieli możliwość wskazania do trzech sołectw, które ich zdaniem w największym stopniu gromadzą na swoim terenie negatywne zjawiska, i które w pierwszej kolejności powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji. 63% Interesariuszy wskazało, jako priorytetowy obszar do rewitalizacji sołectwo Nowa Słupia, co pokrywa się w pełni z wynikami uzyskanymi w trakcie Warsztatów. Pokazuje to silną potrzebę rewitalizacji Centrum Gminy pod kątem rozwoju infrastruktury przyjaznej mieszkańcom i turystom. Drugim miejscem w opinii respondentów, które powinno zostać potraktowane jako jeden z głównych obszarów interwencji to sołectwo Rudki – 42% wskazań, co również pokrywa się z pozostałymi wynikami konsultacji społecznych. Pozostałe sołectwa były wskazywane rzadko, a na tym tle wyróżniły się Stara Słupia 23% i Pokrzywianka 19%. Pełne wyniki zaprezentowane w ujęciu procentowym znajdują się na poniższym wykresie.

WYKRES 23 LICZBA WSKAZAŃ SOŁECTW, KTÓRE POWINNY ZOSTAĆ ZDANIEM ANKIETOWANYCH OBJĘTE PROGRAMEM REWITALIZACJI W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie danych z ankiet

Przeprowadzona analiza ankiet pozwoliła na określenie głównych obszarów zdegradowanych jako sołectwa Nowa Słupia oraz sołectwa Rudki. To właśnie na tych obszarach powinny zostać skoncentrowane działania pod kątem łagodzenia i rozwiązywania problemów w poszczególnych zakresach zjawisk. Ze wskazań Interesariuszy wynika, że działania prowadzone na obszarach rewitalizowanych powinny się skupić na stworzeniu dogodnych warunków infrastrukturalnych typu kanalizacja, parkingi, sieć gazociągowa, która umożliwiłaby rozwój inwestycji związanych głównie z potencjałem turystycznym Gminy wynikającym z korzystnego położenia geograficznego w bezpośrednim sąsiedztwie Gór Świętokrzyskich. Działania rewitalizacyjne prowadzone w kompleksowy sposób powinny przełożyć się na poprawę sytuacji gospodarczej w gminie i zmniejszenie bezrobocia. To z kolei zachęci młodych mieszkańców Nowej Słupi do pozostania w gminie i powstrzyma proces starzenia się społeczeństwa w wyniku negatywnych zjawisk migracyjnych, a nawet może zachęcić kolejne osoby do osiedlania się w Gminie atrakcyjnej pod względami krajobrazowymi, przyrodniczymi i prężnie rozwijającej się gospodarczo.

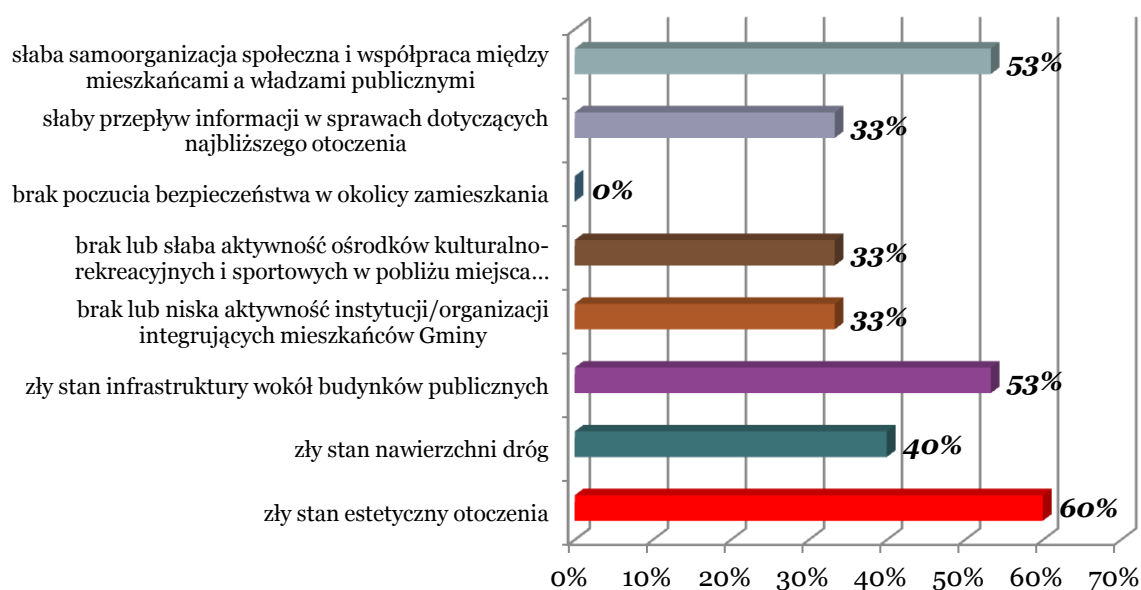
Skrypt Elektroniczny

Kolejnym narzędziem w ramach konsultacji społecznych był skrypt elektroniczny, który podobnie jak ankieta, miał za zadanie pomóc w diagnozie potrzeb Interesariuszy w kontekście rewitalizacji. Respondenci udzielili odpowiedzi m.in. na pytania dotyczące problemów społecznych, elementów wpływających na jakość życia czy problemów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym. Konstrukcja skryptu – pytań i możliwych odpowiedzi – była przygotowana w oparciu o przeprowadzoną wstępną diagnozę dokumentów zastanych. Skrypt był dostępny tylko w formie elektronicznej pod adresem <http://www.nowaslupia.rewitalizacja.eprd.pl/skrypt/>.

Wyniki ze skryptu w dużej mierze pokrywają się z ankietami, np. dwa największe problemy społeczne wskazane przez badanych w skrypcie to bezrobocie – 46% i alkoholizm 38 %, dla porównania w ankietach te wskaźniki wyniosły odpowiednio 70% i 30%. Świadczy to o tym, że różne grupy interesariuszy dostrzegają w Gminie Nowa Słupia podobne wyzwania, na których powinny się skupić m.in. działania rewitalizacyjne prowadzone w sposób kompleksowy. Jednocześnie ze względu na to, że osoby wypełniające skrypt elektroniczne należały do młodszej wiekowo grupy interesariuszy i nie dostrzegały problemu, jakim jest proces starzenia się społeczeństwa w Gminie.

W trakcie badania potwierdziła się potrzeba silnych działań w obszarze poprawy estetyki ogólnej Gminy, zwłaszcza jej Centrum, co powinno przyczynić się do zintensyfikowania ruchu turystycznego. Interesariusze podnieśli również kwestię niewystarczającej integracji i zaangażowania społecznego w sprawy Gminy oraz zły stan budynków i otoczenia budynków użyteczności publicznej – ponad połowa ankietowanych wskazała takie problemy. Istotna dla badanych jest również poprawa stanu dróg (40%) oraz aktywności rekreacyjnej, w tym sportowej i kulturalnej 33%. Pozytywnym zjawiskiem, jest fakt, że interesariusze czują się bezpiecznie w Gminie Nowa Słupia.

WYKRES 24 PROBLEMY ZWIĄZANE Z JAKOŚCIĄ ŻYCIA W GMINIE WYMAGAJĄCE INTERWENCJI

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie zebranych odpowiedzi ze Skryptu elektronicznego.

Wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych z wykorzystaniem skryptu elektronicznego są zbliżone do wyników badania ankietowego, z tą różnicą, że osoby wypełniające skrypt elektroniczny zwracały większą uwagę na poprawę estetyki gminy.

Poczta elektroniczna

Kolejnym narzędziem konsultacji społecznych wykorzystywanym na etapie diagnozowania i programowania była poczta elektroniczna. Pod adresem konsultacje.nowaslupia@eprd.pl zbierane były od interesariuszy uwagi, pomysły i zakresy, których powinna dotyczyć rewitalizacja w Gminie Nowa Słupia. W okresie od 22 lipca do 10 września 2016r. spłynęły łącznie tylko 3 zapytania.

Spotkania z Interesariuszami

Na etapie diagnozy i programowania dokumentu odbyły się dwa spotkania połączone ze spacerami studyjnymi. Agenda wydarzeń prezentowała się następująco:

- przedstawienie założeń Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia
- prace warsztatowe nad zdiagnozowaniem problemów i wskazaniem preferowanych rozwiązań
- spacer studyjny – kolejny podrozdział

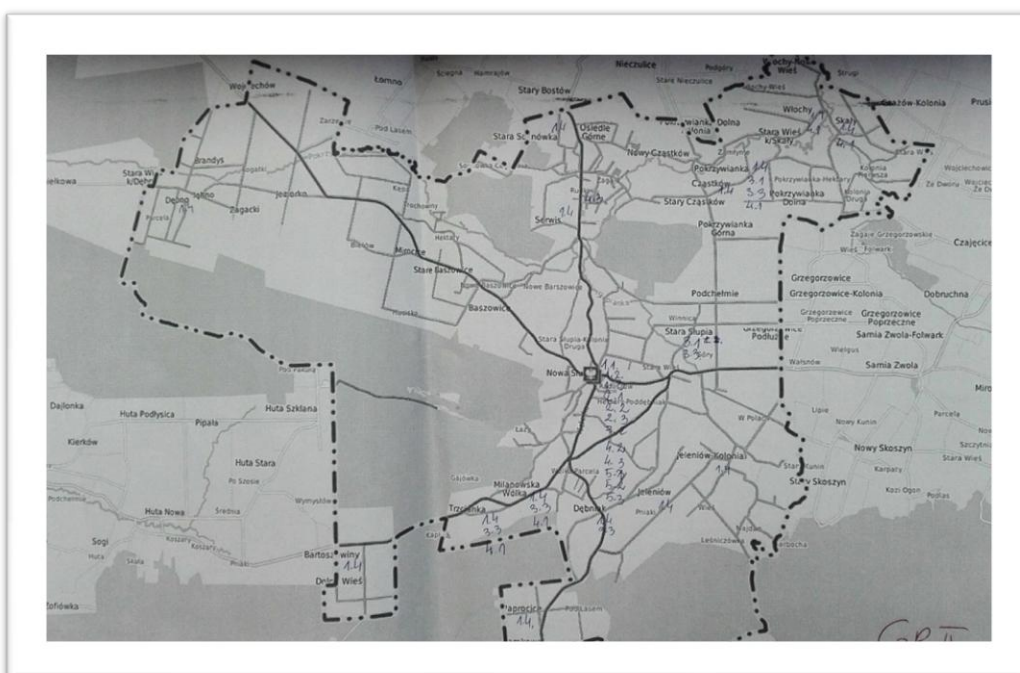
Miejsca i terminy spotkań zostały zaproponowane przez realizatora Programu i uzgodnione z Urzędem Gminy w Nowej Słupi, na podstawie wstępnie przeprowadzonej diagnozy Gminy. Miejsca, które wskazano do przeprowadzenia spotkań z jednej strony zamieszkiwane są przez największy odsetek ludności Gminy, a z drugiej występuje w ich obrębie kumulacja negatywnych zjawisk, które znamionują potencjalnie obszary zdegradowane, które powinny zostać objęte kompleksowym procesem rewitalizacji.

Pierwszym miejscem spotkania z Interesariuszami były Rudki, gdzie w dniu 3 sierpnia 2016r. o godzinie 16:00 w budynku Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich w Nowej Słupi z siedzibą w Rudkach odbyło się spotkanie informacyjno-warsztatowe. Informacja o spotkaniu została upowszechniona drogą elektroniczną i tradycyjną. Wzięło w nim udział 25 osób z różnych środowisk, głównie mieszkańców Rudek. Aktywnie uczestniczyli w warsztatach rewitalizacyjnych i chętnie dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat potrzeb rewitalizacyjnych Gminy, a zwłaszcza obszaru Sołectwa Rudki. W trakcie spotkania zostały zaprezentowane wytyczne w zakresie rewitalizacji i przybliżony plan opracowywania dokumentu oraz przeprowadzono warsztaty, w ramach których zostały zebrane informacje na temat negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Nowa Słupia. Warsztaty były przeprowadzone w analogiczny sposób do ćwiczenia, które zostało przeprowadzone dla przedstawicieli Urzędu Gminy i jednostek publicznych działających na terenie Nowej Słupi. Poniżej znajdują się mapy z naniesionymi przez uczestników spotkania w Rudkach problemami, które powinny zostać złagodzone w ramach procesu rewitalizacji Gminy. Praca była przeprowadzona w czterech grupach. Jak wynika z analizy pogłądowej stworzonych przez uczestników spotkania map największe natężenie negatywnych zjawisk występuje na terenie Rudek – jako byłym osiedlu poprzemysłowym, gdzie upadek przemysłu spowodował narastanie problemów społecznych oraz w Nowej Słupi, która stanowi „serce” Gminy i powinna być trzonem turystyczno-rekreacyjnym służącym wszystkim mieszkańcom oraz turystom.

Fotografie mapy Gminy Nowa Słupia z naniesionymi problemami przez uczestników spotkania w Rudkach Grupa I i Gr II

Fotografia mapy Gmina Nowa Słupia z naniesionymi problemami przez uczestników spotkania w Rudkach Grupa II

Fotografia mapy Gmina Nowa Słupia z naniesionymi problemami przez uczestników spotkania w Rudkach Grupa III

Fotografia mapy Gmina Nowa Słupia z naniesionymi problemami przez uczestników spotkania w Rudkach Grupa IV

Najczęściej wskazywanym brakiem w trakcie spotkania konsultacyjnego w Rudkach było w sferze społecznej bezrobocie i starzenie się społeczeństwa, w sferze technicznej – zły stan

terenów pokopalnianych niedostosowanych do potrzeb turystycznych, w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dostosowanie do potrzeb nowoczesnej turystyki Centrum Nowej Słupi – zwłaszcza ulicy Świętokrzyskiej, w sferze środowiskowej – dzikie wysypiska śmieci i zwiększenie inwestycji w OZE, a w sferze gospodarczej wspieranie przedsiębiorstw z obszaru turystyki i zakładanych przez młode osoby.

Należy zwrócić uwagę na dwa zjawiska – bardzo często osoby uczestniczące w warsztatach wskazywały jako obszar występowania danego zjawiska cały obszar Gminy (np. bezrobocie, niewystarczające wsparcie dla przedsiębiorstw). Można z tego wnioskować, że część negatywnych zjawisk poprzez właściwie przeprowadzony proces rewitalizacji – zaczynając od działań w ścisłym centrum Gminy przełoży się na poprawę warunków życia w całej Gminie.

We wskazaniach mieszkańców i w trakcie dyskusji często występował temat Rudek i wykorzystania potencjału tej miejscowości, która straciła swoją funkcję osiedla przemysłowego, jako obszaru problemowego o nagromadzeniu licznych negatywnych zjawisk społecznych, co jest wynikiem charakteru zabudowy – osiedla robotniczego powstałego przy kopalni. Dodatkowo dość wysoka średnia wieku mieszkańców Rudek plus i rozwój nowych zabudowań powoduje, że mieszkańcy tzw. osiedla Rudki mają utrudniony proces integracji społecznej z resztą Gminy.

Drugim miejscem spotkania z Interesariuszami była Nowa Słupia, gdzie w budynku Szkoły odbyło się spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 24 sierpnia 2016 roku od godziny 16.00. Informacja o spotkaniu została upowszechniona drogą elektroniczną i tradycyjną. Wzięło w nim udział 33 przedstawicieli z terenu całej Gminy, głównie mieszkańców i przedsiębiorców z Nowej Słupi. Aktywnie uczestniczyli w spotkaniu informacyjnym i chętnie dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat potrzeb rewitalizacyjnych Gminy, a zwłaszcza obszaru Nowej Słupi. Ze względu na lokalizację spotkania zastanawiano się głównie nad problemami dotyczącymi Centrum Gminy w kontekście problemów występujących na całym obszarze administracyjnym Gminy. Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę m.in. na potrzebę dostosowania do potrzeb turystycznych ul. Świętokrzyskiej, rozbudowę miejsc parkingowych pod potrzeby mieszkańców korzystających z usług instytucji publicznych, poprawę estetyki centrum Gminy, modernizację budynków użyteczności publicznej i dostosowanie ich do potrzeb mieszkańców.

Omówiono na obu spotkaniach możliwości rozwoju gospodarczego Gminy, pobudzenie przedsiębiorczości i integracji społecznej poprzez działania zawarte w procesie rewitalizacji. Interesariusze bardzo mocno podkreślali potrzebę rozwoju usług turystyczno-rekreacyjnych w oparciu o potencjał położenia Gminy i zasoby historyczne związane ze Świętym Krzyżem, jak również przyrodnicze ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym. Podkreślano potrzebę kształcenia w zakresie obsługi klientów i udogodnień dla młodych przedsiębiorców, którzy dopiero zaczynają prowadzić swoją działalność.

Jako główne wyzwania w obszarze społeczno-gospodarczym wskazano:

- a. Brak wykorzystania potencjału turystycznego Gór Świętokrzyskich;
- b. Brak inkubatora przedsiębiorczości;
- c. Brak działek z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą;
- d. Brak kompleksowych rozwiązań szlaków pieszo-rowerowych przez tereny leśne oraz połączenia z istniejącymi trasami rowerowymi;
- e. Brak zagospodarowania terenu po byłej kopalni w Rudkach;

- f. Brak wykwalifikowanych kadr pracowników z doświadczeniem w obsłudze ruchu turystycznego;

Wnioskiem powtarzającym się zarówno w trakcie spotkania w Rudkach jak i w Nowej Słupi jest potrzeba rozwoju centrum zarówno w kierunku zapewnienia potrzeb rekreacji i turystyki jak i rozwoju przedsiębiorczości z wykorzystaniem potencjału Gór Świętokrzyskich i Świętego Krzyża. Dodatkowo w trakcie spotkań zwracano uwagę na wiele miękkich aspektów społecznych i poszukiwania płaszczyzn do współpracy i wzajemnego zrozumienia między przedsiębiorcami, pracownikami i Urzędem Gminy w celu wyeksponowania walorów i potencjałów Gminy Nowa Słupia. Podkreślano również w trakcie spotkań konieczność bardziej prężnego rozwoju turystyki m.in. poprzez tworzenie miejsc do aktywnej rekreacji wykorzystując w tym celu walory krajobrazowe, dobre skomunikowanie z miastami takimi jak: Kielce, Warszawa, Starachowice i Opatów. Tematem podnoszonym na obu spotkaniach była także emigracja młodych osób z Nowej Słupi oraz niski poziom utożsamiania się z Gminą młodzieży, która po etapie edukacji w gimnazjum bardziej przywiązuje się do Kielc i innych ośrodków miejskich, gdzie uczęszcza do szkoły, a następnie do miasta, w którym podejmuje studia. W opinii mieszkańców problemem jest również niezadowalający poziom wynagrodzeń, który często motywuje młodych ludzi do wyjazdów za granicę i do wielkich ośrodków miejskich.

Kolejne dwa spotkania miały miejsce w Nowej Słupi i Rudkach miejsce na etapie konsultacji pierwszej wersji dokumentu. Oba spotkania miały miejsce w czwartek – 6 października 2016 r. Pierwsze z nich będzie miało miejsce o godzinie 16.00 w Zespole Szkół w Nowej Słupi, a drugie o godzinie 18.00 w Rudkach w Sali Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich. Każde ze spotkań przewidziane było na około 90 min i prowadzone było wg poniższej agendy:

1. Prezentacja multimedialna głównych problemów zdiagnozowanych w ramach prac nad dokumentem, delimitacji przestrzennej obszaru rewitalizacji, celów Programu oraz planowanych działań – około 40 minut;
2. Pytania i propozycje uczestników konsultacji społecznych do prowadzących prezentację;
3. Rozdanie formularzy uwag;
4. Podsumowanie spotkania.

Celem spotkań było zapoznanie się z opiniami interesariuszy na temat planowanych działań w ramach rewitalizacji i ewentualnie wprowadzenie korekt w odpowiedzi na zgłaszane propozycje i pomysły. Dużym zainteresowaniem cieszyły się nie tylko planowane działania, które mają prowadzić do osiągnięcia konkretnych rezultatów, ale również prezentowane mapy z delimitacją przestrzenną. Toczona była również dyskusja na temat możliwości wykorzystania potencjału Świętego Krzyża i prowadzącej do jego podnóży ul. Świętokrzyskiej, której charakter zdaniem uczestników konsultacji musi ulec zdecydowanej modernizacji i nadaniu jej charakteru deptaka turystycznego. Tematem rozmów była również formuła placu targowego w Rudkach i dostosowania jego funkcjonalności do potrzeb mieszkańców, ale także handlarzy i kupujących. Uczestnicy spotkań wyrazili zrozumienie dla prezentowanych problemów i wskazanych obszarów zdegradowanych. W trakcie spotkań zwrócono uwagę na możliwość dopisania komplementarnego projektu z działania RPO Województwa Świętokrzyskiego 7.4. Ponad to poddano pod rozagę możliwość rozszerzenia obszaru rewitalizacji o całość ul. Szkolnej w Nowej Słupi, a nie tylko w wyznaczonym fragmencie. W spotkaniach wzięło udział około 15 osób, co nie jest dużą liczbą, ale osoby które wzięły udział w tym końcowym etapie konsultacji przejawiali żywe zainteresowanie

prezentowanymi treściami. Widoczne to było szczególnie na spotkaniu w Rudkach, co potwierdziło po raz kolejny potencjał społeczny tkwiący w mieszkańcach tej miejscowości.

Spacer studyjny

Jedną z innowacyjnych i praktycznych form konsultacji społecznych, która została wykorzystana przy opracowywaniu Programu Rewitalizacji, były spacer studyjny. Odbył się on po obu spotkaniach w dniu **3 sierpnia 2016 roku** na terenie Sołectwa Rudki oraz 24 sierpnia 2016 r. na terenie Sołectwa Nowa Słupia. Trasa i tereny spacerów zostały wyznaczone na podstawie wstępnej diagnozy potrzeb rewitalizacyjnych w Gminie po przeprowadzonej analizie i kwerendzie danych zastanych. Tereny zostały wstępnie wyznaczone jako obszar zdegradowany, wymagający interwencji w postaci kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Na obszarze tym stwierdzono kumulację występowania negatywnych zjawisk funkcjonalno-przestrzennych, technicznych, gospodarczych i społecznych.

SPACER W RUDKACH

Spacer rozpoczął się o godzinie 18.00 przy budynku **Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich przy ul. Stanisława Staszica 8** i zakończył w tym samym miejscu o godzinie 19.25 – trasa spaceru z punktami przystankowymi oznaczona została na poniższej mapie. W tym rodzaju konsultacji społecznych wzięło aktywny udział 25 osób. Spacer został poprowadzony przez urbanistę - pana Karola Skuzę. W trakcie konsultacji były prowadzone rozmowy z mieszkańcami na temat potrzeb rewitalizacyjnych występujących na tym terenie, ale także na temat celów, jakie powinny spełniać odwiedzane miejsca. Dużo czasu poświęcono na dookreślenie funkcji, jaką powinna pełnić przestrzeń, na której obecnie zlokalizowane jest targowisko w Rudkach, po zakończeniu procesu rewitalizacji. Poniżej zestawienie uwag przygotowane przez pracowników EPRD na podstawie przeprowadzonych dyskusji z mieszkańcami Gminy Nowej Słupi w trakcie spaceru studyjnego. Uwagi ze względu na czytelność przekazu zostały pogrupowane zgodnie z miejscami przystankowymi.

Przystanek I : Budynek Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich przy ul. Stanisława Staszica 8

Obiekt jest użytkowany obecnie przez **Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich** i wykorzystywany w wielu celach – bieżąca działalność kulturalna, zajęcia warsztatowe, imprezy kulturalno-rekreacyjne. W budynku znajduje się również sala konferencyjna ze sceną, w której odbywają się wydarzenia ważne dla społeczności lokalnej, koncerty, przedstawienia. Budynek w obecnym stanie wymaga doinwestowania i dostosowania do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Położenie budynku, jego wysokość i kubatura sprawiają, że powinien on być w jak największym stopniu wykorzystywany dla potrzeb integracji społecznej, ale także wykorzystywany turystycznie. Budynek dominuje nad otoczeniem i stanowi naturalne zamknięcie przestrzeni osiedla, jednak jego otoczenie i infrastruktura zdaniem uczestników spotkania wymagają doinwestowania. Zgłoszono pomysł, aby na dachu budynku stworzyć punkt widokowy, a być może także małe obserwatorium astronomiczne. W budynku powinno koncentrować się jak najwięcej zajęć warsztatowych i szkoleniowych, aby integrował społecznie mieszkańców Rudki, ale także całą gminę. W pobliżu budynku Centrum znajduje się Ośrodek zdrowia, apteka i inne punkty użyteczności publicznej, które powinny zostać poddane modernizacji.

MAPA 6 TRASA SPACERU STUDYJNEGO PO RUDKACH

Źródło: Opracowanie EPRD z wykorzystaniem map Google.

Przystanek II – ul. Spółdzielcza na wysokości placu targowego

Drugim miejscem, w którym na dłużej zatrzymali się uczestnicy spaceru, był teren na którym odbywa się targ. Teren ten nie ma infrastruktury placu targowego. Cieszy się jednak dużą popularnością wśród sprzedawców i nabywców. Dlatego w dni targowe pojawiają się poważne problemy z miejscami parkingowymi w całych Rudkach, z dojazdem i wyjazdem z osiedla oraz bezpieczeństwem. Poruszona została przy tej okazji potrzeba wykorzystania terenów pokopalnianych oraz pełna rekultywacja terenu, ponieważ przy ekstremalnych zjawiskach atmosferycznych – zwłaszcza przy wysokich temperaturach i długotrwałym braku opadów pojawiają się na powierzchni związki siarki – wg. relacji interesariuszy uczestniczących w spacerze. Uczestnicy spaceru zwrócili uwagę również na brak integracji społecznej między tzw. „starym” osiedlem, a mieszkańcami nowych domów.

Interesariusze wyrazili wolę, aby w przestrzeni obecnego placu targowego na wytyczonym obszarze powstała strefa w ramach funkcji przestrzeni publicznej placu umożliwiającego organizację imprez na wolnym powietrzu, strefy rekreacyjno –sportowej z siłownią plenerową, miejscem rekreacji różnych grup wiekowych. Istnieje potrzeba, z którą zgodzili się wszyscy uczestnicy spaceru, przearanżowania przestrzeni wokół placu targowego łącznie ze zmianą organizacji ruchu. Wszyscy uczestnicy doświadczyli problemów z zaparkowaniem samochodu w różnych sytuacjach. Parkingi w opinii uczestników spaceru powinny być rozbudowane o kilkanaście stanowisk w różnych lokalizacjach m.in.: obszar przy placu targowym , obszar przy cmentarzu ul. Kolejowej, obszar przy ośrodku zdrowia i na jego

terenie, obszar na terenie osiedla, także dostosowany do potrzeb autobusów i samochodów transportowych. Ze strony mieszkańców padła propozycja, aby wykorzystać w tym celu komponenty ażurowe, spośród których mogłaby wyrastać trawa, aby zachować przynajmniej częściowo charakter naturalny ograniczający efekt całkowitego „zabetonowania” przestrzeni publicznej. Rozbudowany parking będzie wykorzystywany również w trakcie pogrzebów i uroczystości, które odbywają się na terenie pobliskiego cmentarza. Zaproponowano także budowę wzdłuż ul. Spółdzielczej ciągu pieszo rowerowego łączącego dwie części Rudek.

a. **III Przystanek** – osiedle po kopalni w Rudkach

Ostatnia część spaceru studyjnego nie miała jednego punktu postojowego i odnosi się do całej przestrzeni między budynkami mieszkalnymi była rozbudowana i bardziej koncepcyjna. Wynikało to z nagromadzenia w jednym miejscu wielu potencjałów, ale także problemów i potrzeb rewitalizacyjnych, nad którymi była prowadzona dyskusja. Uczestnicy spaceru – głównie mieszkańcy osiedla zwracali uwagę na potrzebę rewitalizacji społecznej – występujące patologie związane z ubóstwem, bezrobociem i nadużywaniem alkoholu, ale także mocno starzejącą się społecznością. Podkreślono potrzebę stworzenia przestrzeni rekreacyjnych – place zabaw, siłownie, a także modernizację ciągów pieszych.

Następnie poruszono kwestię „ożywienia” społecznego osiedla i jego roli, jaką powinien pełnić po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji. Zgodzono się z faktem, że zarówno miejscowość Rudki – pełniąc liczne funkcje społeczne potrzebuje placu łączącego w sobie funkcje kulturalno- rekreacyjne i gospodarczo-usługowe. Podniesiono również kwestię bezpieczeństwa, zaproponowano rozwój monitoringu osiedlowego oraz doświetlenia ulic. W trakcie dalszej części spaceru pojawiły się uwagi na temat potrzeby modernizacji infrastruktury osiedla poprzez przebudowę zdegradowanych ciągów pieszych, przebudowy i budowy placów zabaw dla dzieci, miejsc spotkań dla seniorów. Działania te poprawią estetykę miejsca i pozytywnie wpłyną na komfort życia mieszkańców oraz odbiór Rudek przez przyjezdnych.

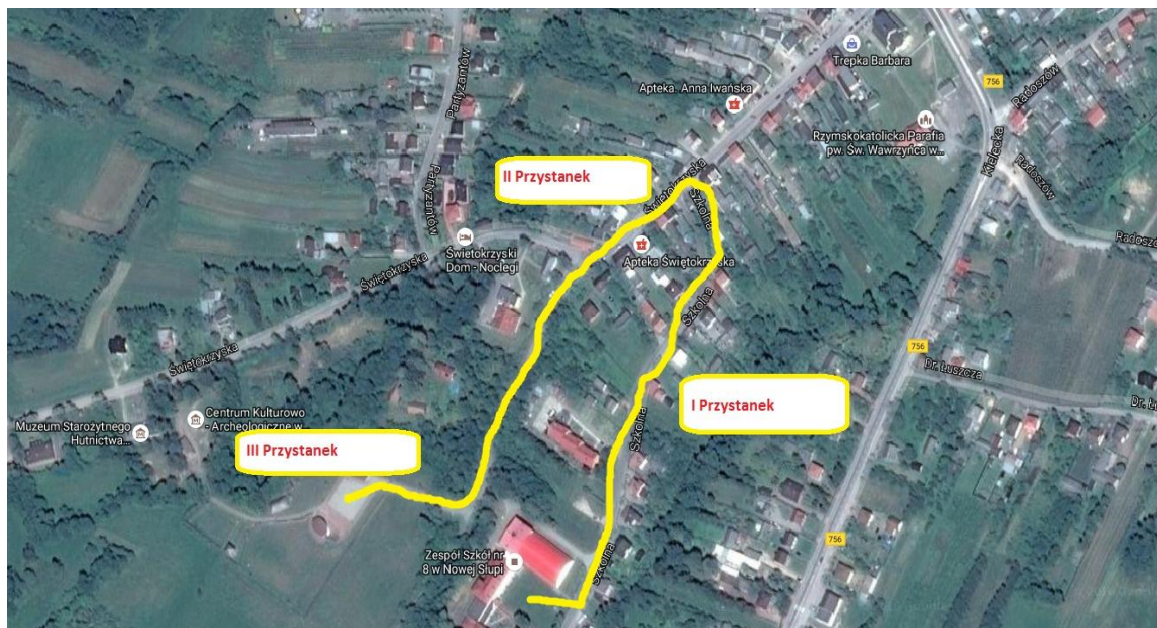
Spacer studyjny wskazał kilka głównych elementów, które zdaniem mieszkańców powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji, zarówno w obszarze społecznym, ale także technicznym, funkcjonalno-przestrzennym i gospodarczym. Przede wszystkim zwrócona została uwaga na stworzenie funkcjonalnego placu o charakterze targowo-rekreacyjnym, który będzie służył wszystkim mieszkańcom. Ma on być miejscem przyjaznym dla wszystkich, ale także ułatwiać wykonywanie codziennych czynności związanych z rekreacją i handlem. Mieszkańcy w trakcie spaceru zwracali uwagę na kwestie bezpieczeństwa, rozwój infrastruktury o charakterze dostosowanym do potrzeb turystów – szlaki piesze i rowerowe, rozbudowę miejsc parkingowych w Rudkach.

SPACER W NOWEJ SŁUPI

Spacer rozpoczął się o godzinie 17.00 przy budynku **Zespołu Szkół w Nowej Słupi przy ul Szkolnej 10** i zakończył na placu przy Centrum Kulturowo-Archeologicznym o godzinie 18.30 – trasa spaceru z punktami przystankowymi oznaczona została na poniższej mapie. W tego rodzaju Konsultacjach społecznych wzięło aktywny udział 33 osoby. Spacer został poprowadzony przez panią architekt Marię Głowacką. W trakcie konsultacji były prowadzone rozmowy z interesariuszami na temat potrzeb rewitalizacyjnych występujących na tym terenie, ale także na temat celów, jakie powinny spełniać odwiedzane miejsca. Dużo czasu

poświęcono na dookreślenie funkcji i wizji ul. Świętokrzyskiej, aby jak najpełniej wykorzystać potencjał ulicy prowadzącej od centrum Gminy do Klasztoru na Świętym Krzyżu.

MAPA 7 TRASA SPACERU STUDYJNEGO W NOWEJ SŁUPI

Źródło: Opracowanie EPRD z wykorzystaniem map Google

Przystanek I : ul. Szkolna

Uczestnicy spaceru na ul. Szkolnej podnieśli kwestię bezpieczeństwa na tej drodze, jako dojazdowej do Zespołu Szkół, ale także jako ciąg komunikacji miejskiej o charakterze samochodowo-pieszym. Zwrócono uwagę na potrzebę poprawy estetyki ulicy i jej najbliższego otoczenia oraz rozbudowę punktów rekreacyjnych pomocnych dla turysty. Podkreślono potrzebę rozbudowy chodników i ścieżki rowerowej, która powinna łączyć się z innymi szlakami. Podkreślono również zachowanie jednego charakteru ul. Szkolnej oraz ul. Świętokrzyskiej. Interesariusze podkreślali również problemy komunikacyjne, jakie pojawiają się np. w trakcie trwania Dymarek, które wiążą się z niewystarczającą liczbą miejsc parkingowych dla osób chcących wziąć udział w eventach, co znacząco wpływa na obniżenie stanu bezpieczeństwa na ciągach komunikacyjnych. Ponadto zwrócono uwagę, że ujednolicenie architektoniczne ulicy pozytywnie wpłynie na jej odbiór przez osoby odwiedzające Nową Słupię, co pomoże w rozwoju usług turystycznych, takich jak noclegi, strefa usługowo-handlowa i gastronomiczna. Wpłynie to pozytywnie na intensyfikację i promocję ruchu turystycznego.

Przystanek II : Skrzyżowanie ul. Szkolnej z ul. Świętokrzyską – teren przy zabytkowej „Opatówce”

Kolejny przystanek miał miejsce przy zbiegu ul. Szkolnej i Świętokrzyskiej w bezpośrednim sąsiedztwie **zabytkowej „Opatówki”**. W tym miejscu interesariusze zastanawiali się nad formułą ul. Świętokrzyskiej, która powinna być jedną z atrakcji turystycznych łączącą centrum Nowej Słupii z wejściem do Świętokrzyskiego Parku Narodowego i dojściem na

Święty Krzyż. Padały przy tej okazji od mieszkańców różne pomysły m.in. zabudowa drewniana stała straganów z produktami lokalnymi, wymiana oświetlenia, stworzenie zaplecza rekreacyjnego w postaci altan, ławek i form małej architektury takiej jak rzeźby, pomniki czy fontanny. Jednocześnie zwrócono uwagę na problem, że ciąg ten zwłaszcza od „rynku” do Opatówki charakteryzuje się zwartą zabudową prywatną o różnorodnej architekturze i estetyce. Podkreślono również potrzebę rozbudowy chodników, a także poprowadzenie ścieżki rowerowej przy ul. Świętokrzyskiej. Wpłynie to na intensyfikację i ukierunkowanie ruchu turystycznego, a jednocześnie poprawi bezpieczeństwo poruszania się pieszych i rowerzystów. Ponadto podkreślono, że ul. Świętokrzyska powinna być ulicą o charakterze reprezentacyjnym ze względu m.in. na położenie przy niej Centrum Kulturowo-Archeologicznego, ale także Muzeum Starożytnego Hutnictwa i odbywające się corocznie Dymarki Świętokrzyskie przyciągające turystów z całej Polski.

Podkreślono również potrzebę, ze względu na ukształtowanie terenu, modernizacji sieci kanalizacji deszczowej. Mieszkańcy zaproponowali również stworzenie iluminacji świetlnych przy kluczowych punktach ul. Świętokrzyskiej m.in. figurze Emeryka, „Opatówce” i bramie do Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Jeżeli chodzi o sam teren Opatówki podkreślono konieczność modernizacji Punktu Informacji Turystycznej być może z rozbudową o funkcje gastronomiczne – mała kawiarnia. Zwrócono przy tej okazji na konieczność utwardzenia skarpy w celu jej ustabilizowania oraz poprawę dostępności i widoczności poprzez aranżację i ukształtowanie zieleni oraz doprowadzenie schodów z poziomu ulicy na plac przez Opatówką.

Podkreślono przy tym, że działania te pozytywnie przełożą się na aspekt gospodarczy i wizerunkowy Gminy. Powinno to korzystnie oddziaływać na chęć rozwoju i pozostania ludzi młodych w Nowej Słupi, a także zachęcić inwestorów do bardziej aktywnej działalności na terenie Gminy. Wszystkie przedstawione potrzeby mają poprawić estetykę Nowej Słupi i stworzyć dogodne warunki dla rozwoju działalności okołoturystycznej przy zachowaniu tradycji historycznej i kulturowej miejsca.

Przystanek III : Plac przy Centrum Kulturowo-Archeologicznym

Ostatni przystanek znajdował się na placu przy Centrum Kulturowo-Archeologicznym. Tam też został na początku poruszony temat rozbudowy miejsc parkingowych w całej miejscowości. Przedstawiciele władz Gminy zasugerowali, co znalazło duże zrozumienie wśród Interesariuszy możliwość, ale i słuszność zbudowania parkingu przy ul. Opatowskiej w bezpośrednim sąsiedztwie Cmentarza, a w pobliżu Urzędu Gminy. Obecnie plac przed Urzędem Gminy dostosowany jest do potrzeb parkingowych, które i tak nie są w pełni zaspakajane dla petentów urzędu, ale także lokali handlowo-usługowych. Brak typowego „Rynku”, który był by miejscem istotnym dla zachowania osi kompozycyjnej oraz odpowiedzią na potrzeby rozwoju rekreacji i turystyki na terenie Gminy.

Powstanie nowoczesnego i funkcjonalnego parkingu przy ul. Opatowskiej wymusza przejście turysty pieszego zmierzającego w kierunku Św. Krzyża przez rynek i dalej ul. Świętokrzyską do Drogi Królewskiej. Oznacza to poprawę ukierunkowania ruchu turystycznego i zwiększenie bezpieczeństwa oraz poprawę logistyki związanej z miejscami parkingowymi.

Ze względu na lokalizację przystanku jednym z głównych tematów był rozwój i wykorzystanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Kulturowo-Archeologicznego. Mieszkańcy zostali poinformowani o planie stworzenia „Świętokrzyskiego Parku Nauki i Rozrywki”. Forma i kształt działalności Parku zostanie opracowany w oparciu o wynik konkursu

ogłoszonego przez Urząd Gminy, a który zostanie rozstrzygnięty w październiku 2016 roku. Była jednak pełna zgoda uczestników spaceru na jak najpełniejsze wykorzystanie potencjału historyczno-kulturalnego związanego z tradycją dymarek. W odczuciu mieszkańców pozytywnie wpłynie to na rozwój gospodarczy i społeczny Gminy poprzez stworzenie atrakcji turystycznej, która zintensyfikuje ruch turystyczny w Nowej Słupi. W tym kontekście zastanawiano się również nad przyszłą funkcją i ewentualnym rozwojem terenów wokół istniejącego Muzeum Starożytnego Hutnictwa. Stwierdzono m.in. że w obecnej formie Muzeum nie spełnia swojej roli, a budynek nie wpływa na poprawę estetyki obszaru. Zasugerowano konieczność modernizacji i przebudowy budynku muzeum pod kątem nowoczesnych, interaktywnych wystaw ze stworzeniem zaplecza warsztatowego za możliwością wytopu żelaza w tradycyjny sposób. Oczywiście funkcje te powinny korespondować i tworzyć zjawisko synergii i komplementarności z powstającym Świętokrzyskim Parkiem Nauki i Rozrywki.

Należy stwierdzić, że oba spacer studyjne przeprowadzone w Rudkach i Nowej Słupi pozwoliły na sprecyzowanie oczekiwań interesariuszy oraz spojrzenie na istniejące bariery i problemy z punktu widzenia mieszkańców, co jest istotną wartością dla końcowego kształtu dokumentu Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia.

Wywiady standardowe i wywiady pogłębione

Kolejną formą konsultacji społecznych były wywiady przeprowadzone indywidualnie z reprezentantami różnych grup interesariuszy, zwłaszcza z osobami decyzyjnymi i mającymi realny wpływ na realizację założeń rewitalizacji w gminie Nowa Słupia. W dniach 16 sierpnia i 24 sierpnia 2016 roku przeprowadzono łącznie dziesięć wywiadów w tym cztery pogłębione. Wywiady były przeprowadzone wg scenariuszy, a odpowiedzi udzielane przez respondentów pomogły w doprecyzowaniu zagadnień związanych z procesem rewitalizacji, a także umożliwiły na wyznaczenie celów i działań, jakie powinny być przeprowadzone w ramach Programu. Respondenci udzielający wywiadów wywodzili się spośród władz Gminy, organizacji pozarządowych i kościelnych, przedsiębiorców i instytucji dbających o rozwój kultury i pomoc osobom wykluczonym. Dobór osób do wywiadów pozwolił na analizę całego obszaru Gminy pod kątem potrzeb społecznych, gospodarczych, funkcjonalno-infrastrukturalnych, technicznych i środowiskowych. Osoby udzielające wywiadów miały wskazać m.in. kluczowe problemy, ale także projekty w poszczególnych obszarach, które ich zdaniem przyczynią się do efektywnego procesu rewitalizacji. Wszystkie osoby uczestniczące w wywiadach wskazywały na potrzebę przebudowy i modernizacji ul. Świętokrzyskiej w Nowej Słupi pod kątem funkcjonalno-przestrzennym, ale także społecznym i infrastrukturalnym. Wiele osób wskazywało także na niewykorzystane potencjały jakim są bliskość Gór Świętokrzyskich i posiadanie bezpośredniego dostępu do Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Klasztoru na Świętym Krzyżu. W trakcie wywiadów przewijały się również kwestie głównych problemów społecznych, z jakimi boryka się gmina. Wśród nich wskazywano najczęściej bezrobocie, ubóstwo, niezaradność życiową, emigrację młodych, wykształconych osób z Nowej Słupi, a także alkoholizm. W kontekście tych zjawisk zwrócono również potrzebą na rewitalizację obszaru sołectwa Rudki. Na tym obszarze poza negatywnymi skutkami zjawisk społecznych występuje również degradacja środowiskowa i zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej. Do tego dochodzi niewystarczająca infrastruktura placu Targowego w Rudkach oraz związana z tym niewystarczająca liczba miejsc parkingowych.

W trakcie wywiadów udało się uściślić wizję i funkcję jaką powinna pełnić ul. Świętokrzyska po zakończeniu procesu rewitalizacji w Gminie. Zwrócono przede wszystkim uwagę na ujednolicenie architektury, poprawę estetyki i rozwój funkcji rekreacyjno-turystycznych, które mogły by być wykorzystywane również w celu intensywniejszej integracji społecznej mieszkańców. Osoby udzielające wywiadów wskazywały na potrzebę remontu obecnego budynku po policji i przeniesienia w to miejsce Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz części pomieszczeń Urzędu Gminy. Po dostosowaniu budynku do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych mieszkańcy zyskali by większą dostępność do wymienionych instytucji. W trakcie wywiadów podkreślono również potrzebę działań miękkich, zwłaszcza w obszarze rozwoju postaw otwartych na rozwój turystyki i obsługi ruchu turystycznego, ale także prowadzenia własnej działalności w efektywny sposób. Zastanawiano się w tym kontekście nad powołaniem centrum przedsiębiorczości lub punktu doradztwa dla przedsiębiorców. Respondenci podkreślali potrzebę stworzenia centrum przedsiębiorczości, które nie tylko czekałoby na firmy z „otwartymi ramionami”, ale również było by miejscem inspiracji dla młodych osób, zastanawiających się nad krokiem w kierunku uruchomienia własnej działalności gospodarczej. Zwrócono uwagę, że przy tej okazji można by wykorzystywać w większym zakresie produkty lokalne, budując w ten sposób markę Gminy Nowa Słupia, jako czystej, przyjaznej i ekologicznej. Zwrócono uwagę, że rozwój turystyki i atrakcyjnych punktów na mapie Gminy byłby wartością dodaną szczególnie dla licznych na tym terenie gospodarstw agroturystycznych, które szukają coraz to nowych argumentów, aby klienci zostali na kilka dni na terenie Gminy.

„Centrum” Nowej Słupi powinno być funkcjonalne i dostosowane do potrzeb mieszkańców w różnym wieku. Wartością dodaną będzie nawiązywanie zagospodarowania tej przestrzeni do historii i tradycji dymarek. W ten sposób stanie się atrakcją turystyczną w województwie świętokrzyskim, która będzie przyciągała miłośników kultury dawnej. Ponad to rynek i ul. Świętokrzyska powinny przejąć część funkcji kulturalnych m.in. poprzez organizację częstych eventów społecznych, sportowych i kulturalnych. W opinii osób udzielających wywiadów przebudowana i zmodernizowana ul. Świętokrzyska ma „tętnić życiem” od godzin porannych aż do wieczornych, co pozwoli na lepsze utożsamianie się osób młodych z Gminą, a także pobudzi procesy integracji społecznej. To ostatnie zjawisko w wywiadach często było podnoszone ze wskazaniem, że wynika ono z wielu przyczyn (nowi mieszkańcy, wielu młodych nie wraca do Nowej Słupi po etapie edukacji), które mogą być łagodzone poprzez efektywną działalność w obszarze turystyki.

Wywiady standardowe i pogłębione spełniły swoją rolę i pozwoliły na wyciągnięcie końcowych wniosków z konsultacji społecznych w kontekście rewitalizacji Gminy Nowa Słupia.

Debata

Ostatnią formą konsultacji społecznych, otwartą dla wszystkich grup interesariuszy była Debata Publiczna nad ostatecznym kształtem i zgłaszanymi uwagami zgłaszanymi do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia 2020+. Odbędzie się ona w dniu 11 października 2016 w budynku Urzędu Gminy w Nowej Słupi. Wzięło w niej udział 18 osób. Była to zarazem ostatnia szansa, aby zgłosić swoje uwagi do projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji, a jednocześnie okazja do zapoznania się z założeniami i planowanymi działaniami, które mają zostać podjęte w celu przeprowadzenia kompleksowego procesu rewitalizacji Nowej Słupi. Ciekawym i dobrze odebranym była prezentacja opinii ekspertów w poszczególnych zakresach tematycznych:

Część I Debaty - Wprowadzenie i prezentacja obszarów. Na początku przedstawieni zostali uczestnicy debaty oraz zasady spotkania:

1. pan Włodzimierz Zaręba – zastępca wójta
2. pani Maria Głowacka – architekt
3. pan Karol Skuza – urbanista i architekt firma Archiplaneo
4. pan Sebastian Gralec – przedstawiciel wykonawcy firmy EPRD

Moderatorem dyskusji był pan Krzysztof Kieszkowski reprezentujący firmę EPRD. W tej części została zaprezentowana pogładowa prezentacja na temat idei rewitalizacji Nowej Słupi, a także wytyczenia obszarów zdegradowanych i przeznaczonych do rewitalizacji oraz celów i działań projektowych po tej części rozpoczęła się właściwa część debaty polegająca na prezentacji swoich stanowisk poprzez zebranych ekspertów i zadawanie pytań przez zgromadzonych interesariuszy

Część II Debaty - Obszar rewitalizacji

Uczestnicy Debaty zastanawiali się i prezentowali swoje stanowiska w kontekście wyznaczeniu dwóch obszarów na terenie Gminy - Nowa Słupia Centrum i Rudki, które powinny zostać objęte procesem rewitalizacji. Zostali poproszeni przez moderatora o przybliżenie metodologii i wytycznych, które pomogły we wskazaniu tych obszarów i udzielili odpowiedzi czemu tylko tych terenów ma dotyczyć rewitalizacja. Paneliści udzielili wnikliwych odpowiedzi, a podsumowania podjął się pan Włodzimierz Zaręba. Następnie swoje pytania i wątpliwości wyrazili przedstawiciele Interesariuszy. Padły m.in. pytania o możliwość poszerzenia obszarów rewitalizacji o całość ul. Szkolnej w Nowej Słupi, a także tereny przy rondzie w Wólce Milanowskiej, jako tereny potencjalnie inwestycyjne. Została również postawiona sprawa zagospodarowania „rynku”, który obecnie nie spełnia swoich funkcji oraz w tym kontekście o zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych, co szczególnie w trakcie imprez masowych typu Dymarki bywa uciążliwe dla mieszkańców całej Gminy, którzy przybywają do nowej Słupi czy na Targ w Rudkach. Do tych zagadnień merytorycznie i rzeczowo odnieśli się eksperci prezentując wizje i możliwe rozwiązania w zależności o przebiegu prac i kwot uzyskanych dotacji. Po wyjaśnieniu wątpliwości poczyniono krótkie podsumowanie i rozpoczęła się kolejna część spotkania.

Część III Debaty - działania i projekty

W tej części przedstawione zostały działania i planowane projekty, które poprzez realizację pozwolą na przeprowadzenie kompleksowego procesu rewitalizacji w Gminie. Zastanawiano się nad projektami w konkretnie wyznaczonych podobszarach rewitalizacji oraz jakie będzie ich oddziaływanie na społeczeństwo, gospodarkę, ład funkcjonalno-przestrzenny oraz środowisko. Zagadnienia zostały poddane dyskusji i przedstawiono podział na dwa etapy rewitalizacji. Pierwszy odnosi się do obszaru Nowej Słupi drugi do sołectwa Rudki, kolejność została określona wg priorytetów, które zostały wykazane na podstawie diagnozy i konsultacji społecznych.

Na koniec debaty moderator zadał jeszcze pytania, które wpłynęły drogą elektroniczną do wykonawcy Projektu, które odnosiły się m.in. do poniższych zagadnień:

1. Dlaczego obszar rewitalizacji Nowej Słupi ogranicza się tylko do tych dwóch lokalizacji, a inne miejscowości zostały pominięte?
2. Jakie plany są w ramach rewitalizacji na wykorzystanie terenu po kopalni w Rudkach?

3. Jak należy rozumieć formułę modernizacji ulicy Świętokrzyskiej i co kryje się pod pojęciem Świętokrzyskiego Parku Nauki i Rozrywki w Nowej Słupi?

Wnioski z debaty zostały zapisane, a część informacji posłużyła do uzupełnienia działań i celów przygotowywanych w ramach Programu Rewitalizacji.

Wnioski z przeprowadzanych badań i konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w Gminie Nowa Słupia z wykorzystaniem 10 różnych form. Dzięki temu udało się uzyskać pełen obraz potrzeb rewitalizacyjnych, a także wyznaczyć obszary zdegradowane wymagające interwencji i kompleksowych działań.

Najważniejszym wynikiem analizy zebranych danych jest możliwość wyznaczenia dwóch obszarów, które zdaniem interesariuszy, wymagają działań rewitalizacyjnych. Pierwszy z nich to **Centrum Gminy**, które znajduje się na terenie sołectwa Nowa Słupia. Drugi obszar, który nie został przez uczestników konsultacji potraktowany równie priorytetowo, ale znacząco wyróżniał się od pozostałych 18 sołectw – jest to sołectwo Rudki, szczególnie obszar starego osiedla. Te wyniki są spójne z diagnozą przeprowadzoną we wcześniejszym rozdziale. Ponadto interesariusze podkreślali kwestie ogólne, istotne dla rozwoju całej Gminy, takie jak redukcja bezrobocia poprzez rozwój przedsiębiorczości, intensyfikacja działań integrujących społeczność, wykorzystanie istniejących potencjałów takich jak walory krajobrazowe, historyczne, Dymarki Świętokrzyskie i sąsiedztwo Gór Świętokrzyskich w celu intensywniejszego rozwoju turystyki, jako kluczowej branży gałęzi przedsiębiorczości dla Nowej Słupi. Uczestnicy konsultacji społecznych dostrzegali potrzebę inwestycji w miejsca aktywnej rekreacji, w tym zwłaszcza w ścieżki rowerowe, siłownie zewnętrzne i place do odpoczynku z małą architekturą. Respondenci zwrócili uwagę na kilka bardzo istotnych zjawisk społecznych – starzenie się społeczeństwa, emigrację młodych osób z Nowej Słupi oraz brak integracji między napływowymi osobami, a dawnymi mieszkańcami. Problemy te powinny w ich opinii zostać objęte działaniami rewitalizacyjnymi.

Z całości zebranych i przeanalizowanych danych w trakcie konsultacji rysuje się obraz Nowej Słupi, jako Gminy, która potrzebuje rewitalizacji zwłaszcza w stworzeniu **przyjaznej turystom przestrzeni w „Centrum” Gminy**, które jako przestrzeń będzie stymulowała rozwój całej Gminy, zwłaszcza w obszarze przedsiębiorczości, integracji społecznej prowadzonej przez działania sportowe i kulturalne. Wyniki konsultacji społecznych każdej z metod badawczych wskazały, jako istotny dla Nowej Słupi, obszar ul. Świętokrzyskiej oraz jej najbliższego sąsiedztwa w tym rynku i ul. Szkolnej oraz położony przy niej kompleks budynków użyteczności publicznej – Centrum Kulturowo-Archeologicznego, powstające „Świętokrzyskiego Parku Nauki i Rozrywki” i Muzeum Starożytnego Hutnictwa. W ocenie interesariuszy to ta przestrzeń, wraz z obecnym odcinkiem drogi łączącym wyżej wymienione obiekty z bramą do Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Urzędem Gminy, powinny zostać objęte w pierwszej kolejności procesem rewitalizacji. W opiniach pojawiały się stwierdzenia, że Gmina potrzebuje działań integracyjnych, które będą służyć całej społeczności, ale również będzie stanowiło wizytówkę Nowej Słupi, jako Gminy nowoczesnej, z tradycjami hutniczymi, stawiającą obecnie na rozwój turystyki, aktywności fizycznej i ekologii.

Zdiagnozowane problemy społeczne w ramach konsultacji potwierdzają zapisy z innych dokumentów strategicznych, w których wymieniano bezrobocie, alkoholizm, słabe więzi społeczne czy emigrację zarobkową, jako zagrożenia i zjawiska negatywnie wpływające na rozwój Gminy. Rozwiązaniem tych problemów ma być proces rewitalizacji nastawiony na stworzenie atrakcyjnego i funkcjonalnego **Centrum** Nowej Słupi, które będzie przyciągało

uwagę różnych grup społecznych swoją aktywnością. Istotnym zagadnieniem na które w każdym rodzaju konsultacji zwracano uwagę to wykorzystanie centralnego położenia tego miejsca oraz możliwości korzystania ze Świętego Krzyża. Zwłaszcza w kontekście bezrobocia modernizacja ul. Świętokrzyskiej powinien wpłynąć na powstanie nowych podmiotów gospodarczych, przyciągnięcie inwestorów, a co za tym idzie powstanie nowych miejsc pracy. Takie potraktowanie i rozumienie rewitalizacji przez interesariuszy świadczy o dużej świadomości społeczeństwa, że nowo kształtowane **"Centrum"** gminy powinno dbać o rozwój w różnych aspektach i "tętnić życiem", po to aby dawać szansę i być stymulatorem dla działania grup społecznych.

Drugim obszarem, o odmiennej charakterystyce, wskazanym jako kolejny obszar, który powinien zostać wpisany do Programu Rewitalizacji, jako wymagający interwencji, to teren dawnego osiedla w sołectwie Rudki. Miejsce to, jak podkreślali uczestnicy konsultacji społecznych, łączy w sobie bogate walory estetyczne i ciekawy układ przestrzenny, z licznie występującymi problemami o charakterze społecznym, z którymi lokalna społeczność boryka się na co dzień. Warto zaznaczyć, że osiedle to jest jedynym kompleksem budynków na terenie gminy o zwartej zabudowie wielorodzinnej. W każdym z obiektów mieszka od kilku do kilkunastu rodzin (oraz dwa budynki w których mieszka ponad 30 rodzin). Przekłada się to na wyraźniejsze występowanie na ograniczonym terenie kłopotów, które w pewien sposób dotyczą całą Nową Słupię, typu bezrobocie, niezaradność życiowa i nadużywanie alkoholu. We wskazaniach respondentów z terenu Rudek to teren, gdzie nie ma przestrzeni umożliwiającej integrację społeczną poprzez różne formy aktywności. Podkreślono w tym kontekście silną potrzebę zmodernizowania i unowocześnienia Placu targowego, który powinien pełnić również funkcje rekreacyjno-społeczne. Podkreślane przez respondentów w kontekście Rudek były przede wszystkim alkoholizm, bezrobocie i ubóstwo, które definiują zachowania prowadzące często do przekazywanej z pokolenia na pokolenia niezaradności. Ważnym aspektem są tereny pokopalniane oraz otoczenie Gór Świętokrzyskich czy sąsiedztwo z Górą Chełmową, które stanowią cenny zasób pod szlaki piesze i rowerowe oraz intensywny rozwój turystyki i w ten sposób nowe zdefiniowanie roli sołectwa, jako bazy turystyczno-noclegowej dla przyjezdnych. Działania, jakie były wymieniane w kontekście procesu rewitalizacji w Rudkach to przede wszystkim stworzenie funkcjonalnej przestrzeni użytecznej społecznie, wykorzystanie potencjału budynku **Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich**, co będzie wymagało gruntownego przekształcenia i modernizacji tego budynku z przystosowaniem go do potrzeb różnych grup wiekowych oraz liczne działania oddolne i projekty społeczne aktywizujące ludność i podnoszące ich kompetencje. Negatywnym zjawiskiem, jest także brak integracji między napływowymi mieszkańcami, a osobami zamieszkującymi od zawsze Rudki.

Działania prowadzone w ramach procesu rewitalizacji, zwłaszcza na terenie Nowej Słupi mają przyczynić się do złagodzenia deficytów występujących w całej Gminie. W innych sołectwach również interesariusze wskazywali na potrzeby i działania, które poprawiłby jakość mieszkania i życia w tych miejscowościach. Należy jednak mieć na uwadze to, że proces rewitalizacji powinien mieć pewne priorytety i być prowadzony etapowo. Działania przeprowadzone w pierwszej kolejności powinny oddziaływać na jak najszersze grono odbiorców lub niwelować problemy, które w bardzo wyraźny sposób wpływają na dobrostan i degradację społeczne, bądź środowiskowe danego obszaru. W drugiej kolejności powinny podejmowane być działania rewitalizacyjne na obszarach zdegradowanych, które ze względu na zmianę swoich funkcji i przekształceń, skutkowałyby obniżeniem statusu mieszkańców

i powodowały narastanie negatywnych zjawisk społecznych, czego doskonałym przykładem jest stare osiedle w Rudkach.

Delimitacja przestrzenna obszarów rewitalizacji

Na podstawie przeprowadzonych prac analitycznych, związanych z diagnozą i konsultacjami społecznymi zostały wyznaczone dwa obszary zdegradowane. Pierwszy z nich znajduje się na terenie Sołectwa Nowa Słupia, drugi na terenie Sołectwa Rudki. Wyznaczenia tych obszarów było możliwe ze względu na występujące różnorodne negatywne zjawiska z obszarów społecznego, gospodarczego, funkcjonalno-przestrzennego, technicznego, a także środowiskowego.

Po dogłębnej analizie potrzeb oraz możliwości rewitalizacji w korespondencji do dokumentów strategicznych i planistycznych podjęto decyzję o wyznaczeniu dwóch obszarów rewitalizacji znajdujących się na terenach zdegradowanych. Obszary rewitalizacji zostały skategoryzowane wg priorytetów działań. Pierwszy i kluczowy dla całego programu rewitalizacji określono jako OBSZAR REWITALIZACJI – NOWA SŁUPIA. Drugim w kolejności ważności w procesie rewitalizacji obszarem został wskazany OBSZAR REWITALIZACJI – RUDKI. W celu zachowania czytelności i przejrzystości dokumentu, każdy z obszarów zostanie omówiony jako osobny podrozdział, jednak dla komplementarności Programu, jak również dla realizacji postawionych w nim celów oba obszary rewitalizacyjne powinny zostać objęte wsparciem, co pozwoli na złagodzenie negatywnych zjawisk na tych obszarach, ale także będzie służyło rozwojowi całej Gminy Nowa Słupia.

Kierując się wytyczonymi obszarami przeznaczonymi do Rewitalizacji w Gminie Nowa Słupia stworzono poniższą tabelę, w której sprawdzono, jaki procent powierzchni Gminy i jaki procent mieszkańców będzie znajdował się na terenach rewitalizowanych.

TABELA 10 PROCENT POWIERZCHNI GMINY I LICZBA LUDNOŚCI ZAMIESZKUJĄCA OBSZARY OBJĘTE PROCESEM REWITALIZACJI

OBSZAR	POWIERZCHNIA (W HA)	% POWIERZCHNI GMINY	LUDNOŚĆ (N)	% LUDNOŚCI GMINY
Gmina Nowa Słupia	8 600	100	9635	100
Nowa Słupia	60,8	0,71	750	7,77
Rudki	58,0	0,67	985	10,23
Razem	118,8	1,238	1375	18

Źródło: Opracowanie własne EPRD na podstawie danych gminnych i GUS 2016.

Zaprezentowane dane i wyznaczone obszary do rewitalizacji są zgodne z wytycznymi mówiącymi o tym, że obszar rewitalizowany nie może być większy niż 20% obszaru Gminy i nie może na nim zamieszkiwać więcej niż 30% całej ludności. Wyznaczone obszary w Gminie Nowa Słupia spełniają powyższy warunek.

Obszar rewitalizacji- Nowa Słupia

Pierwszym etapem rewitalizacji Gminy Nowa Słupia będą działania w sołectwie Nowa Słupia, które pełni funkcje centralne dla całej jednostki administracyjnej. Działania zostały zlokalizowane w miejscowości Nowa Słupia, która jest stolicą Gminy i pełni istotne funkcje dla wszystkich mieszkańców. Jednocześnie na terenie miejscowości występuje duże natężenie negatywnych zjawisk o charakterze przestrzennym, gospodarczym, technicznym i środowiskowym. W celu dokładnego określenia potencjałów i celów oraz siły oddziaływania poszczególnych zjawisk została przeprowadzona analiza urbanistyczna wraz z diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych. Należy także podkreślić, że poprzez problemy i potrzeby, które dotyczą miejscowości nie wykorzystuje ona w pełni swoich walorów związanych z położeniem u podnóża Świętego Krzyża – jako centrum turystyczne i rekreacyjne, nie tylko Gminy, ale także regionu. Dzięki efektywniejszemu wykorzystaniu istniejących potencjałów, w tym historycznego związanego z wytopianiem rudy żelaza, Nowa Słupia powinna poprzez działania przeprowadzone w ramach procesu rewitalizacji mocno oddziaływać na całą Gminę oraz stworzyć korzystne rozwiązania dla nowych inwestorów i powstawania miejsc pracy związanych z sektorem turystycznym. Poniżej zaprezentowano cele w kontekście ładu przestrzennego o znaczeniu lokalnym i regionalnym.

Ład przestrzenny miejscowości Nowa Słupia

Zabytkowy układ urbanistyczny Nowej Słupi, datuje się na okres 1351 – 1869 r. Stanowi on nieregularny układ przestrzenny z zabudową skoncentrowaną wzdłuż dawnego szlaku pielgrzymkowego. Oś układu pokrywa się z dzisiejszą ul. Świętokrzyską, która od zach. przechodzi w tzw. Drogę Królewską, zaś od wsch. kończy się lejkowatym, zbliżonym do trójkąta Rynkiem. Przy Rynku znajdują się zespoły: kościół parafialny i zachowany reliktowo dawny zespół szpitalny przy kościele p.w. Św. Michała. Przebieg ulic wychodzących z rynku pokrywa się z historycznymi szlakami: na południe - ul. Kielecka, na północ - ul. Bodzentyńska oraz we wschodniej części Rynku - rozwidlenie na ul. Opatowską, dalej na południowy - wschód ul. Staszica - na północny - wschód prowadzącą na Ilżę. Budynki miejscowości nie przedstawiają znaczącej wartości architektonicznej, mają charakter typowy dla tej części regionu.

Obecnie Nowa Słupia, siedziba władz samorządu gminy Nowa Słupia, posiada zdefiniowane historycznie centrum zlokalizowane na przecięciu dróg wojewódzkich (DW751 i DW756), które tworzy Rynek. Obecnie po przebudowie Rynek przejął jeszcze silniej funkcję węzła komunikacyjnego i strefy parkingowej. Przy obecnym rozwoju motoryzacji i wyparcia funkcji usługowych z przestrzeni rynku, to zjawisko, które należy ocenić jako negatywne. Rozwiązanie to rodzi szereg niekorzystnych zjawisk i przede wszystkim alienuje centrum miejscowości z życia społecznego a w przypadku Nowej Słupi z funkcji centrum turystycznego.

Dokonując analizy zasięgów celów, funkcji przestrzennych centrum miejscowości Nowa Słupia oraz dostępności komunikacji publicznej uwzględniono najbardziej centro-twórcze formy zabudowy miejscowości, do których zaliczono główne cele mieszkańców gminy i cele osób przyjezdnych. Są to:

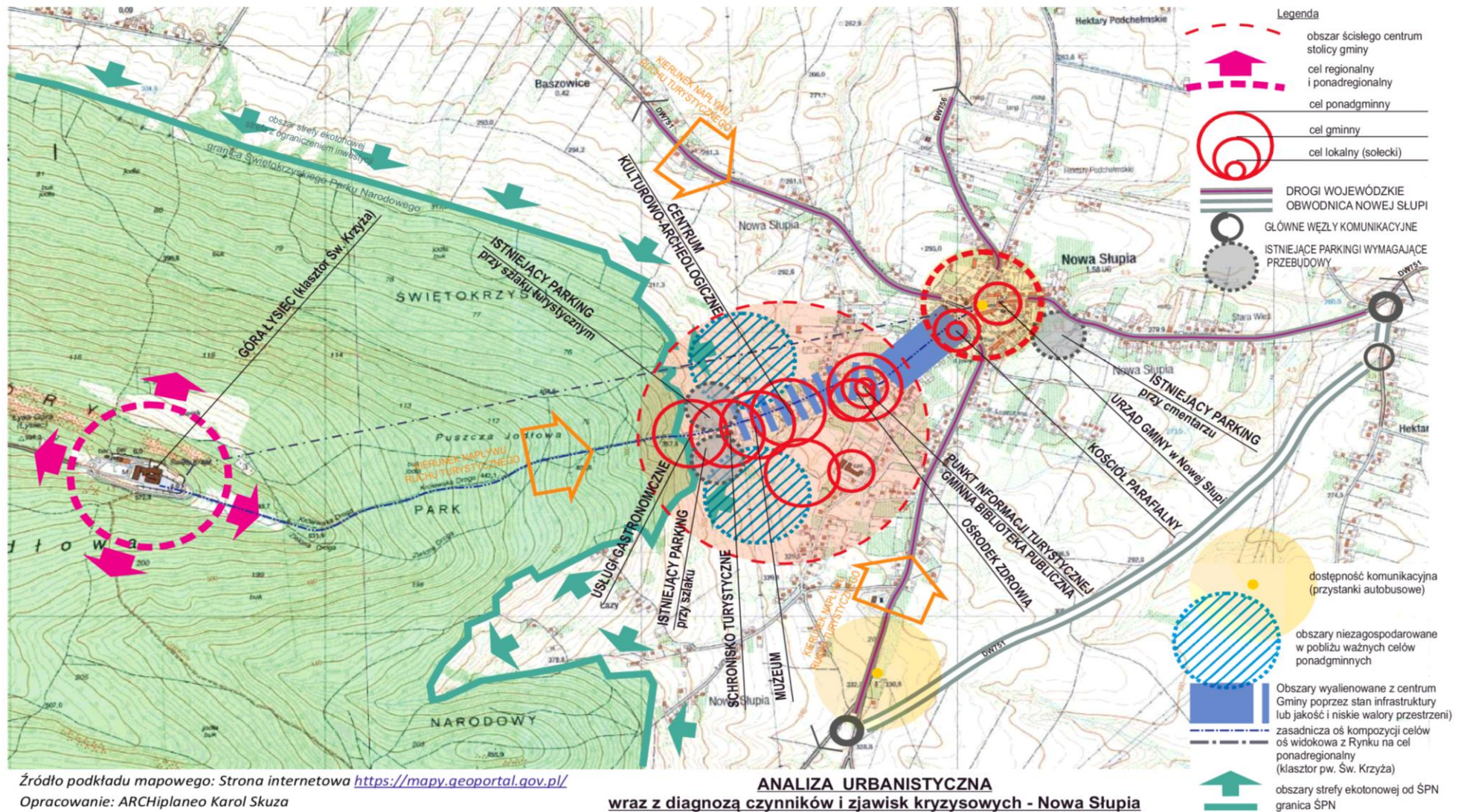
- 1) **cel regionalny i ponadregionalny (jednocześnie)** – Góra Łysiec o silnych tradycjach wczesnosłowiańskich i zlokalizowany tam od XI wieku – Klasztor p.w. Świętego Krzyża – miejsce pielgrzymek wiernych z całego kraju;
- 2) **cele ponadgminne** – Centrum Kulturowo - Archeologiczne, Dom Opatów Świętokrzyskich i Punkt Informacji Turystycznej, Muzeum Starożytnego Hutnictwa, schronisko turystyczne – młodzieżowe, parkingi przy szlaku turystycznym (Droga Królewska), przy cmentarzu i Rynku;
- 3) **cele gminne** – Zespół Szkół w Nowej Słupi przy ul. Szkolnej, Gminna Biblioteka Publiczna w Domu Opatów Świętokrzyskich, Urząd Gminy, Ośrodek Zdrowia, Kościół Parafialny z zapleczem (dom parafialny);
- 4) **cele lokalne (w skali sołectwa)** – sklepy i sklepiki, usługi podstawowe przy Rynku i ul. Świętokrzyskiej.

Układ celów skali lokalnej i ponad lokalnej, wyznacza dwa obszary szczególnej aktywności w miejscowości Nowa Słupia. Pierwszy to obszar centrum z Rynkiem miejscowości – koncentrujący aktywność głównie mieszkańców i będący punktem przesiadkowym przyjezdnych i turystów. Tutaj zauważa się brak przestrzeni publicznej (rynek i ulice sąsiadujące), która zachęcała by do pozostania dłużej w tej części miejscowości i podjęcia społeczno-kulturowych aktywności zarówno turystów jak i mieszkańców . Obecnie są to obszary o typowo komunikacyjnym charakterze.

Drugim obszarem jest obszar aktywności usług i działań związanych z obsługą ruchu turystycznego w Nowej Słupi. Wykształtowały się tutaj usługi o charakterze historyczno–kulturowym, w tym muzealnym, zaplecza bazy noclegowej i gastronomi. Szczególnie dogodne warunki dla rozwoju usług zauważa się w otoczeniu parkingów (podnóża góry) na granicy z ŚPN i wzdłuż ul. Świętokrzyskiej, która jest osią i zarazem szkieletem komunikacji w tym obszarze. Niekorzystnym zjawiskiem jest brak powiązań, zarówno pieszych jak i komunikacji kołowej pomiędzy ulicą Świętokrzyską a ul. Szkolną. Znajdująca się pomiędzy tymi dwoma ciągami komunikacyjnymi atrakcyjna pod względem fizjograficznym i przyrodniczym dolina rzeki z powodzeniem mogłaby być wciągnięta w obszar przestrzeni turystycznej. Tworzenie dostępnych enklaw zieleni w powiązaniu z ważnymi celami miejscowości, szczególnie turystycznymi, powoduje, że zmniejsza się ilość terenów wyalienowanych z przestrzeni publicznej, co poprawia bezpieczeństwo na tych obszarach.

MAPA 8 ANALIZA UBRANISTYCZNA WRAZ Z DIAGNOZĄ CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH – NOWA SŁUPIA

Źródło podkładu mapowego: Strona internetowa <https://mapy.geoportal.gov.pl/>
Opracowanie: ARCHiplaneo Karol Skuza

Waloryzacja przestrzeni miejscowości Nowa Słupia.

Przeprowadzona waloryzacja obiektów i przestrzeni na obszarze sołectwa Nowa Słupia jako obszarze zdegradowanym, charakteryzującym się wysokim natężeniem negatywnych zjawisk we wszystkich obszarach rewitalizacji, pozwoliła na dokładne przyjrzenie się potencjalnym celom i kierunkom procesu. Waloryzacja ta została przeprowadzona w oparciu m.in. o wywiady i spacer studyjny oraz opinie mieszkańców. Fachowa wiedza urbanistyczna i architektoniczna umożliwiła wytyczenie kluczowych dla dokumentu przestrzeni i obiektów, co znalazło swój wyraz w tabeli poniżej.

TABELA 11 WALORYZACJA PRZESTRZENNA MIEJSCOWOŚCI NOWA SŁUPIA

LP	RODZAJ ZABUDOWY	DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	WALORY		UWAGI
			estetyczne Skala (1÷5)	techniczne Skala (1÷5)	
1	2	3	4	5	6
1.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna		1	2	Obiekty zamieszkałe całkowicie lub częściowo. Zróżnicowany charakter zabudowy i odmienna kolorystyka. Większość budynków wymaga doinwestowania i remontu. Niekorzystny odbiór budynków i niskie walory estetyczne obszaru.
2.	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna		2	2	Obiekty zamieszkałe o znacząco zróżnicowanej zabudowie. Zieleń towarzysząca-zdegradowana, wymagająca dosadzeń i stałej pielęgnacji. Infrastruktura drogowa wymaga doinwestowania i remontu.
3.	Zabudowa mieszkaniowa i usługowa Rynek.		2	3	Zabudowa przejściowa. Duża ilość banerów reklamowych znacząco degraduje charakter małomiasteczkowy obszaru opracowania.

4.	Budynek dawnej Policji		1	1	Obiekt nieużytkowany.
5.	Zabudowa usługowa		4	4	Obiekty użytkowane sezonowo, wpisujące się w charakter miejsca.
6.	Zabudowa usługowa - schronisko młodzieżowe		3	2	Obiekt użytkowany. O ciekawej architekturze wpisującej się w krajobraz terenu analizy. Wymaga doinwestowania i przebudowy.
7.	Zabudowa usługowa - budynek muzeum		1	1	Obiekt użytkowany. Wymaga modernizacji oraz dostosowania terenu zagospodarowania dla potrzeb osób niepełnosprawnych (rampa). Duży potencjał terenowy i architektoniczny po przebudowach.
8.	Centrum Kulturowo-Archeologiczne		3	4	Teren użytkowany, zagospodarowanie terenu wymaga remontu i stałej pielęgnacji.

9	Gminna Biblioteka Publiczna i Informacja Turystyczna		5	5	Obiekt użytkowany sezonowo. Teren przyległy wymaga wprowadzenia funkcji uzupełniających. Centrum Kulturowo-Archeologiczne.
			5	5	Obiekt o wysokiej estetyce i stanowiący ważną składową krajobrazu kulturowego miejscowości. Dom Opatów Świętokrzyskich.
10	Przychodnia Gminna		3	5	Obiekt po termomodernizacji. Otoczenie budynku, wejścia i wjazdu oraz w szczególności parking wymaga gruntownej przebudowy – bardzo niska estetyka. Przestrzeń wymagająca ergonomicznych rozwiązań.
12	Urząd Gminy		3	4	Obiekt po modernizacji.
13	Przestrzenie wspólne		4	4	Infrastruktura wymaga stałego nadzoru, miejscami nielicznych remontów, oraz prac pielęgnacyjnych przy zieleni publicznej.
14	Przestrzeń publiczna - Rynek		2	3	Obszar wymaga nadania nowej funkcji. Dotychczasowe zastosowanie – parking wpływa niekorzystnie na charakter przestrzeni publicznej. Zdecydowany deficyt obszarów zielonych i brak bezpiecznych obszarów dla ruchu pieszo-

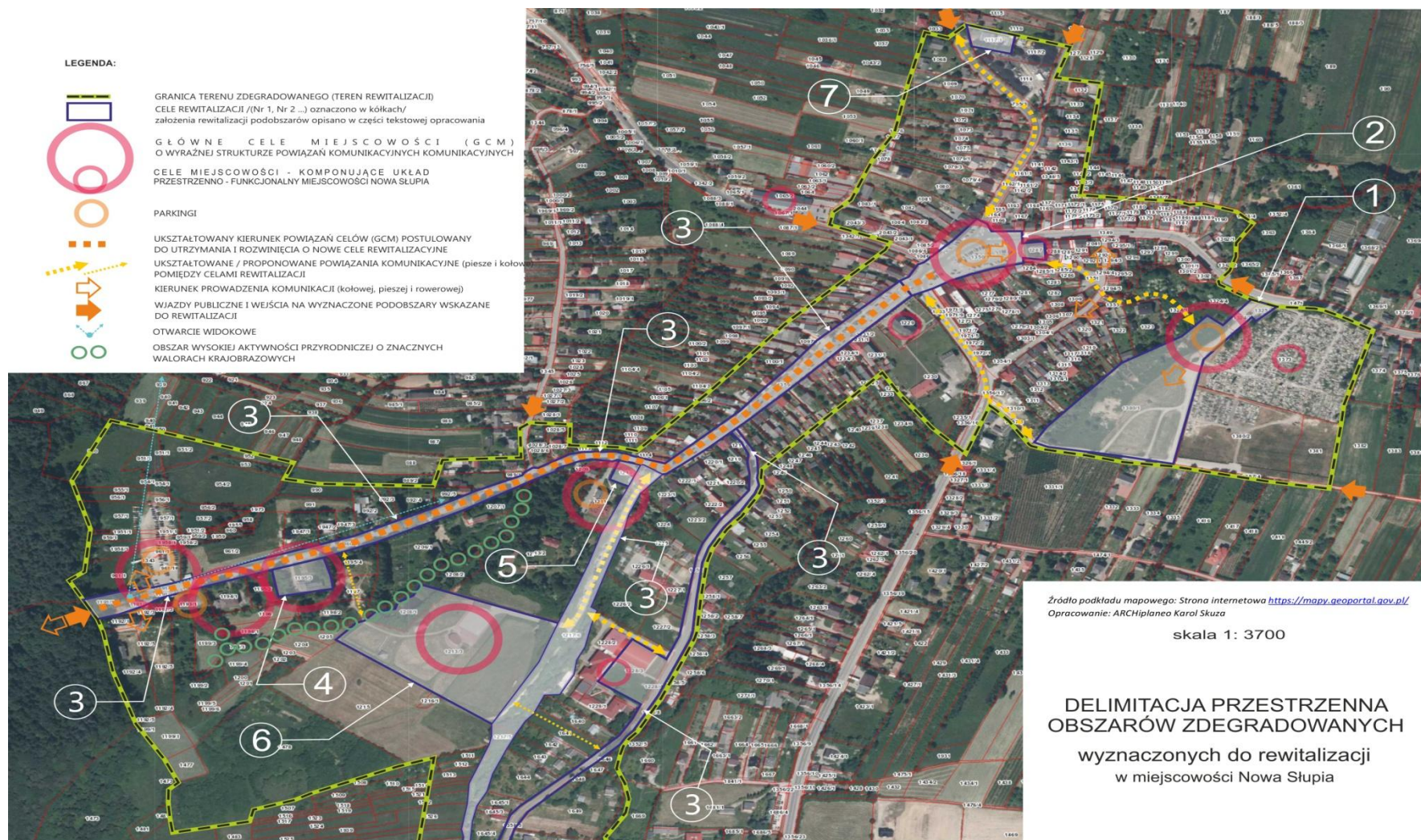
					szego i rowerowego.
15	Infrastruktura Sieć WN ul. Świątkrzyska		1	1	Obiekt znacząco wpływa na degradację krajobrazu, szczególnie w terenach predysponowanych do funkcji turystycznych.
16	Przestrzeń publiczna - ul. Świątkrzyska		2	2	Infrastruktura wymaga remontu i stałego nadzoru.
17	Parking przy cmentarzu. ul. Opatowska		1	1	Infrastruktura i parkingi wymagają remontu, stałego nadzoru oraz przeprojektowania terenu przyległego do cmentarza w celu dostosowania dla osób niepełnosprawnych.
18	Budynek Urzędu Gminy, Zespołu Obsługi szkół Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS)		1	2	Obiekt użytkowany, w pierzei zabudowy wzdłuż ul. Świątkrzyskiej, Podobnie jak cała pierzeja i ulica wymaga przebudowy, modernizacji, przystosowania do obsługi interesantów niepełnosprawnych, wymaga działań pod-

Obszar rewitalizacji w miejscowości Nowa Słupia, zawierający się w obszarach głównych celów mieszkańców i celów turystycznych miejscowości. Obszar ten odznacza się największą intensywnością zarówno niekorzystnych zjawisk przestrzennych i społecznych jak i silnej potrzeby integracji przestrzeni publicznej, w tym poprawy jej estetyki i funkcjonalności. Obszar rewitalizacji łączy ze sobą główne cele miejscowości (cele o wyraźnej strukturze powiązań komunikacyjnych), cele komponujące układ przestrzenno-funkcjonalny miejscowości Nowa Słupia, system istniejących parkingów ogólnodostępnych (w części okresowo płatnych) z istniejącym układem komunikacji kołowej i pieszej oraz postulowanym uzupełnieniem tej komunikacji. Ta ostatnia jest wynikiem potrzeby wzajemnych powiązań między celami rewitalizacji.

Dodatkowo, obszar rewitalizacji zawarł w sobie rozpoznany w trakcie wizji w terenie oraz wyniku analizy dokumentów planistycznych potencjał i wyznacza w swoich granicach tereny mogące potencjalnie w przyszłości być częścią rozwijającej się funkcji usług publicznych i usług związanych z turystyką (obszary o znacznych walorach krajobrazowych i wysokiej aktywności przyrodniczej, miejsca widokowe).

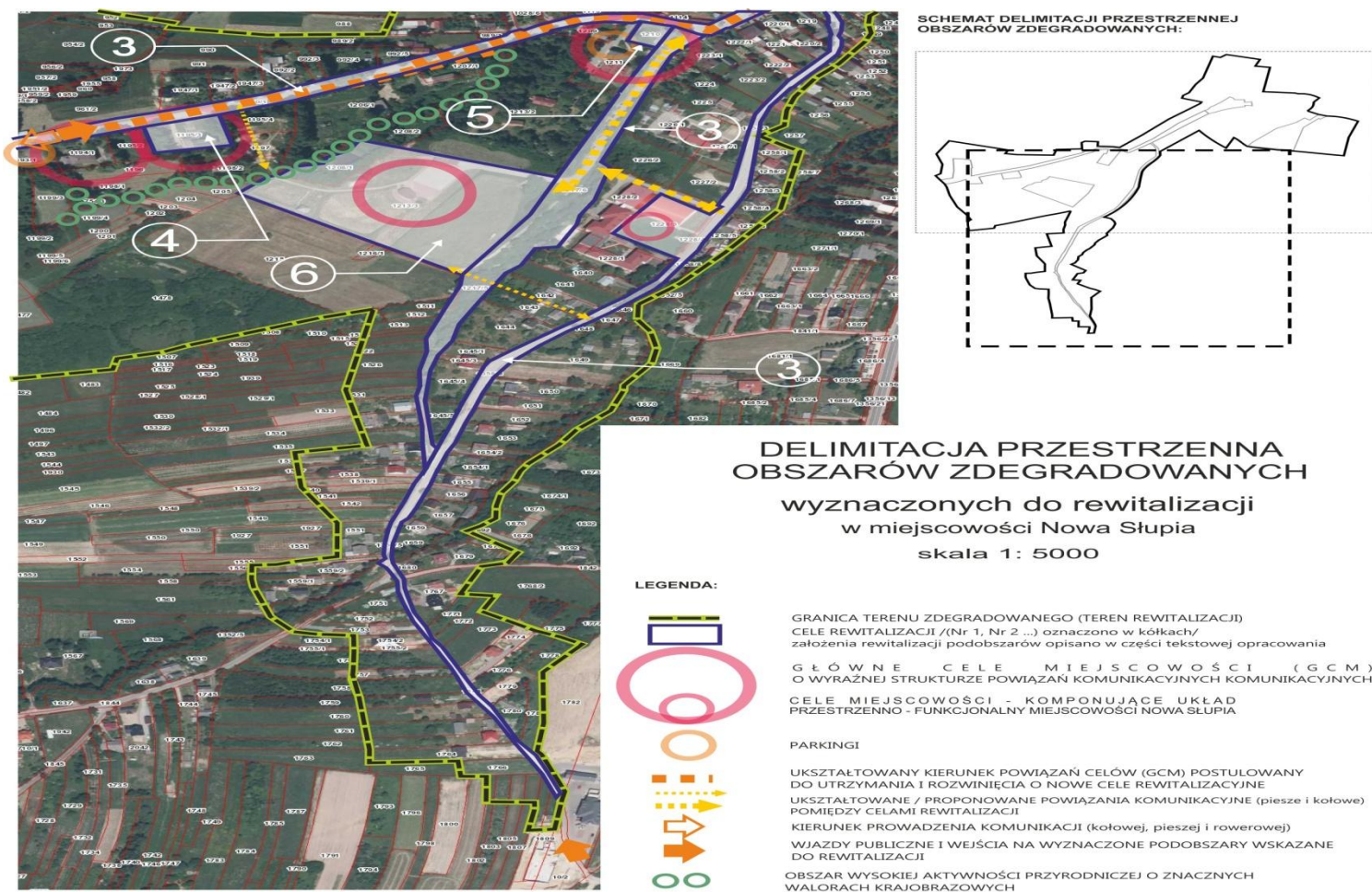

MAPA 9 DELIMITACJA PRZESTRZENNA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH WYZNACZONYCH DO REWITALIZACJI W MIEJSCOWOŚCI NOWA SŁUPIA CZ.1

MAPA 10 DELIMITACJA PRZESTRZENNA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH WYZNACZONYCH DO REWITALIZACJI W MIEJSCOWOŚCI NOWA SŁUPIA CZ.2

Źródło podkładu mapowego: Strona internetowa <https://mapy.geoportal.gov.pl/>
Opracowanie: ARCHIplaneo Karol Skuza

Obszar rewitalizacji - Rudki.

Drugim etapem rewitalizacji Gminy Nowa Słupia będą działania w sołectwie Rudki, na których terenie występuje istotna kumulacja negatywnych zjawisk o charakterze przestrzennym, gospodarczym, technicznym i środowiskowy. W celu dokładnego określenia potencjałów i celów oraz siły oddziaływania poszczególnych zjawisk została przeprowadzona Analiza urbanistyczna wraz z diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych.

Ład przestrzenny miejscowości Rudki

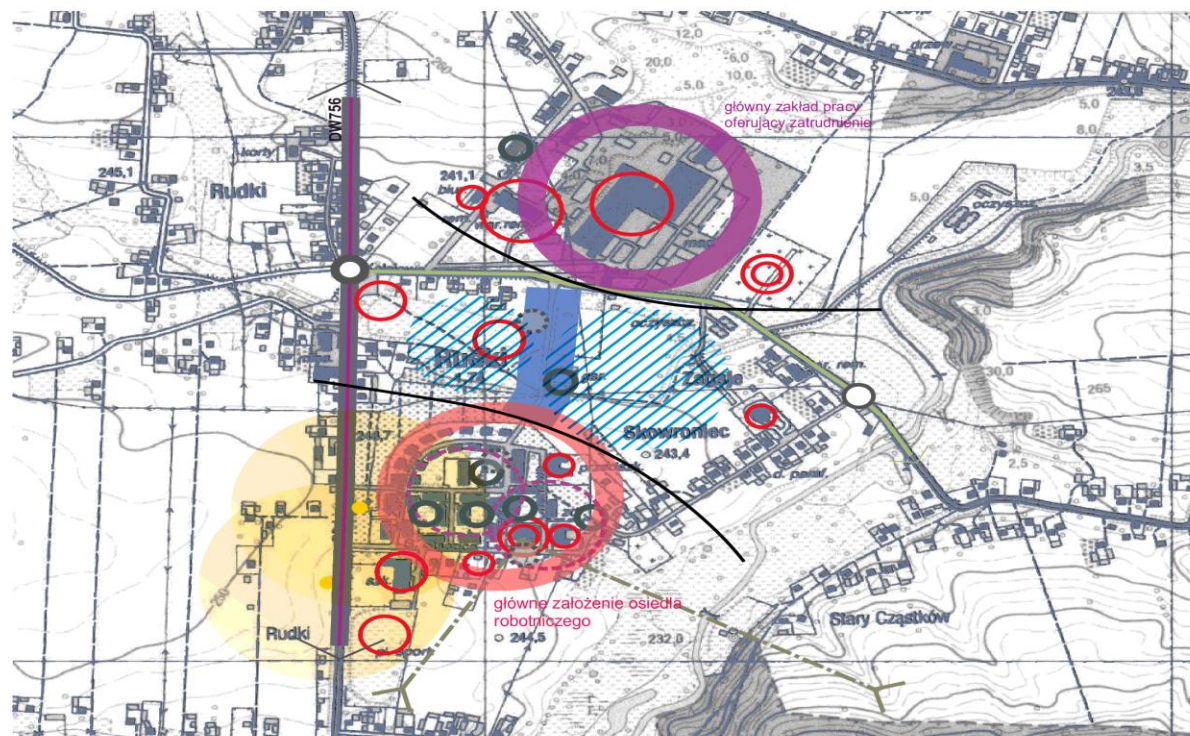
Zasięgi celów i funkcje przestrzenne miejscowości Rudki wynikają z historycznych i ekonomicznych uwarunkowań miejscowości. Tutaj również dokonano analizy i podziału na cele ponadgminne, cele gminne i cele lokalne (sołeckie). Aktywność tych celów zawarła się w dwóch obszarach aktywności: północnym – o charakterze przemysłowo-składowych, gdzie granicę tego obszaru wyznacza ulica Kolejowa, oraz obszarem południowym – z wyraźnie określonym układem dawnego osiedla robotniczego w Rudkach.

Obszar pomiędzy dwoma głównymi obszarami aktywności praktycznie jest niezainwestowany, co sprawia wrażenie jakby miejscowość składała się z dwóch mniejszych osad. Obszar ten posiada znaczne możliwości rozwoju (potencjał terenowy) oraz istniejący układ komunikacyjny (ul. Spółdzielcza), który może zostać rozbudowany o drogi niższej kategorii.

Obszar północny – wyznacza działalność produkcyjno – usługowa, usługi hotelowe z dostępną halą sportową i basenem dla mieszkańców, stanowiące cele ponad gminne i gminne. Celem gminnym i lokalnym zarazem jest cmentarz przy ul. Kolejowej, który nie posiada wyznaczonego parkingu i połączenia z układem pieszo – rowerowych miejscowości (głównym sposobem przemieszczania się).

Osiedle robotnicze w Rudkach jest urbanistycznym założeniem powojennym, powstałym w okresie socjalizmu na przełomie lat 40 i 50-tych. Tutaj układ celów został określony na etapie realizacji osiedla (budowy) i wyznaczają go usługi publiczne (Dom Kultury, ośrodki zdrowia-przychodnia, przedszkole) oraz usługi podstawowe (sklepy w parterach budynków). Późniejsze lata wprowadziły do miejscowości założenie szkolne (obecnie z zapleczem boisk) i budynkami z wielkiej płyty, niestety o bardzo niskiej estetyce. Samo założenie osiedla daje bardzo dobry odbiór przestrzeni, jest czytelne a skala pierwotnych budynków przystająca do rangi miejscowości. Głównym mankamentem osiedla stała się niskiej jakości przestrzeń publiczna, zniszczona pod względem technicznym lub rozwiązana w sposób nieprzystający do obecnych standardów i wiedzy o psychologii przestrzeni. Na mapie analizy wskazano również obszary największych zauważonych zjawisk kryzysowych wynikających z patologii społecznych, degradacji przestrzeni lub zniszczonego potencjału definiowanych pierwotnie funkcji.

MAPA 11 ANALIZA URBANISTYCZNA WRAZ Z DIAGNOZĄ CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W MIEJSCOWOŚCI RUDKI

Źródło podkładu mapowego: Strona internetowa <https://mapy.geoportal.gov.pl/>
Opracowanie: ARCHiplaneo Karol Skuza

ANALIZA URBANISTYCZNA wraz z diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych - miejsc. Rudki

skala 1: 10 000

Legenda

- cel ponadgminny
- cel gminny
- cel lokalny (sołecki)
- droga wojewódzka nr 756
- droga powiatowa nr 0633T
- GŁÓWNE WĘZŁY KOMUNIKACYJNE
- ISTNIEJĄCE PARKINGI WYMAGAJĄCE PRZEBUDOWY
- dostępność komunikacyjna (przystanki autobusowe)
- obszary niezagospodarowane w pobliżu ważnych celów ponadgminnych - alienacja przestrzeni - niewykorzystany potencjał
- Obszary wyalienowane wzdłuż podstawowego układu komunikacji miejscowości
- Obszary niekorzystnych zjawisk społecznych lub przestrzennych
- Obszary koncentracji zjawisk kryzysowych
- panorama widoku na klasztor Św. Krzyża

Waloryzacja przestrzeni miejscowości Rudki

W celu wytyczenia kierunków i priorytetów działań na obszarze rewitalizacji Rudki dokonana została waloryzacja przestrzeni – tabela poniżej. Przedstawione zostały na niej kluczowe obiekty z zaznaczeniem ewentualnych uwag, które powinny zostać uwzględnione na etapie realizacji projektów rewitalizacyjnych, po to aby zachować spójność procesu.

LP.	RODZAJ ZABUDOWY	DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	WALORY		UWAGI
			estetyczne Skala (1÷5)	techniczne Skala (1÷5)	
1	2	3	4	5	6
Obszar poza centrum miejscowości (północ)					
1.	Zabudowa socjalna		1	1	Obiekty zamieszkałe.
2.	Zabudowa socjalna		2	2	Obiekty zamieszkałe. Zabudowa szeregowa znacznie zróżnicowana kolorystycznie. Niekorzystnie wpływa na walory estetyczne obszaru kontrastując z nowszą zabudową. Wymaga modernizacji.
3.	Budynek Urzędu Gminy Ref. Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska		1	1	Niska estetyka i funkcjonalność budynku
4.	Hala sportowa		4	5	Obiekt dostępny dla mieszkańców (w prywatnym władaniu)

5.	Garaże przy placu targowym		1	2	Niska estetyka, znacznie oddalone od miejsc zamieszkania.
6.	Przestrzeń niezabudowana (miejsce targowiska)	 			
		Dawne osiedle robotnicze			
7.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna		2	3	Obiekt zamieszkały, o słabym walorze estetycznym. Wymaga dofinansowania oraz remontu.
8.	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna		4	2-4 w zależności od budynku	Obiekty zamieszkałe. Wymagają znacznego dofinansowania, prac remontowych i stałego nadzoru. Przestrzenie między budynkami tworzą enklawy zieleni, potencjalne tereny wspólnych aktywności sąsiedzkich

9.	Przestrzeń publiczna		2	2-3	Przestrzenie publiczne wymagają znacznej poprawy jakości, estetyki i ich kompozycji.
10.	Przestrzeń publiczna Dojścia, place zabaw	 			Bardzo niska jakość przestrzeni, brak merytorycznych i prospołecznych rozwiązań
11.	Przestrzeń publiczna - otoczenie Domu Kultury				Bardzo niska jakość przestrzeni, brak merytorycznych i prospołecznych rozwiązań
12.	Przedszkole		3	3	Obiekt użytkowany. Wymaga pielęgnacji obszarów zielonych.
7	Budynek Domu Kultury		4,5	4	Obiekt po częściowej modernizacji wewnątrz, wymaga remontu elewacji.

8	Budynek Domu Kultury - otoczenie.		1	1	Teren użytkowany sezonowo, wymaga modernizacji.
9	Przestrzenie wspólne		1	1	Obszar użytkowany, wymaga doinwestowania, remontu oraz nasadzeń roślinnych uzupełniających przestrzeń publiczną.
10	Przestrzenie wspólne		1	1	Infrastruktura wymaga przeprojektowania, stałego nadzoru, oraz prac pielęgnacyjnych przy zieleni publicznej.
11	Przestrzenie wspólne		1	1	Miejsca na odpady komunalne wymagają jednoznacznego określenia.
12	Ośrodek zdrowia		3	2	Obiekt użytkowany o pewnym potencjale; przebudowy wymaga otoczenie obiektu na działce, niedobór miejsc parkingowych i układu komunikacji pieszej, małej architektury.

Poniżej znajduje się mapa na której został wyznaczony obszar zdegradowany, który pokrywa się z obszarem rewitalizacji w Sołectwie Rudki. Uwzględnione zostały cele procesu rewitalizacji, które powinny stanowić priorytet w wyniesieniu tego obszaru na wyższy poziom i rozwiązaniu problemów, które zostały wykazane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych. Jak widać na obszarze rewitalizacji głównymi elementami są dawne osiedle stworzone dla pracowników kopalni oraz plac po byłej kopalni, który po przeprowadzonej rekultywacji terenu jest wykorzystywany jako plac targowy. Dostosowanie tych miejsc do potrzeb mieszkańców i interesariuszy wraz z rozwiązaniami społecznymi pomagającymi

w rozwoju osobistym, ale i integracji społecznej pozwoli na podniesienie jakości życia i pełniejsze wykorzystanie potencjału lokalnego.

Obszar rewitalizacji w miejscowości Rudki, podobnie jak obszar rewitalizacji miejscowości Nowa Słupia, został wyznaczony jako wynik analiz istniejącego (zdegradowanego w części) układu przestrzennego i zdiagnozowanych społecznych zjawisk problemowych. W miejscowości Rudki obszary głównych celów miejscowości oraz celów lokalnych, komponujące wewnętrzny układ powiązań, w szczególnie widoczny sposób obrazuje podział Rudek na dwa obszary, które uwidacznia intensywność celów miejscowości:

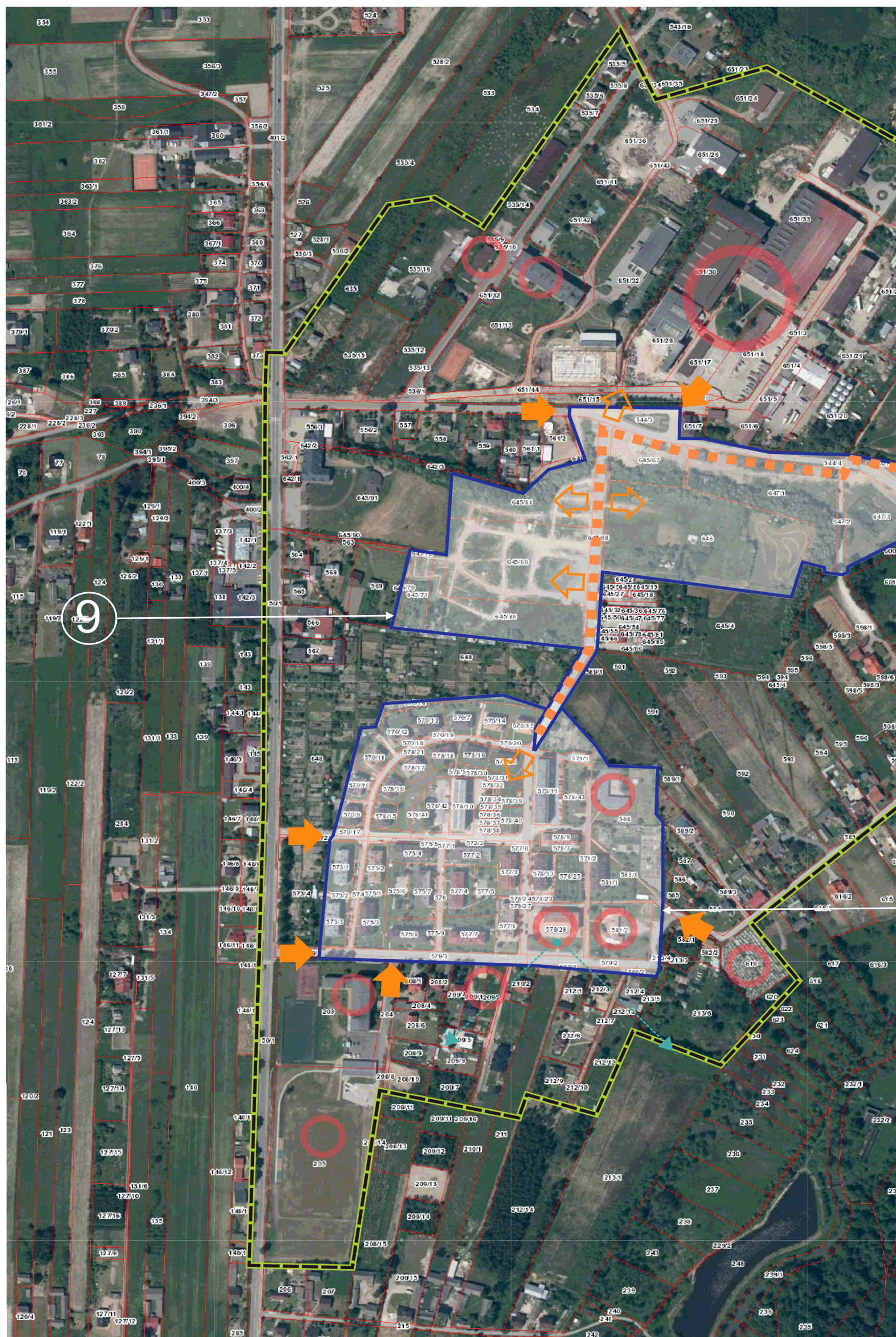
- 1) Obszar północny – o dominacji działalności produkcyjno – usługowej.
- 2) Obszar południowy – wpisujący się w osiedle robotnicze w Rudkach (powstałym w okresie socjalizmu na przełomie lat 40 i 50-tych).

Wyznaczony obszar rewitalizacji w tej miejscowości łączy szerszą problematykę, w tym zawiera w sobie skrajne pod kątem funkcji i przeznaczenia tereny produkcyjno-usługowe, cmentarz i potencjalne tereny inwestycyjne oraz teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami o charakterze publicznym i komercyjnym, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz indywidualnych ogródków działkowych, stanowiących alternatywę dla ogrodów przydomowych.

Obszar wskazany do rewitalizacji w Rudkach zawiera w sobie dwa podobszary (cele rewitalizacji), które poprzez wprowadzenie nowych funkcji i rozwinięcie istniejącej infrastruktury (społecznej i technicznej), będą inicjować integrację lokalnej społeczności oraz aktywować przedsiębiorczość i otworzenie się na działalność spoza gminy. Poniżej w tabeli określono cele jakie mają zostać osiągnięte poprzez działania rewitalizacyjne na tych obszarach. Powyższe obszary oznaczono na mapie numerami 8 i 9.

MAPA 12 DELIMITACJA PRZESTRZENNA OBSZARÓ ZDEGRADOWANYCH WYZNACZONYCH DO RUDKI

LEGENDA:

Delimitacja obszarów rewitalizacyjnych została przeprowadzona przez architektów i urbanistów na podstawie przeprowadzonych analiz negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w dostępnych dokumentach oraz uzyskanych w trakcie konsultacji społecznych. Przy wyznaczaniu obszarów posłużono się najlepszą wiedzą i dobrymi praktykami, aby obszary przeznaczone pod proces rewitalizacji były komplementarne z planowanymi działaniami i oczekiwaniami mieszkańców. Działania w ramach rewitalizacji na wskazanych terenach pozwolą na złagodzenie negatywnych zjawisk w Nowej Słupi oraz poprawią jakość życia. Dodatkowo wzrośnie potencjał Gminy zwłaszcza poprzez działania w Sołectwie Nowa Słupia, gdzie powstające „Centrum” będzie pełniło bardzo istotną rolę dla osób odwiedzających Gminę, jako punkt przystankowy, rekreacyjny i informacyjny o Nowej Słupi, Górach Świętokrzyskich i lokalnych tradycjach kulturowych. Dodatkową atrakcją może być funkcjonalny deptak – ul. Świętokrzyska skierowany w stronę klasztoru na Świętym Krzyżu. Mimo, że obszary do rewitalizacji są rozdzielone od siebie, to przez podział na etap pierwszy Nową Słupię i etap drugi – Rudki Program Rewitalizacji jest spójny. W obu obszarach zostaną przeprowadzone działania umożliwiające podniesienie integracji społecznej, zwiększenie dostępności do miejsc rekreacji, poprzez poszerzenie oferty i modernizację bazy infrastrukturalnej. Działania będą też komplementarne z innymi projektami i będą wykorzystywały efekt synergii potencjałów i planowanych działań.

Analiza SWOT

Na podstawie diagnozy dokumentów zastanych, jak również przeprowadzonej analizy wyników konsultacji społecznych i dokumentów planistycznych określono dwa obszary zdegradowane w Gminie Nowa Słupia. Delimitacja przestrzenna obszarów rewitalizacji została dokonana w rozdziale V, gdzie przedstawiono dokładne opisy obszarów i mapy wraz z określeniem negatywnych zjawisk. Obszary zdegradowane znajdują się na terenie sołectw:

- Nowa Słupia – zaproponowana nazwa obszaru to „**Centrum Nowej Słupi**”;
- Rudki – zaproponowana nazwa obszaru to „**Rudki**”.

Analiza SWOT należy do podstawowych narzędzi, które wykorzystywane są w procesie planowania strategicznego. Bazując na zidentyfikowanej sytuacji wyjściowej, umożliwia sformułowanie takich celów i założeń, które wykorzystują mocne strony analizowanego obszaru i minimalizują jego słabości, a jednocześnie pozwalają na wykorzystanie występujących w otoczeniu szans oraz uniknięcie potencjalnych zagrożeń.

Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- S - Strengths (silne strony), wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
- W - Weaknesses (słabe strony), wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- O - Opportunities (szanse), wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- T - Threats (zagrożenia), wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Tym samym, czynniki rozwoju można podzielić na wewnętrzne oraz zewnętrzne. Do wewnętrznych czynników zalicza się te, na które lokalna społeczność ma bezpośredni wpływ (silne i słabe strony). Czynniki zewnętrzne umiejscowione są natomiast w bliższym i dalszym otoczeniu badanej jednostki – w większości przypadków jednostka nie ma możliwości oddziaływania/wpływu na omawiane czynniki (szanse i zagrożenia).

Analiza została sporządzona dla wyznaczonych obszarów zdegradowanych. Analiza SWOT, jako narzędzie analityczne pozwoli na dokładny opis wyżej wymienionych obszarów pod kątem problemów i barier, ale także szans i potencjałów, które powinny zostać wykorzystane dla właściwego przeprowadzenia założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Nowej Słupi 2020+. Każdy z tych obszarów zostanie przeanalizowany oddzielnie w pięciu obszarach zjawisk, których dotyczy rewitalizacja:

- Zjawiska społeczne
- Zjawiska gospodarcze
- Zjawiska techniczne
- Zjawiska środowiskowe
- Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne.

Taka metodologia analizy SWOT pozwoli na dokładną analizę obszarów zdegradowanych, również w kontekście potrzeb i kierunków rozwoju całej Gminy.

Społeczne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ∠ Dynamicznie rosnąca liczba osób pracujących ∠ Zmniejszające się bezrobocie ∠ Aktywna działalność Centrum Kulturowo-Archeologicznego w Nowej Słupi ∠ Rosnąca liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli ∠ Zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej ∠ Dobry dostęp do opieki zdrowotnej ∠ Duża liczba organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> ∠ Ujemne saldo migracji w gminie ∠ Spadająca liczba mieszkańców ∠ Brak zagospodarowania czasu wolnego osób młodych i starszych ∠ Duża liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ∠ Niewystarczająca aktywność organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz społeczności lokalnej ∠ Niewystarczające zaangażowanie społeczne ∠ Występowanie patologii społecznych

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ∠ Zwiększenie poziomu współpracy podmiotów nakierowanych na działania rozwijające sferę społeczną ∠ Wzrost zainteresowania społeczności programami profilaktycznymi ∠ Realizacja wspólnych przedsięwzięć administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi ∠ Organizacja większej liczby imprez i wydarzeń o charakterze kulturalnym i społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> ∠ Migracje osób młodych z gminy ∠ Pogłębianie się zjawiska izolacji i zaniku więzi sąsiedzkich i społecznych ∠ Coraz mniejsze utożsamianie się mieszkańców z miejscem zamieszkania

Środowiskowe

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ∠ Brak przemysłowych zanieczyszczeń powietrza ∠ Mało przekształcone środowisko i jego duże walory przyrodnicze ∠ Korzystne warunki do prowadzenia agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> ∠ Niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii ∠ Niska świadomość społeczna w zakresie ochrony środowiska ∠ Brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków

Szanse

- ∠ Zachowanie istniejących walorów przyrodniczych, na bazie których możliwy jest rozwój turystyki
- ∠ Wspieranie inicjatyw podmiotów gospodarczych zmierzających do uzyskania dofinansowania inwestycji eliminujących zagrożenia dla środowiska i wspierających rozwój zrównoważony ze środków krajowych i zagranicznych;
- ∠ Rozwój energetyki odnawialnej w kierunku źródeł przyjaznych

Zagrożenia

- ∠ Niszczenie środowiska naturalnego, rosnąca presja turystyczna na obszarach o najcenniejszych walorach przyrodniczych
- ∠ Zbyt małe nakłady na ochronę środowiska i przyrody

Gospodarcze

Mocne strony		Słabe strony	
<ul style="list-style-type: none"> ∠ Stale rosnący udział sektora prywatnego w strukturze własności i zatrudnienia ∠ Położenie, atrakcje turystyczne, dziedzictwo historyczne daje gminie naturalne predyspozycje do rozwoju turystyki ∠ Przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców ∠ Duża rozpoznawalność placu targowego w Rudkach ∠ Rozpoznawalność turystyczna gminy głównie za sprawą obiektów historycznych i wydarzeń ∠ Sprzedaż produktów regionalnych 		<ul style="list-style-type: none"> ∠ Brak oferty dotyczącej wsparcia dla młodych osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej ∠ Skromna ilościowo baza agroturystyczna ∠ Brak reprezentacyjnego miejsca w gminie skierowanego do turystów ∠ Niewielkie zainteresowanie bezrobotnych, prostymi pracami fizycznymi ∠ Potrzeba wzmocnienia kwalifikacji mieszkańców do prowadzenia działalności turystycznej ∠ Niedostateczne wykorzystanie walorów turystycznych ∠ Złe warunki prowadzenia działalności na placu targowym w Rudkach 	
Szanse		Zagrożenia	
<ul style="list-style-type: none"> ∠ Rozwój oparty na turystyce ∠ Powstanie/ zagospodarowanie obiektów przyciągających turystów ∠ Wykorzystanie funduszy strukturalnych z Unii Europejskiej dla rozwoju obszaru ∠ Zewnętrzne źródła finansowania w tym również w zakresie instrumentów zwrotnych ∠ Możliwość wykorzystania nowych rozwiązań instytucjonalnych służących realizacji inwestycji publicznych np.: formuła partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), koncesjonowanie usług ∠ Plac targowy stanowiące profesjonalne i nowoczesne miejsce do prowadzenia handlu 		<ul style="list-style-type: none"> ∠ Odpływ kwalifikowanej siły roboczej do ościennych gmin i powiatów ∠ Brak współpracy między przedsiębiorcami ∠ Niewielka liczba przedsiębiorstw oferujących większą liczbę miejsc pracy ∠ Ograniczone wydatki społeczne na turystykę i rekreację ∠ Niski poziom koordynacji działań informacyjnych i promocyjnych pomiędzy partnerami publicznymi, a przedsiębiorcami działającymi w tym sektorze obsługi ruchu turystycznego 	
Przestrzenno- funkcjonalne i techniczne			
Mocne strony		Słabe strony	
<ul style="list-style-type: none"> ∠ Wstępnie przeprowadzona modernizacja centrum Nowej Słupi ∠ Wspólnoty mieszkaniowe w Rudkach dbające o estetykę i funkcjonalność budynków ∠ Układ urbanistyczny miejscowości Rudki 		<ul style="list-style-type: none"> ∠ Potrzeba termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej zarówno w pierwszym jak i drugim obszarze rewitalizacji ∠ Potrzeba zagospodarowania obszaru i otoczenia targowiska w Rudkach ∠ Brak miejsc parkingowych zarówno w pierwszym jak i drugim obszarze rewitalizacji ∠ Brak mieszkań socjalnych ∠ Niedostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych 	
Szanse		Zagrożenia	

<ul style="list-style-type: none"> ∠ Koncentracja na obszarach rewitalizacji wielu obiektów użyteczności publicznej ∠ Wykorzystanie funduszy strukturalnych z Unii Europejskiej dla rozwoju obszaru; ∠ Realizacja inwestycji związanej z Muzeum Starożytnego Hutnictwa ∠ Możliwość utworzenia deptaka ∠ Możliwość powstania nowych obiektów i atrakcji dla turystów 	<ul style="list-style-type: none"> ∠ Wysokie koszty inwestycji ∠ Niechęć społeczności lokalnych do współdziałania przy realizacji projektów rewitalizacyjnych ∠ Niestabilność/niepewność prawa w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii
--	---

Wizja

Przeprowadzenie konsultacji społecznych i wstępnej diagnozy pozwoliły na delimitację obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi. Obszary te poddane zostały wnikliwej analizie SWOT. W oparciu o te narzędzia i we współpracy z różnymi grupami Interesariuszy została wypracowana wizja rewitalizacji, do której działania i projekty powinny dążyć, aby uzyskać oczekiwany efekt i poprawę na obszarach zdegradowanych. Wizja działań efektów rewitalizacji zostanie przedstawiona w podziale na obszary.

Obszar rewitalizacji- Nowa Słupia

TEREN WSKAZANY DO REWITALIZACJI	PROPONOWANA WIZJA REWITALIZACJI
<p>OBSZAR REWITALIZACJI NOWA SŁUPIA</p> <p>Parking przy cmentarzu przy ul. Opatowskiej- dz.nr 1325, 1324/3, 1380/1 Podobszar nr 1.</p>	<p>Teren zaplecza parkingowego w zieleni dla obsługi ruchu turystycznego oraz uczestników uroczystości i ceremonii</p> <p>Planowane kierunki rozwoju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie potrzeb w zakresie miejsc postojowych dla samochodów osobowych i autokarów, istotne dla ruchu turystycznego i lokalnego • poprawa bezpieczeństwa ruchu • przebudowa terenu zdegradowanego położonego przy ul. Opatowskiej w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza <p>Realizacja funkcji: Zagospodarowanie terenu na działce pod kątem realizacji miejsc postojowych, rozdzielanych pasami zieleni. Parking o znacznym udziale nawierzchni zielonych i zróżnicowanej nawierzchni jezdnej (kostka ażurowa i betonowa). Oświetlenie parkingu z zastosowaniem lamp parkowych. Lokalizacja parkingu wymusza przejście turysty zmierzającego w kierunku szlaku prowadzącego na Św. Krzyż, przez rynek dalej ul. Świętokrzyską do Drogi Królewskiej.</p>
<p>Rynek z budynkiem Urzędu Gminy dz. nr 1350/1, 1287 Podobszar nr 2</p>	<p>Teren placu przed budynkiem Urzędu Gminy oraz budynek urzędu</p> <p>Planowane kierunki rozwoju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizacja centrum gminnej przestrzeni publicznej służącej integracji społeczności miejscowej • promocja turystyczna regionu • poprawa jakości estetycznej ciągów komunikacyjnych turystycznych • likwidacja barier architektonicznych w budynku użyteczności publicznej • termomodernizacja budynku użyteczności publicznej <p>Realizacja funkcji:</p>

- Przebudowa placu przed Urzędem Gminy z przeznaczeniem na centrum gminnej przestrzeni publicznej –miejski rynek, służącej integracji społeczności miejscowej oraz „przystanku” na trasie turystycznej.
- Organizacja letnich ogródków kawiarnianych, siedzisk oraz drogowskazów informujących turystę o miejscowych atrakcjach .
- Przebudowa budynku Urzędu Gminy pod kątem dostosowania do obowiązujących przepisów w tym dostępności dla osób niepełnosprawnych. Termomodernizacja budynku z zastosowaniem OZE.
- Przebudowa dawnego budynku policji z przeznaczeniem na pomieszczenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pomieszczenia administracyjne urzędu. Przebudowa uwzględniająca likwidację barier architektonicznych oraz termomodernizację w tym zgodnie z założeniami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej– wykorzystaniem OZE.

**Pasy drogowe ulic: -
Świętokrzyskiej od
rynku do wejścia do
Parku
-ul. Szkolnej
-ul. Łazy
-ciąg drogi od CKA
do ul. Szkolnej
-Budynek GOPS,
-Boisko sportowe
przy Hali Sportowej i
Zespole Szkół
dz. nr 1359, 1358/3 ,
1844, 1228/4, 1358/5,
1217/5 i 1217/6, 1843,
1228/3, 1191/2,
1191/1, 1352/5, 1360
Podobszar nr 3**

Teren drogi publicznej pełniącej funkcję ciągu komunikacji miejskiej (samochodowej i pieszej) oraz trasy turystycznej

Planowane kierunki rozwoju:

- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu
- poprawa jakości estetycznej ciągu komunikacyjnego
- intensyfikowanie i promocja ruchu turystycznego
- przebudowa budynku GOPS z przeznaczeniem na Dom Seniora
- modernizacja boiska sportowego na terenie Zespołu Szkół i Hali Sportowej

Realizacja funkcji:

1. Budowa sieci kanalizacji deszczowej
2. Budowa chodników oraz ścieżki rowerowej
3. Przebudowa pasów drogowych
4. Budowa sieci oświetlenia parkowego wzdłuż trasy od rynku do wejścia do Świętokrzyskiego Parku Narodowego z zamontowaną iluminacją miejsc charakterystycznych np. „Domu Opata”, postaci Św. Emeryka”
5. Ustabilizowanie skarpy w rejonie „Opatówki”, w tym budowa murków oporowych i tarasowo ukształtowanej zieleni niskiej oraz schodów terenowych prowadzących z poziomu ulicy na poziom placu przed budynkiem

6. Przebudowa i rozbudowa budynku GOPS z przeznaczeniem na Dom Seniora- budynek wymaga kompleksowej przebudowy , dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz termomodernizacji z wykorzystaniem OZE.
7. Przebudowa i modernizacja boiska sportowego na terenie Zespołu Szkół i Hali Sportowej związana z dostosowaniem do obecnie obowiązujących standardów dla boisk sportowych ,w tym rodzaju nawierzchni , oświetlenia płyty boiska, ogrodzenia piłkochwytnymi, zabezpieczenia zaplecza sanitarno-szatniowego.

**Muzeum
Starożytnego
Hutnictwa
dz. nr 1195/3
Podobszar nr 4**

Teren wokół istniejącego Muzeum Starożytnego Hutnictwa oraz teren Świętokrzyskiego Parku Nauki i Rozrywki.

Planowane kierunki rozwoju:

- promocja i intensyfikacja ruchu turystycznego
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości gospodarczej związanej z obsługą ruchu turystycznego
- promocja regionu

Realizacja funkcji:

Rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku Muzeum Starożytnego Hutnictwa z zachowaniem i podkreśleniem walorów architektury budynku. Realizacja w ramach przebudowy współczesnej aranżacji ekspozycji muzealnych z zastosowaniem technik multimedialnych.

Aranżacje budynku umożliwiające prowadzenie warsztatów związanych z tradycją miejsca -wytopen żelaza

**Dom Opata -
biblioteka
i Punkt Informacji
Turystycznej
dz. nr 1210
Podobszar nr 5**

Teren wokół zabytkowej „Opatówki”

Planowane kierunki rozwoju:

- renowacja zabytku wpisanego do rejestru stanowiącego dobra kultury
- promocja regionu
- pogłębianie wiedzy historycznej uczestników zajęć i odwiedzających obiekt

Realizacja funkcji:

- modernizacja Punktu Informacji Turystycznej wraz z aranżacją małej kameralnej kawiarenki
- aranżacja pomieszczeń pod kątem prowadzenia warsztatów w zakresie poznawczym reguł dawnej kaligrafii
- zagospodarowanie terenu z wykorzystaniem ekspozycji pozostałości murów kościoła, wprowadzeniem np. elementu „fontanny -szemrzącej wody” , altanki wspomagającej funkcję kawiarenki,

niskiego kameralnego oświetlenia terenu. Lokalizacja w bliskiej odległości budynku przychodni wymusza realizację zielonego parawanu – w postaci np. pergoli obsadzonej pnącza zimnozieloną zielenią.

Park Dziedzictwa Ziemi Świętokrzyskiej oraz Szlak Legend
dz. nr 1213/3, 1208/1
Podobszar nr 6

Teren w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Kulturowo-Archeologicznego oraz Muzeum Starożytnego Hutnictwa

Planowane kierunki rozwoju:

- promocja dziedzictwa kulturowego regionu poprzez stworzenie unikatowej funkcji turystyczno-kulturowej realizowanej w parku tematycznym oraz na szlaku kulturowym
- wzrost tożsamości lokalnej i regionalnej poprzez promowanie dziedzictwa kulturowego
- wzrost jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do atrakcyjnej ofert kulturalnej
- wzrost dochodowości mieszkańców w związku ze wzrostem liczby turystów na obszarze oddziaływania projektu (dochodów generowanych z sektora usług turystycznych i około turystycznych),
- wzrost rozpoznawalności regionu świętokrzyskiego, jego dziedzictwa kulturowego
- spadek wydatków na pomoc społeczną w związku ze stworzeniem nowych miejsc pracy,
- powstawanie nowych przedsiębiorstw, generujących nowe miejsca pracy

Realizacja funkcji:

- realizacja obiektów Centrum Legend Świętokrzyskich oraz Szlaku Legend
- przebudowa i modernizacja istniejącego amfiteatru
- realizacja infrastruktury technicznej towarzyszącej – dojazdu, zaplecza parkingowego

Dawny budynek policji
dz. nr 1132
Podobszar nr 7

Teren wokół dawnej siedziby policji –budynek użyteczności publicznej

Planowane kierunki rozwoju:

- poprawa warunków dostępu społeczności lokalnej do usług z zakresu administracji
- usprawnienie pracy świadczonej na rzecz mieszkańców Nowej Słupi

Realizacja funkcji:

Przebudowa budynku dawnej siedziby policji z przeznaczeniem na pomieszczenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pomieszczenia administracji UG. Przebudowa uwzględniająca likwidację barier architektonicznych oraz termomodernizację budynku w tym zgodnie z założeniami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej–

wykorzystaniem OZE.

Obszar rewitalizacji- Rudki

**TEREN
WSKAZANY DO
REWITALIZACJI****WSTĘPNY PROJEKT REWITALIZACJI****OBSZAR
REWITALIZACJI
RUDKI****Teren osiedla
mieszkaniowego****Podobszar nr 8****Teren osiedla mieszkaniowego, wielorodzinnego****Realizacja celów:**

- poprawa warunków w zakresie zmniejszenia i eliminacji patologii społecznej
- integracja środowiskowa
- rewaloryzacja i przywrócenie wartości funkcjonalno-przestrzennych osiedla
- promocja turystyczna terenu

Planowane kierunki rozwoju:

1. Modernizacja infrastruktury osiedla poprzez przebudowę zdegradowanych ciągów pieszych, przebudowy i budowy placów zabaw dla dzieci, miejsc spotkań i realizacji zainteresowań dla seniorów
2. Realizacja ciągów pieszych i ścieżki rowerowej
3. Przebudowa istniejących i realizacja nowych miejsc parkingowych
  - obszar przy Domu Kultury – z wykorzystaniem istniejących miejsc postojowych
  - obszar przy ośrodku zdrowia i na jego terenie
  - obszar na terenie osiedla
4. Realizacja oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych
5. Przebudowa boiska sportowego na terenie Zespołu Szkół

**Teren przemysłowy
oraz pasy drogowe
dróg gminnych****Podobszar nr 9****Teren przemysłowy oraz pasy drogowe dróg gminnych****Planowane kierunki rozwoju:**

- scalenie północnej (tereny baz przemysłowych, zakładów produkcyjnych) i południowej (osiedle robotnicze) części miejscowości poprzez uzupełnienie o funkcję mieszkaniowo-usługową na obszarze nie zainwestowanym
- promocja turystyczna terenu

- wspieranie lokalnej przedsiębiorczości

Realizacja funkcji:

1. Realizacja przestrzeni publicznej służącej miejscowej społeczności, na terenie obecnego placu targowego.
2. W ramach funkcji przestrzeni publicznej lokalizacja placu wielofunkcyjnego umożliwiającego organizację imprez na wolnym powietrzu, strefy rekreacyjno – sportowej z siłownią plenerową, miejscem rekreacji różnych grup wiekowych.
3. Realizacja zabudowy mieszkaniowej w tym z mieszkaniami socjalnymi
4. Realizacja ciągów pieszych – chodników wzdłuż ulic oraz ścieżki rowerowej
5. Przebudowa istniejących i realizacja nowych miejsc parkingowych
  - obszar przy placu targowym
  - obszar przy cmentarzu ul. Kolejowej
6. Realizacja oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych

Projektowane działania rewitalizacyjne zapewniają spójność terytorialną rozumianą jako stworzenie harmonijnego, zrównoważonego i policentrycznego rozwoju terytorium gminy poprzez eliminację barier i ograniczeń oraz taki stan zagospodarowania przestrzennego, który gwarantuje poprawę spójności społecznej i gospodarczej.

Cele rewitalizacji

Cel nadrzędny, cele strategiczne i operacyjne

Rewitalizacja to proces, więc ciąg działań, które mają wynieść obszar zdegradowany na wyższy poziom, a jednocześnie mają zostać zminimalizowane występujące obecnie w kumulacji na tym terenie negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, techniczne, środowiskowe czy funkcjonalno-przestrzenne. W oparciu o powyższe założenia oraz definicję opracowaną przez Ministerstwo Rozwoju rewitalizacja jest procesem wieloletnim prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością.

Cel nadrzędny Programu Rewitalizacji:

Wzmocnienie i stymulowanie warunków rozwoju, spójności i ożywienia obszarów rewitalizowanych poprzez realizację działań w obszarze społecznym w powiązaniu z działaniami gospodarczymi i infrastrukturalnymi, technicznymi i środowiskowymi.

Cel nadrzędny oraz cele strategiczne zostały skorelowane z celami zapisanymi w Strategii Rozwoju Gminy Nowa Słupia na lata 2016-2023 oraz Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022. Została przeprowadzona diagnoza i konsultacje społeczne, które wskazały negatywne zjawiska, potrzeby i wyzwania przed którymi stoi Gmina Nowa Słupia. Pozwoliło to na delimitację dwóch obszarów na terenie Gminy, które kumulują dużą ilość niepożądanych zjawisk, ale posiadają także liczne atuty, które pomogą w rozwoju gminy i mogą w bardziej efektywny sposób służyć lokalnym mieszkańcom.

W oparciu o zebrane dane i potrzeby wyrażone w trakcie konsultacji społecznych został określony cel nadrzędny Lokalnego Programu Rewitalizacji Nowej Słupi 2020+ cele strategiczne oraz cele operacyjne dla poszczególnych obszarów.

TABELA 12 CELE STRATEGICZNE PROGRAMU REWITALIZACJI

OBSZAR	CELE STRATEGICZNE (CS)
SPOŁECZNY	CS1. Wzmocnienie aktywności i integracji społecznych
GOSPODARCZY	CS2. Wsparcie przedsiębiorczości szczególnie poprzez rozwój turystyki
TECHNICZNY I PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNY	CS3. Zapewnienie ładu przestrzennego i uporządkowanie kluczowych dla rewitalizacji przestrzeni publicznych
ŚRODOWISKOWY	CS4. Poprawa środowiska naturalnego

Realizacja celów strategicznych zależy przede wszystkim od skali zaangażowania lokalnych podmiotów oraz skłonności do podejmowania partnerskich projektów. W poniższej tabeli przedstawiono kluczowe podmioty, które należy włączyć w proces wdrażania Programu w ramach wyznaczonych celów. Każdorazowo wskazano na władze lokalne, które powinny tworzyć warunki do wyznaczania aktywności podmiotów reprezentujących sektor obywatelki i sektor biznesu.

TABELA 13 CELE STRATEGICZNE I PODMIOTY LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI NOWEJ SŁUPI

CELE STRATEGICZNE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	PODMIOTY CELÓW STRATEGICZNYCH
CS 1 Wzmocnienie aktywności i integracji społecznych	<ul style="list-style-type: none"> › Grupy nieformalne › Organizacje pozarządowe › Parafie › Szkoły › Władze i instytucje gminne
CS 2 Wsparcie przedsiębiorczości szczególnie poprzez rozwój turystyki	<ul style="list-style-type: none"> › Sektor przedsiębiorstw › Mieszkańcy w wieku produkcyjnym- osoby pracujące i bezrobotne › Dysponenci terenów i obiektów pod działalność gospodarczą › Władze i instytucje gminne
CS 3 Zapewnienie ładu przestrzennego i uporządkowanie kluczowych dla rewitalizacji przestrzeni publicznych	<ul style="list-style-type: none"> › Grupy mieszkańców › Wspólnoty mieszkaniowe › Organizacje pozarządowe › Władze i instytucje gminne
CS 4 Poprawa środowiska naturalnego	

- › Organizacje pozarządowe
- › Władze i instytucje gminne
- › Wszyscy mieszkańcy

Realizacji celów strategicznych ma służyć osiągnięcie celów szczegółowych, wymienionych w poniższej tabeli:

TABELA 14 CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE PROGRAMU REWITALIZACJI

CELE STRATEGICZNE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI		CELE OPERACYJNE (CO)
CS 1	Wzmocnienie aktywności i integracji społecznych	› CO1. Rozwój działalności organizacji pozarządowych
		› CO2. Integracja społeczności
		› CO3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
		› CO4. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców obszaru objętego wsparciem w szczególności osób starszych oraz dzieci i młodzieży
CS 2	Wsparcie przedsiębiorczości szczególnie poprzez rozwój turystyki	› CO5. Stworzenie warunków do powstawania nowych firmy
		› CO6. Podjęcie działań wspierających działające przedsiębiorstwa
		› CO7. Dostosowanie kwalifikacji osób do potrzeb gminnego rynku pracy
		› CO8. Wzmocnienie lokalnej gospodarki, utrzymanie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy
CS 3	Zapewnienie ładu przestrzennego i uporządkowanie kluczowych dla rewitalizacji przestrzeni publicznych	› CO9. Poprawa warunków dla rozwoju funkcji usługowych, również z sektora kultury i turystyki
		› CO10. Modernizacja i zagospodarowanie ciągów pieszych i jezdnych
		› CO11. Modernizacja i dostosowanie budynków użyteczności publicznej
		› CO12. Utworzenie Centrum Legend Świętokrzyskich oraz Szlaku Legend
		› CO13. Poprawa stanu technicznego budynków posiadających walory historyczne i architektoniczne
		› CO14. Budowa mieszkań socjalnych
CS 4	Poprawa środowiska naturalnego	› CO15. Zagospodarowanie terenu targowiska w Rudkach
		› CO16. Poprawa efektywności energetycznej budynków
		› CO17. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów

Równoległa realizacja wskazanych powyżej celów strategicznych i operacyjnych pozwoli na osiągnięcie kompleksowego i zintegrowanego podejścia do procesu rewitalizacji. W zależności od celu szczegółowe dobrane zostały odpowiednie narzędzia, projekty w ramach kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz kompetencje, które pozwolą na osiągnięcie docelowego efektu.

Cele operacyjne w strategicznych obszarach gminy

Ustalone cele operacyjne dotyczą procesów rewitalizacyjnych w całej gminie, ale równocześnie można je przyporządkować pod kątem ważności dla poszczególnych obszarów, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji.

TABELA 15 CELE OPERACYJNE W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH REWITALIZOWANYCH

OBSZAR	CEL OPERACYJNY		NOWA SŁUPIA (CENTRUM)	RUDKI
›	CO1. Rozwój działalności organizacji pozarządowych		◆◆◆	◆◆◆
›	CO2.Integracja społeczności		◆◆	◆◆◆
›	CO3.Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu		◆◆	◆◆◆
›	CO4. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców obszaru objętego wsparciem w szczególności osób starszych oraz dzieci i młodzieży		◆◆	◆◆◆
›	CO5.Stworzenie warunków do powstawania nowych firmy		◆◆◆	◆◆
›	CO6.Podjęcie działań wspierających działające przedsiębiorstwa		◆◆◆	◆◆
›	CO7.Dostosowanie kwalifikacji osób do potrzeb gminnego rynku pracy		◆◆	◆◆◆
›	CO8.Wzmocnienie lokalnej gospodarki, utrzymanie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy		◆◆◆	◆◆◆
›	CO9.Poprawa warunków dla rozwoju funkcji usługowych, w tym przede wszystkim z obszaru kultury i turystyki		◆◆◆	◆
›	CO10.Modernizacja i zagospodarowanie ciągów pieszych tak by ukierunkować ruch		◆◆◆	◆

turystyczny		
> CO11. Poprawa bezpieczeństwa ciągów pieszych i jezdni	◆◆	◆◆
> CO12. Utworzenie Centrum Legend Świętokrzyskich oraz Szlaku Legend	◆◆◆	◆
> CO13. Poprawa stanu technicznego budynków posiadających walory historyczne i architektoniczne	◆◆◆	◆
> CO14. Budowa mieszkań socjalnych	◆	◆◆◆
> CO15. Zagospodarowanie terenu targowiska w Rudkach	◆	◆◆◆
> CO16. Poprawa efektywności energetycznej budynków	◆◆	◆◆
> CO17. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów	◆◆	◆◆
> CO18. Promowanie czystości w przestrzeniach publicznych	◆◆	◆◆

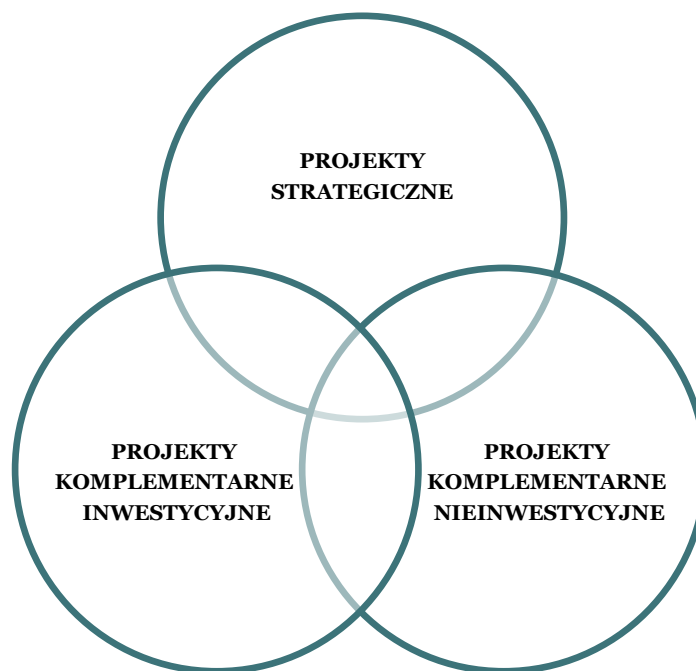
Znaczenie celu dla rewitalizacji obszaru:

- ◆◆◆ – bardzo wysokie znaczenie
- ◆◆ – wysokie znaczenie
- ◆ – umiarkowane znaczenie

Projekty rewitalizacyjne

Istotnym założeniem Programu Rewitalizacji jest wypracowanie zestawu komplementarnych projektów, które łączą konieczność działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz ograniczania negatywnego zjawiska wykluczenia społecznego z kreowaniem nowych funkcji. Rewitalizacja miejsc i obiektów powinna generować pozytywne efekty związane z tworzeniem nowej i wzmacniania istniejącej oferty, których beneficjentami mogliby być w wielu przypadkach nie tylko mieszkańcy obszarów zdegradowanych, ale szerzej cała społeczność gminy.

MAPA 13 KONCEPCJA BUDOWANIA PROJEKTÓW REWITALIZACJI

W ramach przedmiotowego opracowania wyodrębniono i zdefiniowano dwa ściśle określone obszary wymagające wsparcia- sołectwo Nowa Słupia i sołectwo Rudki. Działania polegające na kompleksowej rewitalizacji wskazanych terenów uwzględniają zarówno projekty infrastrukturalne (ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) jak i nieinwestycyjne (m.in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego) wraz ze skrótowymi opisami, podmiotami wdrażającymi, szacunkowymi budżetami zostały zaprezentowane poniżej. Dodatkowo wyróżniono pozostałe projekty infrastrukturalne planowane na zdefiniowanych obszarach. Odrębną kategorię stanowią projekty nieinwestycyjne (miękkie), które bardzo często swoim zasięgiem obejmą nie tylko obszary planowane do rewitalizacji, ale obszar całej gminy. Zostały opisane także projekty komplementarne, zrealizowane w perspektywie unijnej 2007-2013, które związane są ze wskazanymi obszarami do rewitalizacji.

OBSZAR REWITALIZACJI – NOWA SŁUPIA

Projekt strategiczny	Nazwa	Rewitalizacja sołectwa Nowa Słupia- funkcjonalne i przyjazne turystom centrum Gminy
	Zadania	<ul style="list-style-type: none"> > Modernizacja wraz z przebudową infrastruktury towarzyszącej ul. Świętokrzyskiej w Nowej Słupi - utworzenie deptaka > Budowa parkingu na ok. 450 miejsc postojowych na ul. Opatowskiej > Modernizacja i adaptacja budynku po GOPS-ie pod potrzeby domu seniora oraz biblioteki publicznej > Modernizacja i adaptacja budynku po

Projekty komplementarne – inwestycyjne		<ul style="list-style-type: none"> policii pod potrzeby Urzędu Gminy › Renowacja „Opatówki” wraz z zagospodarowaniem terenu › Utworzenie Centrum Legend Świętokrzyskich oraz Szlaku Legend › Udostępnienie zasobów Muzeum Starożytnego Hutnictwa w nowoczesnej i atrakcyjnej formie
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2016 - 2017 › Etap wdrażania – 2018 - 2021 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2022
	Szacunkowy koszt	34 000 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich, Działanie 4.4 Zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego/ przedsiębiorstwa prywatne Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
	Operator projektu	Gmina Nowa Słupia
	Nazwa	Rewitalizacja Gminy Nowa Słupia poprzez poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej
	Cel	Przebudowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół w Nowej Słupi oraz modernizacja boiska do piłki nożnej przy Zespole Szkół w Rudkach
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › etap przygotowawczy - 2016 › etap wdrażania – 2017 › etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2018
	Szacunkowy koszt	700.000,00
	Potencjalne źródła finansowania	RPO WŚ na lata 2014-2020 Działanie 7.4
	Operator projektu	Gmina Nowa Słupia
	Nazwa	Poprawa bezpieczeństwa ciągów pieszych
	Cel	Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Nowej Słupi wraz z modernizacją ulicy
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2017 › Etap wdrażania – 2017 - 2018 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2018
	Szacunkowy koszt	1 500 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej na lata 2016-2019

Projekty komplementarne – nieinwestycyjne	Operator projektu	Gmina Nowa Słupia
	Nazwa	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
	Cel	Budowa kotłowni gazowej w pod potrzeby budynków użyteczności publicznej
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2018 › Etap wdrażania – 2018 - 2019 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2020
	Szacunkowy koszt	1 000 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym
	Operator projektu	Gmina Nowa Słupia
	Nazwa	Eko-lekcja
	Cel	Poprawa stanu środowiska naturalnego przy zaangażowaniu społeczności lokalnych poprzez realizację niewielkich działań inwestycyjnych i edukacyjnych
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2018 › Etap wdrażania – 2018 – 2019 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2019
	Szacunkowy koszt	50 000,00 zł
	Potencjalne źródła finansowania	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program Inicjatywy obywatelskie
	Operator projektu	Organizacja pozarządowa lub grupa inicjatywna
	Nazwa	Animacja kulturalna
	Cel	Animacja dla lokalnej społeczności w oparciu o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2018 › Etap wdrażania – 2019 – 2020 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2020
	Szacunkowy koszt	60 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program Kultura ludowa i tradycyjna
	Operator projektu	Organizacja pozarządowa, Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich
	Nazwa	Własna firma kluczem do sukcesu
	Cel	Wsparcie w formie dotacji osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo po 29 roku życia. W ramach projektu planowana jest organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych (w wieku aktywności zawodowej) chcących

	rozpocząć własną działalność gospodarczą, dotacja na rozpoczęcie działalności oraz wsparcie pomostowe przez 12 miesięcy dla powstałych firm.
Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> > Etap przygotowawczy - 2018 > Etap wdrażania – 2018 – 2019 > Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2019
Szacunkowy koszt	600 000,00
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 10.4.2 Wsparcie aktywności zawodowej osób powyżej 29 roku życia pozostających bez zatrudnienia
Operator projektu	Urząd Gminy Nowa Słupia/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej /organizacja pozarządowa
Nazwa *	Aktywizacja osób bezrobotnych z Gminy Nowa Słupia posiadających znaczne trudności na rynku pracy (III profil)
Cel	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie
Harmonogram	02.-10.2017- 10 miesięcy działania integrujące dla osób zagrożonych wykluczeniem, 10 miesięcy działania aktywizacyjne i przez 10 miesięcy udzielanie wsparcia w postaci zasiłków i pomocy w naturze
Szacunkowy koszt	95000 przy założeniu 10 uczestników
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
Operator projektu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Słupi
Nazwa *	Utworzenie i prowadzenie Dziennego Domu Opieki
Cel	Ułatwienie dostępu i podnoszenie jakości świadczonych usług społecznych poprzez wsparcie usług opieki nad osobami niesamodzielnymi w tym osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Dopuszczenie i adaptacja budynku na wyżej wymienione cele.
Harmonogram	23-miesiące w latach 2017-2019
Szacunkowy koszt	4 000 000 przy 30 osobowej grupie
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Projekt strategiczny	Operator projektu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Słupi
	OBSZAR REWITALIZACJI – RUDKI	
	Nazwa	Rewitalizacja sołectwa Rudki
	Zadania	<ul style="list-style-type: none"> › modernizacja gminnego placu targowego wraz z budową parkingu › termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (budynki w msc. Rudki: przedszkola, zespołu szkół, Centrum Dziedzictwa Gór Świętokrzyskich, ośrodka zdrowia)
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2017 › Etap wdrażania – 2017 - 2019 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2020
	Szacunkowy koszt	5 000 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020: Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich Działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym
	Operator projektu	Gmina Nowa Słupia
	Nazwa	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
	Cel	Budowa kotłowni gazowej na potrzeby budynków użyteczności publicznej (budynki: CDGŚ, Zespołu Szkół, Przedszkola, Ośrodka Zdrowia)
Projekty komplementarne inwestycyjne –	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2018 › Etap wdrażania – 2018 - 2019 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2020
	Szacunkowy koszt	1 000 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 3.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym
	Operator projektu	Gmina Nowa Słupia
	Nazwa*	Rewitalizacja Gminy Nowa Słupia poprzez poprawę estetyki funkcjonalności przestrzeni publicznej
	Cel	Modernizacja budynku i otoczenia Ośrodka Zdrowia w Rudkach ul. Chełmowa 1
	Harmonogram	2017 r. – rozpoczęcie realizacji projektu 2018 realizacja i zakończenie projektu
	Szacunkowy koszt	733 565,30

Projekty komplementarne – nieinwestycyjne	Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
	Operator projektu	Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowej Słupi ul. Świętokrzyska 53
	Nazwa	Przystanek praca
	Cel	Zwiększenie dostępu do zatrudnienia i wsparcie aktywności zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, samotnie wychowujących dzieci (szczególnie kobiet), osób młodych (pow. 29. roku życia) oraz osób powyżej 50 roku życia
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy - 2018 › Etap wdrażania – 2018 – 2019 › Etap rozliczeniowo-sprawozdawczy - 2020
	Szacunkowy koszt	600 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 Działanie 10.2.2 Wsparcie aktywności zawodowej osób powyżej 29 roku życia pozostających bez zatrudnienia
	Operator projektu	Gmina Nowa Słupia/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej/ organizacja pozarządowa
	Nazwa	Aktywizacja 60+
	Cel	Zwiększenie różnorodności i poprawa jakości oferty edukacyjnej seniorów
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy 2016 › Etap wdrażania 2017 › Etap rozliczeniowo- sprawozdawczy 2018
	Szacunkowy koszt	90 000,00 zł.
	Potencjalne źródła finansowania	Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej- Aktywność Społeczna Osób Starszych
	Operator projektu	Organizacja pozarządowa
	Nazwa	Mieszkańcy w działaniu
	Cel	Angażowanie obywateli, poprzez aktywne działanie oraz łączenie aktywności ze zdobywaniem wiedzy w sferze działań obywatelskich
	Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> › Etap przygotowawczy 2016 › Etap wdrażania 2017 › Etap rozliczeniowo- sprawozdawczy 2018
	Szacunkowy koszt	120 000,00
	Potencjalne źródła finansowania	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
	Operator projektu	Organizacja pozarządowa
	Nazwa*	Utworzenie Izby Pamięci Kopalni Pirytu

Projekty
komplementarne
zrealizowane
latach 2007-2013

w

„Staszic” w Rudkach	
Cel	Gromadzenie zbiorów i zabytkowych przedmiotów, dawnych historii związanych z kopalnią w celu stworzenia kolejnego atrakcyjnego punktu turystycznego – zachowanie tradycji i pamięci o minionych latach.
Harmonogram	2017-2020
Szacunkowy koszt	100 000
Potencjalne źródła finansowania	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Ministerstwo Kultury
Operator projektu	Towarzystwo Przyjaciół Rudek
Nazwa	Rewitalizacja terenów dymarkowskich w miejscowości Nowa Słupia
Opis	Na obszarze ok. 4 ha wiernie zrekonstruowano osadę hutniczą sprzed 2000 lat. Regularnie odbywają się tu pokazy cyklu produkcyjnego związanego z wytopem żelaza oraz życiem społeczności zamieszkujących m.in. zbocza Łysej Góry
Wartość	4 064 202,22 zł
Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego program: Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego Działanie 6.2 Rewitalizacja małych miast
Operator projektu	Gmina Nowa Słupia
Nazwa	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Nowa Słupia
Opis	Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych będących długotrwale klientami pomocy społecznej
Wartość	341 79,39 zł
Źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej
Operator projektu	Gmina Nowa Słupia/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Słupi
Nazwa	Dziedzictwo starożytnych hutników jako istotny element historii Gór Świętokrzyskich
Opis	Projekt zakładał przygotowanie i organizację 8 spotkań z najstarszą historią regionu świętokrzyskiego na terenie Centrum Kulturowo-Archeologicznego w Nowej Słupi
Wartość	49 000,00
Źródła finansowania	Szwajcarski Program Współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej
Operator projektu	Lokalna Organizacja Turystyczna „Partnerstwo Ziemi Świętego Krzyża”

Nazwa	Nowe kompetencje-nowe możliwości
Opis	W projekcie wzięło udział 40 osób zamieszkujących lub pracujących na terenie Gminy Nowa Słupia, które z własnej inicjatywy podniosły kompetencje z języka angielskiego i obsługi komputera
Wartość	90 963,77 zł.
Źródła finansowania	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki Poddziałanie 9.6 Podwyższanie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i znajomości języków obcych
Operator projektu	Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Słupi z siedzibą w Rudkach
Nazwa	Budowa hali sportowej w Nowej Słupi
Opis	Budowa hali sportowej przy Gimnazjum i Zespole Szkół w Nowej Słupi
Wartość	4 048 176,09 zł.
Źródła finansowania	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego program: Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego Działanie 5.2 Podniesienie jakości usług publicznych poprzez wspieranie placówek edukacyjnych i kulturalnych
Operator projektu	Gmina Nowa Słupia

*Projekty oznaczone „gwiazdką” zostały zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych.

Wskaźniki

System wskaźników stanowi istotny instrument zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia 2020+. Jednym z elementów monitorowania realizacji programu są wskaźniki produktu i rezultatu. Mogą być one również wykorzystywane przy realizacji badań ewaluacyjnych. Dlatego koniecznym stało się ustalenie adekwatnego zestawu wskaźników, które będą jasno zdefiniowane oraz umożliwią skuteczny pomiar cech charakteryzujących istotne wymiary celów programu.

TABELA 16 WSKAŹNIKI PRODUKTU

CELE STRATEGICZNE	WSKAŹNIK PRODUKTU	JEDNOSTKA POMIARU	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA	ŹRÓDŁO POMIARU
CS1 Wzmocnienie aktywności i integracji społecznych	Liczba inicjatyw organizacji pozarządowych, które swoim zasięgiem obejmą tereny rewitalizowane	Szt.	0	10	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji ds.
	Liczba wydarzeń integrujących społeczność lokalną realizowanych na terenach rewitalizowanych	Szt.	0	10	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji ds.
	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych obiektów na obszarze rewitalizowanym wspierających aktywność społeczną, kulturalną lub fizyczną	Szt.	0	3	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji ds.
CS2 Wsparcie przedsiębiorczości szczególnie poprzez rozwój turystyki	Ilość inicjatyw realizowanych na obszarze rewitalizowanym, których celem jest wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	Szt.	0	3	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji ds.
	Ilość projektów zrealizowanych na obszarze rewitalizacji mających na celu dostosowanie kwalifikacji zawodowych mieszkańców do potrzeb gminnego rynku pracy	Szt.	0	1	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji ds.

CS3 Zapewnienie ładu przestrzennego i uporządkowanie kluczowych dla rewitalizacji przestrzeni publicznych	Liczba przedsiębiorstw, które rozpoczęły działalność w sektorze turystyki	Szt.	41 (BDL 2015)	50	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Liczba przedsięwzięć mających na celu modernizację i ukierunkowanie ruchu turystycznego	Szt.	0	1	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Liczba budynków użyteczności publicznej, które zostaną zmodernizowane w celu dostosowania do nowych funkcji społecznych	Szt.	0	3	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Liczba budynków o walorach historycznych i/lub architektonicznych, których stan zostanie poprawiony	Szt.	0	3	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Liczba utworzonych/rozbudowanych parkingów	Szt.	0	2	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Liczba utworzonych/zmodernizowanych obiektów podnoszących atrakcyjność turystyczną	Szt.	0	2	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Ilość ulic na obszarze rewitalizowanym przy których powstaną chodniki	Szt.	0	2	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Ilość zmodernizowanych targowisk	Szt.	0	1	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
CS4 Poprawa środowiska	Liczba budynków znajdujących	Szt.	0	6	Sprawozdawczość	

naturalnego	się na obszarze rewitalizacji w których nastąpi poprawa efektywności energetycznej				Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Liczba budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizowanym w którym zostanie zmieniony na bardziej energooszczędny sposób ogrzewania	Szt.	0	4	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.
	Liczba inicjatyw proekologicznych zrealizowanych przez organizacje pozarządowe	Szt.	0	2	Sprawozdawczość Zespołu Rewitalizacji	ds.

TABELA 17 WSKAŹNIKI REZULTATU

CELE STRATEGICZNE	WSKAŹNIK REZULTATU	JEDNOSTKA POMIARU	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ DOCELOWA
CS1 Wzmocnienie aktywności i integracji społecznych	Liczba inicjatyw o charakterze społecznym i kulturalnym zainicjowanych na obszarach rewitalizowanych przez organizacje pozarządowe	Szt.	0	10
	Liczba osób w roku korzystających z utworzonego miejsca wspierającego aktywność społeczną	Osoba	0	800
	Liczba uczestników w roku inicjatyw lokalnych realizowanych na obszarach rewitalizowanych	Osoba	0	500
	Liczba organizacji powstałych na obszarach rewitalizowanych	Szt.	0	5

CS2 Wsparcie przedsiębiorczości szczególnie poprzez rozwój turystyki	Liczba nowych podmiotów prowadzących działalność na obszarach rewitalizowanych w obszarze turystyki	Osoba	0	10
	Minimalna liczba przedsiębiorstw, które w ciągu roku skorzystają z usług punktu wspierającego przedsiębiorstwo	Przedsiębiorstwo	0	30
	Liczba osób, które dostosowały kwalifikacje zawodowe do potrzeb gminnego rynku pracy	Osoba	0	20
CS3 Zapewnienie ładu przestrzennego i uporządkowanie kluczowych dla rewitalizacji przestrzeni publicznych	Liczba budynków/obiektów użyteczności publicznej, które dzięki modernizacji pełnią nowe lub rozszerzone funkcje na obszarze rewitalizowanym	Szt.	0	5
	Liczba powstałych obiektów, które pełnią funkcję na rzecz mieszkańców i turystów	Szt.	0	2
CS4 Poprawa środowiska naturalnego	Liczba zrewitalizowanych obszarów	Szt.	0	2
	Liczba obiektów użyteczności publicznej na obszarze rewitalizowanym, w których odnotowano zmniejszenie zużycia energii przeznaczonej do ogrzewania	Szt.	0	4
	Liczba obiektów użyteczności publicznej na obszarach rewitalizowanych w których poprawiła się efektywność energetyczna	Szt.	0	4
	Liczba osób, które dzięki realizacji projektu podniosły wiedzę w zakresie ochrony środowiska	Szt.	0	80

Plan rzeczowo-finansowy

W planie rzeczowo-finansowym uwzględniono wszystkie projekty, które zostały zidentyfikowane zarówno w procesie przygotowywania dokumentu jak i prowadzonych konsultacji społecznych. Poniższe zestawienie prezentuje informacje w podziale na strategiczne obszary rewitalizacji, uwzględniając nazwę projektu, jego szacunkowy koszt, planowany termin realizacji oraz źródło finansowania w podziale na środki publiczne (rozumiane jako m.in. środki budżetu Gminy, budżetu państwa, finansowanie z programów Unii Europejskiej) oraz środki prywatne (np. w postaci wkładu własnego organizacji, osób indywidualnych).

TABELA 18 PLAN RZECZOWO-FINANSOWY

STRATEGICZNY OBSZAR REWITALIZACJI	NAZWA PROJEKTU	WARTOŚĆ (ZŁ.)	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI	PLANOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	
				ŚRODKI PUBLICZNE	ŚRODKI PRYWATNE
NOWA SŁUPIA (CENTRUM)	Rewitalizacja sołectwa Nowa Słupia-funkcjonalne i przyjazne turystom centrum Gminy	13 000 000,00	2016-2022	◊	
	Renowacja zabytkowego obiektu „Opatówka”	1 000 000,00	2016-2022	◊	
	Podniesienie atrakcyjności turystycznej poprzez wykorzystanie zasobów i potencjałów Gminy	10 000 000,00	2016-2022	◊	◊
	Udostępnienie zasobów Muzeum Starożytnego Hutnictwa w nowoczesnej i atrakcyjnej formie	6 000 000,00	2018-2023	◊	
	Poprawa bezpieczeństwa ciągów pieszych	1 500 000,00	2017-2018	◊	
	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	1 000 000,00	2018-2020	◊	
	Animacja kulturalna	60 000,00	2018-2020	◊	◊
	Eko-lekcja	50 000,00	2018-2019		◊
	Własna firma kluczem do sukcesu	600 000,00	2018-2019	◊	◊
	Rewitalizacja sołectwa Rudki	5 000 000,00	2017-2020	◊	
RUDKI	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	1 000 000,00	2018-2020	◊	
	Przystanek praca	600 000,00	2018-2020	◊	◊
	Aktywizacja 60+	90 000,00	2016-2018		◊
	Mieszkańcy w działaniu	120 000,00	2016-2018		◊
	SUMA	40 020 000,00			

Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych

Realizacja przedsięwzięć w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia wymaga doboru odpowiednich źródeł finansowania zgodnie z planowanymi rezultatami i celami interwencji. Architektura finansowania procesu rewitalizacji zakłada możliwość zaangażowania środków pochodzących z różnych źródeł finansowania, wykorzystanych przez wielu interesariuszy. Znaczącą wagę mają takie czynniki jak: wielkość udziału we własności dóbr, możliwość zastosowania różnych instrumentów finansowania, dostępność i możliwość uruchomienia środków. Nadal jednak podstawowym źródłem finansowania pozostaną środki pomocowe UE przeznaczone bezpośrednio na rewitalizację lub inne działania merytoryczne, pozytywnie wpływające na poprawę sytuacji na obszarze wsparcia. Jednakże wieloletni horyzont czasowy procesu rewitalizacji każe myśleć o angażowaniu środków finansowych z różnych źródeł, w tym prywatnych jak również tworzenia uwarunkowań wpływających na obniżenie kosztocłonności tych przemian.

Rolą Urzędu Gminy będzie także monitoring źródeł finansowania oraz współpraca w budowaniu montażu finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Niezbędna będzie koordynacja możliwości korzystania ze środków pomocowych funduszy europejskich ze środkami dedykowanymi w ramach polityk sektorowych i instrumentów krajowych. Zastosowanie zasady dodatkowości będzie się przejawiać w elastycznym zaangażowaniu środków publicznych pochodzących z budżetu państwa, z budżetu gminy, ale również w uczestnictwie osób fizycznych i innych osób prawnych w finansowaniu części przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W połączeniu z właściwym harmonogramem, zwiększa to szanse na powodzenie we wdrażaniu Programu.

Poniżej zaprezentowane źródła finansowania w sposób przekrojowy przedstawia wachlarz możliwości finansowania procesu rewitalizacji.

- Środki publiczne

Środki publiczne wspólnotowe

Na poziomie regionalnym, podstawowym źródłem finansowania realizacji Programu Rewitalizacji są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego alokowane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego (RPO WŚ) na lata 2014-2020, w Priorycie inwestycyjnym 9b Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich.

Spośród pozostałych działań RPO WŚ, wspierających proces rewitalizacji w ramach tzw. „parasola rewitalizacyjnego” należy wskazać m.in. te działania, które przyczynią się do:

- poprawy efektywności energetycznej budynków (Priorytet Inwestycyjny 4c. Wsparcie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym),
- zachowania dziedzictwa kulturowego (Priorytet Inwestycyjny 6c. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego),

- poprawy infrastruktury społecznej i zdrowotnej (Priorytet Inwestycyjny 9a. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczynią się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejście z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
- rozwoju przedsiębiorczości (Priorytet Inwestycyjny 8iii. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczości i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw).

Na poziomie krajowym, duże znaczenie będzie miał Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, gdzie współfinansowane mogą być projekty związane z termomodernizacją, remontami obiektów zabytkowych, transportem czy ochroną środowiska naturalnego w ramach następujących działań:

- Działania 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w sektorze mieszkaniowym,
- Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.

Ponadto w sferze społecznej środki w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój przyczynią się do aktywizacji osób młodych czy niezbędnego wsparcia dla osób starszych i zostały zapisane w ramach następujących działań:

- Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy.
- Działania 2.7 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Istotnym źródłem, które może stanowić wsparcie działań rewitalizacyjnych jest także Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w tym przede wszystkim:

- Działanie: Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie: Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury, Typ operacji: Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne oraz Typ operacji: kształtowanie przestrzeni publicznej.
- Działanie: Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER, Poddziałanie: Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
-
- Środki krajowe

Część środków finansowych pochodzących z budżetu państwa zostanie zaangażowana w formie wkładu krajowego w projekty współfinansowane ze środków pomocowych UE, inicjatyw Komisji Europejskiej i innych. Również kierunkowe programy dotacyjne poszczególnych ministerstw mogą stanowić uzupełnienie finansowania działań dla podmiotów operujących na obszarze wsparcia.

- Środki prywatne

Zaangażowanie to przejawiać się może w postaci inwestycji sektora biznesu realizowanych w sposób bezpośredni lub w formule PPP, zarówno w ramach nowych inwestycji, remontach i zagospodarowaniu pustostanów na cele gospodarcze jak i inwestycji publiczno-prywatnych w obiekty lub przestrzeń służącą mieszkańcom gminy. Skala tych inwestycji jest trudna do oszacowania.

- Środki sektora organizacji pozarządowych

Ważnym z punktu widzenia efektów społecznych procesu rewitalizacji, jest kapitał, który jest pozyskiwany przez organizacje w ramach trzeciego sektora. Organizacje pozarządowe występujące w roli grantobiorców mogą dysponować środkami publicznymi niedostępnymi dla samorządu lub prywatnymi.

- Budżet Gminy Nowa Słupia

Budżet Gminy Nowa Słupia będzie angażowany w realizację zadań przewidzianych w Programie Rewitalizacji w następujących przypadkach:

1. Jako źródło współfinansowania dla publicznych przedsięwzięć realizowanych przez Gminę Nowa Słupia częściowo ze źródeł zewnętrznych w tym środków UE
2. Jako źródło finansowania dla publicznych przedsięwzięć realizowanych przez Gminę Nowa Słupia

Instrumenty wdrażania programu, monitoringu i komunikacji społecznej

---

System zarządzania

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu takie sterowanie działaniami, by możliwe było wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawa jakości życia jego mieszkańców, przy zaangażowaniu różnych podmiotów i środków finansowych czy rzeczowych.

Kompleksowy charakter przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewni odpowiedź na zdefiniowane problemy, a łączenie celów i efektów tych zamierzeń, wpłynie korzystnie na niwelowanie deficytów i przyczyni się do zapewnienia trwałości zmian. Jednym z kluczowych elementów zarządzania Programem Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia jest prowadzenie dialogu między aktorami procesu. Zaangażowanie społeczne przejawiające się w określeniu kierunków zmian, nadawaniu priorytetów czy realizacji projektów jest istotną częścią zarządzania procesem. W tym kontekście współtworzenie Programu Rewitalizacji przez Interesariuszy prowadzić będzie do zmian w sposobie postrzegania działań rewitalizacyjnych przez lokalną społeczność.

Podstawowymi aspektami zarządzania procesem rewitalizacji są:

- Umiejętne włączenie wielu interesariuszy w sposób skłaniający do współpracy
- Angażowanie środków finansowych z wielu źródeł

- Wybór, inicjowanie i promowanie przedsięwzięć o wysokim potencjale do wywołania pozytywnych zmian na obszarze wsparcia
- Rozplanowanie poszczególnych inicjatyw w czasie
- Monitoring postępów w realizacji, ocena stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów programu, ewaluacja
- Czuwanie nad trwałością osiągniętych rezultatów

Tak wielowątkowy katalog wymaga zaangażowania wielu podmiotów posiadających odpowiedni mandat do działania. Trzon procesu zarządzania Programem Rewitalizacji, od zainicjowania działań po ich realizację tworzą:

- a) Rada Nowa Słupia
- b) Wójt Nowa Słupia
- c) Zespół ds. Rewitalizacji

Działania, określone potrzebami i deficytami obszarów wsparcia, wpisują się w zakres samorządu gminnego. Gmina w imieniu własnym realizuje wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, tworzy uwarunkowania i prowadzi proces w zakresie posiadanych właściwości.

W imieniu społeczności lokalnej Nowej Słupi, wolę realizacji procesu rewitalizacji, wyraża Rada Gminy, jako organ stanowiący i kontrolny Gminy Nowa Słupia.

Kompetencje Rady Gminy, regulowane w aktach prawnych powszechnie obowiązujących, aktach wykonawczych oraz zawarte w Statucie organu, dają podstawę zainicjowania procesu rewitalizacji na terenie gminy.

Wdrożenie i realizacja programu rewitalizacji spoczywa na Wójcie Gminy Nowa Słupia jako organie wykonawczym oraz pracownikach Urzędu Gminy z jednostkami organizacyjnymi.

Do gminnych zadań publicznych związanych z realizacją Programu Rewitalizacji, pozostających w gestii organu wykonawczego należeć będzie:

- Inicjowanie projektów rewitalizacji, zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami, w oparciu o sprecyzowane deficyty oraz wytyczone kierunki rozwoju gminy,
- Pozyskiwanie i rozliczanie środków finansowych, w szczególności na projekty, w których gmina będzie beneficjentem,
- Angażowanie publicznych środków budżetowych w proces rewitalizacji,
- Wykonanie założeń dedykowanych programów społeczno-gospodarczych i rozwojowych,
- Wykonanie innych zadań własnych samorządu gminnego, sprzyjających osiągnięciu poszczególnych celów długofalowego procesu rewitalizacji.

Monitorowanie

Monitorowanie, czyli stała obserwacja postępów w określonym cyklu czasowym prowadzone będzie na dwóch poziomach: strategicznym (program) i wdrożeniowym (projektów i kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych).

Monitorowanie Programu Rewitalizacji będzie odbywało się na podstawie zarówno danych przekazywanych z realizacji poszczególnych zadań, ale również uwzględniające dane kontekstowe odnoszące się do wskaźników realizacji Programu Rewitalizacji.

Komórka/komórki urzędu Gminy odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów programu składają roczne raporty, które następnie są przedmiotem opinii Zespołu ds. Rewitalizacji.

Na podstawie wyżej wymienionych raportów oraz danych dotyczących poziomu realizacji wskaźników celów strategicznych raz w roku opracowywane jest sprawozdanie z wdrażania, które po zaopiniowaniu przez Zespół ds. Rewitalizacyjny przekazywane jest do Wójta Gminy celem akceptacji. Sprawozdanie podlega publikacji w zakładce Rewitalizacja na stronie Urzędu Gminy najpóźniej 30 dni po jego akceptacji. Sprawozdanie będzie obejmowało wnioski z monitoringu. Wnioski ze sprawozdania monitorującego są podstawą do prowadzenia aktualizacji Programu Rewitalizacji. Wnioski ze sprawozdania monitorującego są podstawą prowadzenia aktualizacji Programu Rewitalizacji.

Zasady wdrażania

Program Rewitalizacji Gminy Nowej Słupi przyjmowany jest uchwałą Rady Gminy Nowa Słupia. Podstawowymi zasadami wdrażania programu są:

1. Kompleksowość- oznacza realizację działań i projektów wieloaspektowo, z perspektywy całej gminy; zasada będzie weryfikowana na poziomie Programu, a nie pojedynczych projektów.
2. Koncentracja terytorialna oznacza, że Program realizowany jest na wskazanym obszarze kryzysowym, który charakteryzuje się szczegółowymi warunkami w skali gminy,
3. Partnerstwo – oznacza włączenie w realizację Programu partnerów społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych.
4. Współpraca- oznacza zarówno współdziałanie w ramach wewnętrznej struktury Urzędu Gminy, jak również pomiędzy partnerami publicznymi, społecznymi i prywatnymi.

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich **komplementarności** w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

- Komplementarność przestrzenna- na etapie tworzenia oraz wdrażania dokumentu wzięto pod uwagę wzajemne powiązania pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi zarówno zrealizowane na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujące się poza nim, ale oddziałujące na obszar zdegradowany. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

- Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziałował na obszary zdegradowane we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym).
- Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemnie uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę ogólnym systemie zarządzania.
- Komplementarność międzyokresowa. Do chwili obecnej Samorząd Gminy nie posiadał Programu Rewitalizacji skupiającego się na zdefiniowanych w diagnozie obszarach zdegradowanych. Jednak Program został opracowany w oparciu o wnioski i doświadczenia z poprzedniej perspektywy programowania.
- Komplementarność źródeł finansowania- opiera się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków m.in. Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania. Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów zdegradowanych.
- Komplementarność finansowa oznacza zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian.

Zaangażowanie i współpraca z Partnerami

Skuteczność realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Słupia zostanie zapewniona dzięki szerokiej partycypacji społecznej w jego wdrażaniu. Urząd Gminy Nowa Słupia chce uzyskać jak największą partycypację społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywny udział w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu, poprzez dotarcie do jak najszerzej grupy beneficjentów działań podejmowanych w ramach Programu. Władza samorządowa chce zaangażować w proces rewitalizacji instytucje mogące być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w Programie, ale także zachęcić mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów Programu.

Współpraca z wieloma partnerami nakłada na Urząd Gminy pewne obowiązki, wśród których powszechnym jest obowiązek informacyjny. Promocja dokumentu wśród beneficjentów docelowych jest ważnym elementem realizacji Programu Rewitalizacji.

Celem informowania Interesariuszy jest w szczególności:

- Zapewnienie pełniejszego przepływu informacji pomiędzy zaangażowanymi Interesariuszami,
- Stworzenie uwarunkowań do zapoznania się Interesariuszy z kształtem i postępami procesu rewitalizacji
- Promocja działań, pozyskiwanie nowych przedsięwzięć oraz podmiotów i osób skłonnych do zaangażowania w zadania rewitalizacji

Dla zwiększenia szans na efektywną realizację przewidzianych działań zakres informacji przekazywanych mieszkańcom gminy obejmuje zagadnienia związane z:

- wyznaczeniem obszarów rewitalizacji
- programach społeczno-gospodarczych uchwalanych przez Radę Gminy
- podejmowanych działaniach, stopniu realizacji programu, kierunkach i celach zmian
- aktualnych możliwościach finansowania zamierzeń rewitalizacji.

Grupami docelowymi promocji i informacji Programu będą beneficjenci wśród, których można wskazać:

- społeczność lokalną,
- organizacje pozarządowe,
- partnerów społeczno-gospodarczych, w tym lokalnych przedsiębiorców,
- media.

Istotą działań promocyjnych jest poinformowanie możliwie największej liczby mieszkańców o ostatecznych zapisach oraz wszystkich istotnych dla nich aspektach rewitalizacji, a także zaproszenie do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów. Nie bez znaczenia jest również fakt, że informowanie o planowanych przedsięwzięciach inwestycyjnych i rewitalizacyjnych to ważny sygnał dla potencjalnych inwestorów i nowych firm, a także dla mieszkańców zainteresowanych otwarciem własnej działalności gospodarczej.

Kolejnym ważnym obowiązkiem będzie konsultacja planowanych działań we współpracy z lokalną społecznością i ich wspólne wdrażanie, tj. opracowanie koncepcji, akceptowanie rozwiązań i realizowanie procesów rewitalizacji. Będzie się to odbywało głównie poprzez bezpośrednie spotkania, które stanowią niezbędny element dialogu społecznego (zwłaszcza w przypadkach projektów społecznych, uzupełniających przedsięwzięcia infrastrukturalne), prowadząc do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełnienia.

Poprzez prowadzenie działań w zakresie promocji i informacji, mających na celu zachęcenie partnerów do zaangażowania w proces realizacji rozumie się:

- umieszczenie informacji na temat stanu realizacji założeń programu na oficjalnej stronie Urzędu Gminy w Nowej Słupi,
- umieszczenie tablic informacyjnych w miejscu realizacji projektów inwestycyjnych,
- zamieszczenie informacji w lokalnych mediach,
- organizację spotkań i konferencji dla społeczności lokalnej na temat wdrażania i/lub aktualizacji Programu,
- umożliwienie szerokiego dostępu do zapisów dokumentu poprzez jego powielenie lub udostępnienie w formie broszur/ulotek najważniejszych zapisów dotyczących realizowanych działań.

Urząd Gminy będzie odpowiedzialny za angażowanie lokalnych, wiarygodnych partnerów, przyciągając ich do realizowania procesu rewitalizacji. W tym celu zostanie uruchomiony system zachęt dla interesariuszy ze szczególnym uwzględnieniem procesu identyfikacji lokalnych liderów (osób wywodzących się ze środowiska nauczycielskiego, pozarządowego, sportowego, przedsiębiorstw). Osoby te będą zdolne do pozyskania poparcia społecznego wśród mieszkańców rewitalizowanych obszarów. Podjęta zostanie także współpraca ze

szkołami, która będzie służyła zaangażowaniu dzieci i młodzieży w sprawy gminy, a także troski o przestrzeń gminną jako dobra publicznego. Tam gdzie to możliwe będą zawierane stosowne porozumienia lub umowy między władzą samorządową lub partnerami, a wykaz partnerstw będzie opublikowany na stronie internetowej gminy w zakładce dotyczącej rewitalizacji.

Uzasadnienie odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

---

Uzasadnienie zawierające informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 49 ustawy ooś

Organ opracowując projekt dokumentu, mając na względzie uwarunkowania wynikające z art. 49 ustawy ooś stwierdza, że opracowywany Lokalny Program Rewitalizacji Nowej Słupi 2020+, nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Realizacja postanowień przedmiotowego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Spis Tabel

TABELA 1 DROGI POWIATOWE W GMINIE NOWA SŁUPIA	19
TABELA 2 REZERWATY NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA	26
TABELA 3 ZŁOŻA SUROWCÓW NA TERENIE GM. NOWA SŁUPIA	26
TABELA 4 ZABYTKI NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA	27
TABELA 5 STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA	29
TABELA 6 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W GMINIE NOWA SŁUPIA	30
TABELA 7 LICZBA MIESZKAŃCÓW SOŁECTW W GMINIE NOWA SŁUPIA NA DZIEŃ 24.06.2016 ROKU	35
TABELA 8 LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH ZAREJESTROWANYCH W KRS Z PODZIAŁEM NA SOŁECTWA	47
TABELA 9 NEGATYWNE ZJAWISKA WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH Z PODZIAŁEM NA SOŁECTWA W GMINIE NOWA SŁUPIA WSKAZANE W TRAKCIE ĆWICZEŃ WARSZTATOWYCH	53
TABELA 10 PROCENT POWIERZCHNI GMINY I LICZBA LUDNOŚCI ZAMIESZKUJĄCA OBSZARY OBJĘTE PROCESEM REWITALIZACJI	85
TABELA 11 WALORYZACJA PRZESTRZENNA MIEJSCOWOŚCI NOWA SŁUPIA	89
TABELA 12 CELE STRATEGICZNE PROGRAMU REWITALIZACJI	116
TABELA 13 CLE STRATEGICZNE I PODMIOTY LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI NOWEJ SŁUPI	116
TABELA 14 CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE PROGRAMU REWITALIZACJI	117
TABELA 15 CELE OPERACYJNE W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH REWITALIZOWANYCH	118
TABELA 16 WSKAŹNIKI PRODUKTU	129
TABELA 17 WSKAŹNIKI REZULTATU	131
TABELA 18 PLAN RZECZOWO-FINANSOWY	134

Spis Wykresów

WYKRES 1 PODMIOTY WG GRUP DZIAŁALNOŚCI	30
WYKRES 2 GOSPODARSTWA ROLNE WG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH	33
WYKRES 3 LICZBA GOSPODARSTW PROWADZĄCYCH HODOWLE	34
WYKRES 4 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY NOWA SŁUPIA W ROKU 2005 ORAZ LATACH 2013-2015	36
WYKRES 5 RUCH NATURALNY W GMINIE NOWA SŁUPIA W LATACH 2010-2015	37
WYKRES 6 MIGRACJE NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA W LATA 2011-2014	37
WYKRES 7 PRACUJĄCY W GMINIE NOWA SŁUPIA WG PŁCI W LATACH 2010-2015	38
WYKRES 8 BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA WG PŁCI	39
WYKRES 9 LICZBA DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO PRZEDSZKOLI I PUNKTÓW PRZEDSZKOLNYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY	41
WYKRES 10 LICZBA UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA	42
WYKRES 11 LICZBA UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW GIMNAZJÓW NA TERENIE GMINY NOWA SŁUPIA	42

WYKRES 12 LICZBA UCZNIÓW I ABSOLWENTÓW SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ W NOWEJ SŁUPI.....	43
WYKRES 13 CHARAKTERYSTYKA BENEFICJENTÓW GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W NOWEJ SŁUPI W 2015 ROKU ZE WZGLĘDU NA WIEK.....	44
WYKRES 14 CHARAKTERYSTYKA BENEFICJENTÓW GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W NOWEJ SŁUPI ZE WZGLĘDU NA WIEK W 2015 ROKU.....	44
WYKRES 15 POWODY UDZIELENIA POMOCY BENEFICJENTOM GOPS W 2014 I 2015 ROKU	45
WYKRES 16 WYKAZ FORM KONSULTACJI SPOŁECZNYCH Z PODZIAŁEM NA ETAPY..	49
WYKRES 17 STRUKTURA PŁCI RESPONDENTÓW.....	50
WYKRES 18 STRUKTURA WIEKOWA RESPONDENTÓW.....	50
WYKRES 19 NAJWIĘKSZE WYZWANIA SPOŁECZNE, PRZED KTÓRYMI STOI NOWA SŁUPIA.....	64
WYKRES 20 WYZWANIA W SFERZE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, KTÓRE NEGATYWNIE WPŁYWAJĄ NA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW.	65
WYKRES 21 WYZWANIA GOSPODARCZE W GMINIE, KTÓRE WPŁYWAJĄ NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SKAŁĘ BEZROBOCIA W NOWEJ SŁUPI.....	66
WYKRES 22 NAJWAŻNIEJSZE BRAKI TECHNICZNO-INFRASTRUKTURALNE W GMINIE, KTÓRE NEGATYWNIE WPŁYWAJĄ NA ROZWÓJ NOWEJ SŁUPI	67
WYKRES 23 LICZBA WSKAZAŃ SOŁECTW, KTÓRE POWINNY ZOSTAĆ ZDANIEM ANKIETOWANYCH OBJĘTE PROGRAMEM REWITALIZACJI W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI.....	68
WYKRES 24 PROBLEMY ZWIĄZANE Z JAKOŚCIĄ ŻYCIA W GMINIE WYMAGAJĄCE INTERWENCJI.....	69

Spis Rysunków

RYSUNEK 1 INTENSYWNOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE NOWA SŁUPIA OKREŚLONYCH W TRAKCIE WARSZTATÓW.....	62
---	----

Spis Map

MAPA 1 WYRYS Z PZPWŚW – KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ – SYNTEZA USTALEŃ.....	11
MAPA 2 WYRYS Z PZPWŚW – KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ – SYNTEZA USTALEŃ.....	15
MAPA 3 LOKALIZACJA GMINY NOWA SŁUPIA NA TLE KRAJU I WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	17
MAPA 4 LOKALIZACJA GMINY NOWA SŁUPIA NA TLE POWIATU KIELECKIEGO	18
MAPA 5 SOŁECTWA GMINY NOWA SŁUPIA.....	19
MAPA 6 TRASA SPACERU STUDYJNEGO PO RUDKACH	76
MAPA 7 TRASA SPACERU STUDYJNEGO W NOWEJ SŁUPI	78
MAPA 8 ANALIZA UBRANISTYCZNA WRAZ Z DIAGNOZĄ CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH – NOWA SŁUPIA	88
MAPA 9 DELIMITACJA PRZESTRZENNA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH WYZNACZONYCH DO REWITALIZACJI W MIEJSCOWOŚCI NOWA SŁUPIA CZ.1.....	94

MAPA 10	DELIMITACJA PRZESTRZENNA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH WYZNACZONYCH DO REWITALIZACJI W MIEJSCOWOŚCI NOWA SŁUPIA CZ.2	95
MAPA 11	ANALIZA URBANISTYCZNA WRAZ Z DIAGNOZĄ CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W MIEJSCOWOŚCI RUDKI	97
MAPA 12	DELIMITACJA PRZESTRZENNA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH WYZNACZONYCH DO REWITALIZACJI W MIEJSCOWOŚCI RUDKI	103
MAPA 13	KONCEPCJA BUDOWANIA PROJEKTÓW REWITALIZACJI	120